

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΑΓΡΟΝΟΜΩΝ ΚΑΙ ΤΟΠΟΓΡΑΦΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΤΟΜΕΑΣ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑΣ

**ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΡΟΜΑ
ΠΑΡΑΛΛΗΛΟΣ ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΣ ΜΕ ΤΟΝ ΔΗΜΟ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ**

Πράττος Γεώργιος

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια
Χρυσή Πότσιου

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΑΓΡΟΝΟΜΩΝ ΚΑΙ ΤΟΠΟΓΡΑΦΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΤΟΜΕΑΣ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑΣ

**ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΡΟΜΑ
ΠΑΡΑΛΛΗΛΟΣ ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΣ ΜΕ ΤΟΝ ΔΗΜΟ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ**

Πράττος Γεώργιος

**Επιβλέπουσα Καθηγήτρια
Χρυσή Πότσιου**

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τις επιβλέπουσες καθηγήτριες , κυρία Πότσιου Χρυσή και κυρία Έφη Δημοπούλου , για την εμπιστοσύνη που μου έδειξαν και για την πολύτιμη καθοδήγηση τους καθόλη την διάρκεια της εκπόνησης της παρούσας εργασίας. Θα ήθελα να ευχαριστήσω ,επίσης, τον κύριο Παϊτέρη Κωνσταντίνο δημοτικό σύμβουλο του Δήμου Αγίας Βαρβάρας καθώς και τον Δήμαρχο Καπλάνη Γεώργιο για την πολύτιμη βοήθεια τους και την παραχώρηση σημαντικών στοιχείων κατά τις επισκέψεις μου στον Δήμο Αγίας Βαρβάρας για την εκπόνηση της Διπλωματικής εργασίας μου.

Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω εκ βαθέως καρδιάς τους γονείς μου Αθηνά Μειντάνη , Πράττο Αριστείδη καθώς και την αδερφή μου Πράττου Κυριακή.

Αφιερώνω την συγκεκριμένη εργασία στην γιαγιά μου Γεωργία Μειντάνη για την ψυχική υποστήριξη της.

Περίληψη

Οι Τσιγγάνοι ή Ρομά, μέλη της πολυπληθέστερης και της πιο αδικημένης ίσως διακρατικής μειονότητας στην Ευρώπη, είναι πληθυσμοί παραδοσιακά νομαδικοί που βρίσκονται πια κατά ένα μεγάλο ποσοστό στα όρια της ένταξης στις κοινωνίες όπου ζουν. Είναι επίσης τα παραδοσιακά θύματα ακραίων ρατσιστικών προκαταλήψεων σχετικά με τη φιλοσοφία, τον τρόπο ζωής και τις επιλογές των κοινοτήτων τους. Τα θεμελιώδη δικαιώματά τους παραβιάζονταν και εξακολουθούν να παραβιάζονται συστηματικά σε όλα τα κράτη. Τα τεράστια προβλήματα των Ρομά σε όλο τον κόσμο άρχισαν μόλις πρόσφατα να δημοσιοποιούνται και να αντιμετωπίζονται και συγκεκριμένα την τελευταία δεκαετία.

Το ιδιότυπο ζήτημα της εγκατάστασης των Ρομά αποτελεί το πεδίο στο οποίο κατά κύριο λόγο συμπυκνώνονται και ταυτόχρονα τον άξονα γύρω από τον οποίο περιστρέφονται τα βασικά προβλήματα κοινωνικής ένταξης και συμμετοχής του ευαίσθητου αυτού τμήματος του πληθυσμού. Αυτό άλλωστε αναγνωρίζει πλέον έμπρακτα και η ελληνική διοίκηση, καθώς οι δύο μοναδικές ουσιαστικά εθνικές θετικές δράσεις για τους Ρομά, που έχουν μέχρι σήμερα εν μέρει αναπτυχθεί και εξελίσσονται το «Ολοκληρωμένο πρόγραμμα δράσης» και το δανειοδοτικό πρόγραμμα στεγαστικής αποκατάστασης, εστιάζονται επίσης ακριβώς στο ζήτημα της εγκατάστασης.

Η πρόσβαση των Ρομά σε βασικά δικαιώματα γης και ιδιοκτησίας και οι συνθήκες ζωής στους καταυλισμούς είναι άθλια με οποιαδήποτε standards. Οι Τσιγγάνοι ζουν σε παράγκες, μέσα στα σκουπίδια, χωρίς νερό, τουαλέτες, φως, στο έλεος των καιρικών φαινομένων και των επιδημιών. Έτσι οι τσιγγάνικοι καταυλισμοί αποτελούν εστίες μόλυνσης και παραβατικότητας με αποτέλεσμα οι μη Τσιγγάνοι δημότες να θεωρούν την παρουσία των Τσιγγάνων ντροπή και υποβάθμιση για την περιοχή τους και να προσπαθούν με κάθε πρόσχημα να τους διώξουν από κει. Η πολιτεία και οι δημοτικές

αρχές θεωρούν επίσης επιβάρυνση τους Ρομά που ζουν στα όρια τους και αντί να επιλύσουν το πρόβλημα, απλώς προσπαθούν να απαλλαγούν απ' αυτούς με οποιονδήποτε τρόπο.

Στόχος της συγκεκριμένης διπλωματικής εργασίας είναι η διερεύνηση της υφιστάμενης στεγαστικής κατάστασης των Ρομά στην Ελλάδα, των τρεχουσών πρακτικών εγκατάστασης Ρομά, ο ειδικός τρόπος συνάρθρωσης των επί μέρους τύπων εγκατάστασης με τα προβλήματα κοινωνικού αποκλεισμού, ιδίως όσον αφορά στην υγιεινή, στην απασχόληση, στην εκπαίδευση, τη συμμετοχή στη δημόσια ζωή, αναδεικνύοντας τα προβλήματα σχετικά με την πρόσβαση τους σε γη και ιδιοκτησία αλλά και το υπάρχον νομικό πλαίσιο για τη γενικότερη κοινωνική τους ένταξη. Τέλος επιχειρείται μια περαιτέρω εμβάθυνση στην οικιστική κατάσταση της εν λόγω μειονότητας σε συγκεκριμένο χώρο διαμονής τους στην περιοχή του Δήμου Αγίας Βαρβάρας.

Abstract

Gypsies, or Roma, members of the largest and the most wronged you transnational minority in Europe, traditionally nomadic people who are now in a large percentage of the limits of integration in societies where they live. It is also the traditional victim of extreme racist prejudices about the philosophy, lifestyle and choices in their communities. Their fundamental rights violated and continue to be violated systematically in all states. The immense problems of Roma around the world began only recently made public and addressed, namely the last decade.

A specific issue of establishment of the Roma is the area where mainly concentrated while the axis around which revolves the key problems of social integration and participation of this sensitive part of the population. It also recognizes the most practical and the Greek government as the only two substantial national positive actions for Roma, who have so far been partially developed and developed the "Integrated Action Plan" and the housing rehabilitation loan program, also just focus on the issue of the installation.

The Roma access to basic rights and ownership of land and living conditions in the camps are appalling by any standards. Gypsies living in shacks in the garbage, no water, toilets, light at the mercy of weather and epidemics. So the gypsy camps are sources of contamination and delinquency with the result that Roma residents to consider the presence of Gypsies shame and degradation for the region and to seek any excuse to drive them out of there. The state and municipal authorities shall also charge the Roma living in the boundaries and instead resolve the problem, just trying to get rid of them in any way.

The aim of particular diplomatic work is to investigate the current housing situation of Roma in Greece, the current installation practices Roma, the specific manner of articulation of the various types of installation problems with social exclusion, particularly with regard to health, employment, education, participation in public life, highlighting the problems related to their access to land and property and the existing legal framework for the overall social integration. Finally an attempt to further deepening housing situation of the minority in a particular place of residence in the municipality of Santa Barbara.

Περιεχόμενα

1.	ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΡΟΜΑ	1
2.	ΟΙ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΡΟΜΑ ΣΕ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	6
2.1	ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΩΝ ΡΟΜΑ.....	6
2.2	Ανάμεσα στους άλλους	9
2.3	ΟΙ ΡΟΜΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ	12
2.4	Η ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΤΩΝ ΡΟΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	13
2.5	ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΣ ΡΟΜΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ	17
3.	ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΡΟΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	22
3.1	ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΩΝ ΡΟΜΑ	22
3.1.1	Η ΘΕΣΗ ΤΩΝ ΤΣΙΓΓΑΝΩΝ ΣΕ ΜΙΑ ΕΞΕΛΙΣΣΟΜΕΝΗ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	23
3.1.2	ΟΙ ΚΥΡΙΕΣ ΑΙΤΙΕΣ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	24
3.2	ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ Η ΘΕΣΗ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΜΕ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ, ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΤΩΝ ΡΟΜΑ	27
3.2.1	ΟΙ ΑΙΤΙΕΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΤΣΙΓΓΑΝΟΠΑΙΔΩΝ	28
3.3	ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ Ο ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΜΕ ΤΟΥΣ ΡΟΜΑ	29
3.3.1	ΚΑΛΥΨΗ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΣΕ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΓΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΣΙΓΓΑΝΙΚΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	31
3.4	ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΡΟΜΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ	32
3.5	ΤΑ ΑΣΤΙΚΟΔΗΜΟΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΤΣΙΓΓΑΝΩΝ	37
3.5.1	Η ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΩΝ.....	38
4.	Η ΜΕΛΕΤΗ ΤΩΝ ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΤΩΝ ΡΟΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ	41
4.1	ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ	42
4.1.1	ΤΑ ΕΙΔΗ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΡΟΜΑ	42
4.1.2	ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΤΩΝ ΚΕΛΥΦΩΝ.....	43
4.2	ΜΕΛΕΤΗ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΤΩΝ ΡΟΜΑ.....	47
4.2.1	ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΧΩΡΩΝ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΡΟΜΑ.....	47
4.2.2	ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΔΙΑΜΟΝΗΣ	49
4.2.3	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΔΙΑΜΟΝΗΣ	51
4.2.4	ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΣΤΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ	54
4.2.5	ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ	56
4.3	ΟΙ ΧΩΡΟΙ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΤΩΝ ΡΟΜΑ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΤΤΙΚΗΣ	59
4.3.1	ΕΥΡΕΣΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΤΩΝ ΡΟΜΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	60
	➤ Χαλάνδρι-Νομισματοκοπέιο.....	60
	➤ Ζεφύρι-Αυλίζα.....	61
	➤ Ασπρόπυργος-Νέα Ζωή.....	62
	➤ Σπάτα-Αττική Οδός.....	63
	➤ Αγία Βάρβαρα	64
	➤ Μέγαρο-Βλυχός	64
4.4	ΟΙΚΙΣΤΙΚΕΣ ΜΕΤΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΑΘΙΓΓΑΝΩΝ.....	66
4.5	ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΡΟΜΑ.....	68
	➤ Έλλειψη στέγης	68
	➤ Ανεπάρκεια στεγαστικού κελύφους	68
	➤ Πολεοδομικό καθεστώς	68
	➤ Ιδιοκτησιακό καθεστώς	69
	➤ Ελλιπής τεχνική και κοινωνική υποδομή.....	69
	➤ Έλλειψη χώρων υποδοχής μετακινούμενων	69
	➤ Αδυναμία πρόσβασης στους μηχανισμούς στεγαστικής αρωγής.....	69
	➤ Ασφάλεια στέγης	69
	➤ Κοινωνική απόρριψη.....	70
	➤ Η στεγαστική κατάσταση.....	70
4.6	Ο ΤΡΟΠΟΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΩΝ ΡΟΜΑ ΣΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ	72
5.	ΟΙ ΡΟΜΑ ΚΑΙ Ο ΑΛΛΗΛΟΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥΣ ΜΕ ΤΟΝ ΔΗΜΟ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ	75
5.1	Γενικά Για Τον Δήμο Αγίας Βαρβάρας.....	75

5.2	Χωροταξική οργάνωση – Βασικές χρήσεις γης.....	78
5.2.1	Χώροι πρασίνου	79
5.2.2	Κοινόχρηστοι και κοινωφελείς χώροι	79
5.2.3	Ασυμβατότητες χρήσεων.....	80
5.2.4	Θεσμικό πλαίσιο οικιστικής ανάπτυξης	80
5.2.5	Ισόρροπη οικιστική ανάπτυξη	81
5.2.6	Συμπέρασμα	82
5.3	ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ.....	83
5.3.1	Χαρακτήρας Δομημένου Περιβάλλοντος	83
➤	ΤΙΜΗ ΟΙΚΟΠΕΔΟΥ (Τ.Ο.).....	85
➤	ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΟΙΚΟΠΕΔΟΥ (Σ.Ο.).....	85
➤	ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΟΙΚΟΠΕΔΟΥ (Σ.Α.Ο.).....	85
➤	ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ ΙΣΟΓΕΙΟΥ (Κ)	85
➤	ΤΙΜΕΣ ΖΩΝΩΝ (Τ.Ζ.) - ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	85
➤	ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΟΤΗΤΑΣ.....	86
5.3.2	Ανάλυση χαρακτηριστικών δόμησης	87
5.4	Τεχνική υποδομή.....	90
5.4.1	Οδικό δίκτυο.....	90
5.4.2	Πεζοδρόμια.....	90
5.4.3	Δίκτυο ύδρευσης.....	90
5.4.4	Διαχείριση απορριμμάτων	90
5.4.5	Αποχέτευση ακαθάρτων.....	91
5.4.6	Αποχέτευση όμβριων	91
5.4.7	Ενέργεια	91
6.	ΟΙ ΡΟΜΑ ΚΑΙ Ο ΑΛΛΗΛΟΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥΣ ΜΕ ΤΟΝ ΔΗΜΟ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ	92
6.1	ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΑ-ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΡΟΜΑ	92
6.2	ΕΙΔΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΤΩΝ ΡΟΜΑ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ	98
6.2.1	Η ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΩΝ ΡΟΜΑ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ.....	99
6.2.2	ΛΗΨΗ ΕΠΙΔΟΜΑΤΩΝ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΑΠΟ ΡΟΜΑ	100
6.3	Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΥΓΕΙΑΣ ΤΩΝ ΡΟΜΑ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ	101
6.4	ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΡΟΜΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ	102
6.4.1	ΤΥΠΟΣ ΚΑΙ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΡΟΜΑ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ	102
6.4.2	ΑΝΑΛΥΣΗ ΟΙΚΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΡΟΜΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ.....	106
➤	Πιλοτικό πρόγραμμα θα μεταμορφώσει προσφυγικές κατοικίες στην Αγία Βαρβάρα	117
6.4.3	Πρόγραμμα στεγαστικής δανειοδότησης.....	120
7.	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΜΕΤΡΑ.....	122
7.1	ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΡΟΜΑ	122
7.1.1	ΤΙ ΜΠΟΡΕΙ ΚΑΙ ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΙΝΕΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΗ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΡΟΜΑ	133
8.	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ.....	135
9.	ΕΠΙΛΟΓΟΣ	137
10.	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	139

1. Ευρώπη και Ρομά

Η κοινωνική ένταξη και η αντιμετώπιση του φαινομένου του κοινωνικού αποκλεισμού και της φτώχειας αποτελούν βασική προτεραιότητα πολιτικής όλων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η κοινωνική ένταξη και η ισότιμη μεταχείριση των ομάδων με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες συνιστούν ιδιαίτερη πρόκληση για την Πολιτεία, δεδομένου ότι η εξασφάλιση τόσο της αρμονικής συνύπαρξης εντός του ευρύτερου κοινωνικού ιστού - με όρους δικαιοσύνης και δημοκρατίας, όσο και του σεβασμού της προσωπικότητας, είναι αναγκαία προαπαιτούμενα για την κοινωνική συνοχή και ευημερία.

Τα κράτη και οι θεσμοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν από κοινού τον στόχο να βελτιώσουν την κοινωνική ένταξη αλλά και την στεγαστική κατάσταση των Ρομά χρησιμοποιώντας όλα τα μέσα και τις πολιτικές για τις οποίες διαθέτουν την αντίστοιχη αρμοδιότητα.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει διαμορφώσει ένα ισχυρό νομικό πλαίσιο για την καταπολέμηση των διακρίσεων κατά των Ρομά, το οποίο βασίζεται, μεταξύ άλλων, στο άρθρο 13 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα και στην οδηγία 2000/43/EK για τη φυλετική ισότητα. Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να σεβαστούν και να εφαρμόσουν αυτές τις οδηγίες στις εθνικές τους νομοθεσίες. Ταυτόχρονα, πάγια εντολή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι η ενθάρρυνση της χρήσης των Διαρθρωτικών Ταμείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τα κράτη μέλη της με σκοπό τη στήριξη της ένταξης των Ρομά.

Η ευρωπαϊκή αυτή διαδικασία έχει την υποστήριξη του δικτύου EURoma που αποτελείται από εκπροσώπους 12 κρατών μελών, με σκοπό την προώθηση της χρήσης των Διαρθρωτικών Ταμείων, την ενίσχυση και προώθηση της αποτελεσματικότητας των πολιτικών που στοχεύουν στους Ρομά και την προώθηση της κοινωνικής τους ένταξης.

Συμπερασματικά η Ευρωπαϊκή Ένωση αναλαμβάνει δράση για την

προώθηση της ένταξης των Ρομά. Απαραίτητες πληροφορίες σχετικά με τις ακόλουθες πτυχές της δράσης:

- Πολιτικές και προγράμματα χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αφορούν την ένταξη των Ρομά (εκπαίδευση, απασχόληση, υγεία, καταπολέμηση των διακρίσεων, κοινωνική ένταξη)
- Οι Ευρωπαϊκές Σύνοδοι Κορυφής για τους Ρομά
- Η Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα για την ένταξη των Ρομά
- Έρευνα και μελέτες για τους Ρομά
- Συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών των Ρομά και διεθνείς οργανισμούς

Οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης καλούνται να κάνουν μεγαλύτερη χρήση των διαθέσιμων ευρωπαϊκών κονδυλίων με στόχο την κοινωνική ένταξη των Ρομά. Μετά τις διευρύνσεις του 2004 και του 2007 προς την Ανατολική και Κεντρική Ευρώπη, ο αριθμός των Ρομά που ζουν στα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης αυξήθηκε σημαντικά. Σήμερα οι κοινότητες των Ρομά αριθμούν 10 έως 12 εκατομμύρια περίπου άτομα, γεγονός που τις καθιστά μία από τις μεγαλύτερες εθνικές μειονότητες στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το μεγαλύτερο ποσοστό των Ρομά ζουν σε συνθήκες φτώχειας κατά βάση στο περιθώριο της ευρωπαϊκής κοινωνίας. Έχουν πολύ περιορισμένη πρόσβαση στην εκπαίδευση, την απασχόληση και την βασική υγειονομική περίθαλψη, πρόκειται για έναν φαύλο κύκλο από τον οποίο είναι δύσκολο να βγουν.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατάρτισε ειδικό πρόγραμμα και ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να κάνουν μεγαλύτερη χρήση των σχετικών κονδυλίων που αφορούν τους Ρομά για να εξαιρεθούν πλήρως τα σημαντικότερα εμπόδια στα οποία προσκρούει η ένταξη των Ρομά. Ένα σημαντικό εργαλείο είναι το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, με προϋπολογισμό 12 δισ. ευρώ περίπου, που αντιστοιχεί στο 10% του κεντρικού προϋπολογισμού της ΕΕ. Το ταμείο αυτό χρηματοδοτεί προγράμματα που στοχεύουν στη βελτίωση της κοινωνικής συνοχής στην Ένωση.

Η δεύτερη σύνοδος κορυφής για τους Ρομά με αφορμή τον εορτασμό

ως Παγκόσμιας Ημέρας τους της 8 Απριλίου, που καθιερώθηκε την ίδια ημερομηνία του 1971 στο Πρώτο Παγκόσμιο Συνέδριό τους στο Λονδίνο και έθεσε τις βάσεις για τη διεκδίκηση των δικαιωμάτων τους από τη διεθνή κοινότητα. Η δεύτερη σύνοδος πραγματοποιήθηκε στην Κόρδοβα της Ισπανίας, και έδωσε την ευκαιρία να εξετασθεί η μέχρι σήμερα πρόοδος και να συζητηθεί η νέα στρατηγική της Επιτροπής. Στη σύνοδο αυτή συμμετείχαν εκπρόσωποι των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κρατών μελών και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων ομάδων Ρομά. Επιπρόσθετα παρευρεθήκαν ο διευθυντής της Παγκόσμιας Τράπεζας Theodore Ahlers και ο επενδυτικός τραπεζίτης και φιλάνθρωπος Τζορτζ Σόρος.

Στην ατζέντα της συνόδου περιλήφθηκε επίσης η εφαρμογή από τα κράτη μέλη της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά των διακρίσεων και του ρατσισμού. Η Επιτροπή κίνησε νομική διαδικασία κατά 24 κρατών μελών που αθέτησαν τις υποχρεώσεις τους στον συγκεκριμένο τομέα. Από τις υποθέσεις αυτές οι 12 βρίσκονται σε εξέλιξη. Η μεγάλη σημασία αυτής της νομοθεσίας έγινε φανερή και κατανοητή σε έρευνα που πραγματοποίησε ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2009. Περισσότεροι από τους μισούς Ρομά που πήραν μέρος στην έρευνα δήλωσαν ότι είχαν υποστεί κάποια μορφή επιλεκτικής μεταχείρισης μέσα στους προηγούμενους 12 μήνες.

Οι Ρομά μας είναι γνωστοί ως: α) Ρομ, που σημαίνει στη γλώσσα τους “άντρας” ή “σύζυγος”, β) Τσιγγάνοι ή Αθίγγανοι, που σημαίνει “ανέγγιχτοι” (από την ονομασία της χαμηλότερης ινδουιστικής κάστας, από την οποία πιθανολογείται ότι προήλθαν) και ετυμολογείται από το στερητικό α- και το ρήμα «θιγγάνω», δηλαδή “αγγίζω”, γ) Σίντ(ηδ)ες ή Σίντοι, προφανώς από το «Ινδοί», δ) Γύφτοι, από παραφθορά της λέξης “Αιγύπτιοι” και ε) Κατσιβελοι, από την παλιά ιταλική λέξη «cattivello», που σημαίνει το σκλάβο, το δυστυχή, το ζητιάνο (από το *captivus*: αιχμάλωτος). Μεταξύ τους αποκαλούνται “Μελελέ” (λαός μαύρος), “Μανούχ” (άνθρωπος) και “Σίντε“, ενώ τους μη τσιγγάνους ονομάζουν Μπαλαμός. .

Οι Ρομά υπολογίζονται σε περίπου 15 εκατομμύρια παγκοσμίως, με τα

10 -12 εκατομμύρια στην Ευρώπη. Πρόκειται δηλαδή για τη μεγαλύτερη διακρατική μειονότητα της Γηραιάς Ηπείρου. Στην Ελλάδα ζουν 250.000 – 300.000, μετακινούμενοι και εγκατεστημένοι μαζί. Κανείς δεν τους διεκδικεί για δικούς του, εκτός από τους μουσουλμάνους Ρομά της Δυτικής Θράκης, που προσπαθεί να τους προσεταιριστεί η Τουρκία, για ευνόητους λόγους. Οι Ρομά, όπως υποστηρίζεται, είναι ένας κατά βάση νομαδικός λαός με Ινδική καταγωγή, που πέρασε γύρω στο 1000 μ.Χ στο Βυζάντιο σε δύο ισχυρά ρεύματα· το ένα από το βορά, μέσω Ιράν – Αρμενίας – Καυκάσου – Θράκης, και το άλλο από το νότο, μέσω Αιγύπτου. Μετά την κατάκτηση του Βυζαντίου από τους Οθωμανούς άρχισαν να απλώνονται σ' όλη την Ευρώπη και αργότερα στο Νέο Κόσμο. Η πρώτη ιστορική αναφορά για τους Ρομά γίνεται από τον Ηρόδοτο, που αναφέρει το λαό των “Σιγύνων”.

Η μακρόχρονη πορεία των Ρομά ήταν μια αδιάκοπη ταλαιπωρία. Γι' αυτό και η ιστορία τους θα μπορούσε να είναι η ιστορία των διωγμών τους, με αποκορύφωμα το κεφάλαιο του “λησμονημένου” ολοκαυτώματός τους κατά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Υπολογίζεται ότι 400.000 – 600.000 Ρομά εκτελέστηκαν από τους Ναζί την περίοδο εκείνη στα στρατόπεδα συγκεντρώσεως.

ΕΙΚΟΝΑ 1.1: ΑΡΧΙΚΟΙ ΚΑΤΑΥΛΙΣΜΟΙ ΡΟΜΑ
ΠΗΓΗ: WWW.KATHIMERINI.GR

ΕΙΚΟΝΑ 1.2: ΑΡΧΙΚΟΙ ΚΑΤΑΥΛΙΣΜΟΙ ΡΟΜΑ
ΠΗΓΗ: WWW.KATHIMERINI.GR

2. ΟΙ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΡΟΜΑ ΣΕ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Η καταγραφή της ιστορίας των Ρομά αποτελεί για τους ιστοριογράφους ένα ζητούμενο. Μια ζωή γεμάτη μετακινήσεις και διώξεις, εμποδίζει την δημιουργία στεγαστικής συνείδησης αλλά και των αναγκαίων οικιστικών συνθηκών.

2.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΩΝ ΡΟΜΑ

Η καταγραφή της ιστορίας των Ρομά αποτελεί για τους ιστοριογράφους και τους ασχολούμενους με το θέμα ακόμη και σήμερα και παρά τις τεράστιες προόδους που έχουν γίνει προς την κατεύθυνση αυτή τον τελευταίο αιώνα ένα ζητούμενο. Και ο λόγος είναι απλούστατος, οι Ρομά αποτελούν ένα σύνολο πληθυσμών που ζούσε και ζει σε κατάσταση πλήρους προφορικής παράδοσης.

Ό,τι γνωρίζουμε για το παρελθόν των Ρομά προέρχεται από κάποια γραπτά που αναφέρονται έμμεσα ή και ευκαιριακά σ' αυτούς αλλά και από τις έρευνες που έχουν γίνει πάνω στη γλώσσα τους. Η μέχρι στιγμής λοιπόν βασική γλωσσολογική καταρχήν και δευτερευόντως ιστορική έρευνα έχει φτάσει να ξεκαθαρίσει κάποιους μύθους και κάποιες ιστορικές παραδόσεις που κατά βάση αναφέρονται στους τόπους καταγωγής τους και στην πορεία που ακολούθησαν μέσα στο χρόνο. Υφίστανται όμως ακόμη πολλά θέματα που αφορούν την καταγωγή τους και την ιστορία τους που παραμένουν αρκετά αδιευκρίνιστα. Ορισμένοι από τους μύθους και τις παραδόσεις αυτές τους θεωρούσαν απόγονους του Κάιν, άλλοι τοποθετούσαν ένα μέρος τουλάχιστον από αυτούς, τους Γύφτους, ως τόπο καταγωγή τους την Αίγυπτο, άλλοι τη Ρουμανία.

Μόλις στα τέλη του 18ου αιώνα οι γλωσσολόγοι ανακάλυψαν την ινδική καταγωγή της γλώσσας των Ρομά, της ρομανί ή ρομανές, και υπέθεσαν με βάση τα γλωσσολογικά κριτήρια την έναρξη της

μεταναστευτικής τους πορείας. Η ρομανί βρέθηκε ότι μοιάζει στο λεξιλόγιο και τη μορφολογία με τη σανσκριτική και με γλωσσικές μορφές που χρησιμοποιούνται στη βόρεια Ινδία, όπως τα χίντι, τα νεπάλι, την παντζάμπι κ.ά. Σήμερα λοιπόν θεωρείται βέβαιο ότι οι Ρομ με τις διάφορες ονομασίες που τους δόθηκαν και τους δίνονται κατά περιοχή (Τσιγγάνοι, Γύφτοι, Σίντι, Καλό, Μανούς κ.ά.) προέρχονται από την περιοχή της δυτικής Ινδίας και πιο συγκεκριμένα από την πεδιάδα του Σιντ, στα βορειοδυτικά της Ινδίας και ότι άρχισαν να εγκαταλείπουν αυτήν την περιοχή γύρω στα 1000 μ.Χ. Σύμφωνα με τις απόψεις ορισμένων ιστορικών υπάρχει και ένα διάστημα προϊστορίας, θα μπορούσε να πει κανείς, που αφορά τις μετακινήσεις των ομάδων των Ρομά.

Αυτή η προϊστορία που τοποθετείται μεταξύ 3ου και 10ου μ.Χ. αι., περίοδος κατά την οποία ορισμένοι πληθυσμοί από τα βόρεια της Ινδίας μετακινήθηκαν και εγκαταστάθηκαν, αρχικά για οικονομικούς αλλά αργότερα και για πολιτικούς λόγους, στην Περσία και έζησαν εκεί αρχικά υπό περσική και αργότερα υπό αραβική εξουσία και διαμόρφωσαν με την πάροδο του χρόνου μια πληθυσμιακή ομάδα με διαφορετικά από τον υπόλοιπο πληθυσμό πολιτιστικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά. Πολλά μέλη αυτής της πληθυσμιακής ομάδας, καθώς και άτομα από τη βόρεια Ινδία, άρχισαν να μεταναστεύουν γύρω στο 1000 μ.Χ. προς τα βορειοδυτικά.

Υπάρχουν και απόψεις που υποστηρίζουν πως κάποια ομάδα κινήθηκε προς τα νοτιοανατολικά. Ως πρώτος σταθμός της κύριας μετανάστευσης των Ρομά προς τα βορειοδυτικά αναφέρεται η Αρμενία, όπου φαίνεται ότι η διαμονή τους υπήρξε μακρόχρονη. Σύμφωνα με πληροφορίες Ρομ εμφανίζονται στην Κωνσταντινούπολη γύρω στα μέσα του 11ου αι. μ.Χ. και τους αποδίδεται η ονομασία «Αθίγγανοι», γιατί ταυτίστηκαν από τη Χριστιανική Εκκλησία με μια γνωστή στο Βυζάντιο αίρεση, τους Αθίγγανους.

Το Βυζάντιο αλλά και αργότερα η Οθωμανική Αυτοκρατορία γίνεται ο χώρος όπου μεταναστεύουν μετακινούμενοι μεγάλοι πληθυσμοί Ρομά. Εγκαθίστανται επίσης για μεγάλα ή και μικρά διαστήματα σε πολλές περιοχές της βυζαντινής αυτοκρατορίας που σήμερα είναι ελληνικές. Αφού έμειναν αρκετά χρόνια στα Βαλκάνια, κάποιες ομάδες άρχισαν να μετακινούνται προς

τη δυτική και τη βόρεια Ευρώπη. Κατά τη διάρκεια του 15ου αι. μ.Χ. εμφανίζονται αρχικά στη Γερμανία και την Ουγγαρία, όπου ο αυτοκράτορας Σιγισμούνδος τους έδωσε επιστολές προστασίας για να μπορούν να μετακινούνται ελεύθερα σε διάφορες περιοχές της αυστρουγγρικής αυτοκρατορίας χωρίς προβλήματα από τους μηχανισμούς ασφαλείας των χωρών που επισκέπτονταν.

Χρησιμοποιώντας αυτές τις επιστολές είτε άλλες που κατάφεραν να αποκομίσουν από άλλους βασιλιάδες, ακόμη και από τον ίδιο τον Πάπα, και προφασιζόμενοι πολλές φορές τους προσκυνητές κατάφεραν να περάσουν σε περιοχές της σημερινής Γαλλίας (1419), στην Ολλανδία (1420), στις Βρυξέλλες (1420) και στο Παρίσι (1427). Διασχίζοντας από βορρά προς νότο τις γαλλικές περιοχές έφτασαν σε περιοχές της Ισπανίας γύρω στα μέσα του 15ου αι., ενώ στις αρχές του 16ου αι. εμφανίστηκαν και σε περιοχές της Πορτογαλίας. Κατά τη διάρκεια του 16ου αι., αφού όλα τα κράτη της νότιας και κεντρικής Ευρώπης είχαν δεχτεί πληθυσμούς των Ρομά, οι μετακινήσεις τους άρχισαν να κατευθύνονται προς τη βόρεια Ευρώπη. Στις αρχές λοιπόν του 16ου αι. εμφανίστηκαν στη Σκωτία (1505) και στην Αγγλία (1514) και προς το τέλος του ίδιου αιώνα στην Ουαλία (1579). Τον ίδιο αιώνα εμφανίστηκαν και σε άλλες χώρες της βόρεια Ευρώπης, όπως στη Ρωσία, στη Δανία (1505), στη Σουηδία (1512), στη Νορβηγία (1544), στη Φιλανδία (1584), στην Εσθονία και την Πολωνία. Η διασπορά των Ρομά σε όλη την Ευρώπη φαίνεται να ολοκληρώνεται στα τέλη του 16ου αι., ενώ στις αρχές του 18ου αι. Ρομά εμφανίστηκαν και στις ασιατικές περιοχές της Ρωσίας επιχειρώντας μάλιστα να περάσουν και στην Κίνα.

Η διασπορά των Ρομά στην Ευρώπη μπορεί να ολοκληρώθηκε στα τέλη του 16ου αι., αλλά οι μεγάλες μετακινήσεις τους συνεχίστηκαν και συνεχίζονται μέχρι τις μέρες μας και οφείλονται σε διάφορους λόγους που έχουν να κάνουν κατά κύριο λόγο με ρατσιστικές συμπεριφορές που επιδεικνύονται είτε από τα επίσημα όργανα του κράτους μέσα στα όρια του οποίου ζουν είτε από τους πολίτες με τους οποίους συμβιώνουν αλλά δευτερευόντως οφείλονται και στη θέλησή τους για καλύτερες συνθήκες ζωής. Λόγοι λοιπόν ρατσιστικής συμπεριφοράς εκ μέρους του επίσημου κράτους

οδήγησαν ορισμένες ομάδες Ρομά της Ισπανίας και της Γαλλίας να καταφύγουν το 17ο αι. στη Βόρεια Αμερική, ορισμένες ομάδες Ρομά της Πορτογαλίας την ίδια εποχή να καταφύγουν στην Αγκόλα, στο Πράσινο Ακρωτήριο και στη Βραζιλία. Την ίδια εποχή ορισμένες ομάδες Ρομά από τη Σκωτία αναγκάστηκαν να καταφύγουν στην Τζαμάικα για να εργαστούν στις φυτείες. Αργότερα, τον 20ο αι. πολλές οικογένειες Ρομά της Ευρώπης μετανάστευσαν με τη θέλησή τους στις Η.Π.Α., στον Καναδά, στην Αργεντινή και τη Χιλή, όπου έζησαν και ζουν οι απόγονοί τους με παρόμοιο τρόπο που ζουν και οι Ρομά της Ευρώπης, εξασκούν περίπου τα ίδια επαγγέλματα και παρουσιάζουν παρόμοιες κοινωνικές συμπεριφορές.

Στο εσωτερικό της Ευρώπης παρουσιάστηκαν τους τελευταίους αιώνες μεγάλες μεταναστεύσεις Ρομά. Οι πιο πολλές όμως μεταναστεύσεις παρουσιάστηκαν τον 20ο αι. και κυρίως πριν, κατά τη διάρκεια και μετά τους δύο Παγκόσμιους Πολέμους αλλά και μετά την κατάρρευση της πρώην Σοβιετικής Ένωσης. Οι μεγαλύτερες μεταναστεύσεις την εποχή αυτή παρουσιάστηκαν από την πρώην Γιουγκοσλαβία προς περιοχές της Ιταλίας, της Γερμανίας, της Ολλανδίας και της Αυστρίας, ενώ μικρότερες μεταναστεύσεις είχαμε από την Ουγγαρία και τη Ρουμανία προς τη Γαλλία και από την Πορτογαλία στην Ισπανία.

Όλες αυτές οι μεταναστεύσεις και οι μετακινήσεις στις οποίες αναφερθήκαμε στο κεφάλαιο αυτό –μικρές ή μεγάλες, ακούσιες ή εκούσιες- δημιούργησαν στους Ρομά και ένα εκ των ων ουκ άνευ στοιχείο που αποτελεί δομικό χαρακτηριστικό της ταυτότητάς τους, το ταξίδι. Είναι το σημαντικό στοιχείο γύρω από το οποίο και με βάση το οποίο οργανώνεται η κοινωνική και οικονομική ζωή τους.

2.2 Ανάμεσα στους άλλους

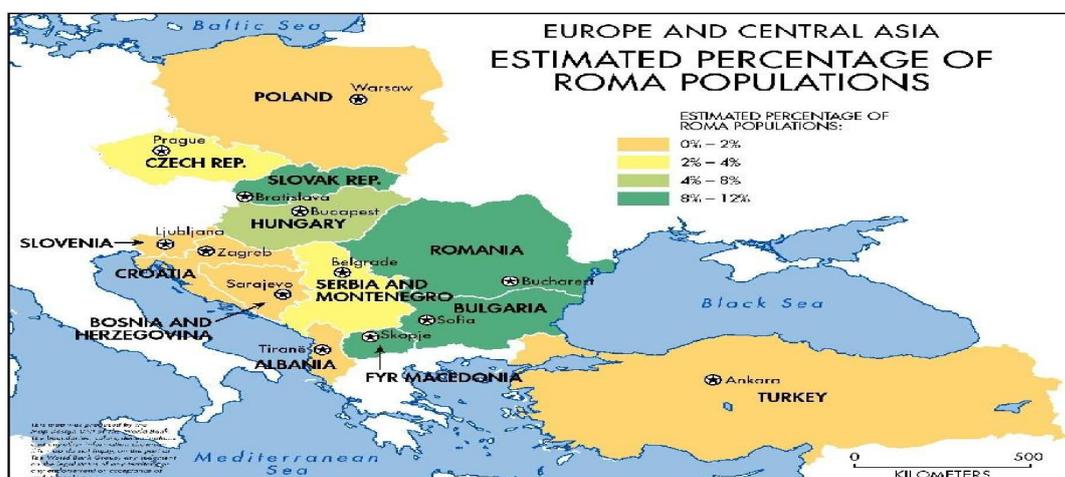
Οι Ρομά σήμερα, εγκαταστημένοι ή μετακινούμενοι, είναι διασκορπισμένοι συνήθως σε συμπαγείς ομάδες σε όλον τον κόσμο. Παρά τις κάποιες επιδράσεις που δέχτηκαν από τους διάφορους λαούς που ήρθαν ή έρχονται σε επαφή, κρατούν πολλά από τα ιδιαίτερα πολιτισμικά τους χαρακτηριστικά. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να αποτελούν μια ομάδα

αναφοράς για τους μη Ρομά και να αντιμετωπίζονται με διάφορους τρόπους τόσο από τους απλούς πολίτες όσο και από τους επίσημους τοπικούς ή κρατικούς φορείς της χώρας που ζουν.

ΧΑΡΤΗΣ 2.1: ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΡΕΙΑΣ ΤΩΝ ΤΣΙΓΓΑΝΩΝ

Κατά τη βυζαντινή περίοδο, από τις λίγες πληροφορίες που έχουμε από αγιολογικά κείμενα, δεν υπήρξε ιδιαίτερα κακή αντιμετώπιση ούτε από το λαό ούτε από τους κρατικούς φορείς, αν και στιγματίστηκαν από την Εκκλησία λόγω των μαγικών ικανοτήτων που διατείνονταν πως έχουν και λόγω της ένταξής τους από την Εκκλησία στην αίρεση των Αθιγγάνων. Ο νομαδικός τρόπος ζωής τους και οι πολιτισμικές τους διαφορές από την υπόλοιπη βυζαντινή κοινωνία δεν αποτέλεσαν ικανά στοιχεία για να τους διακρίνουν προφανώς λόγω του χαρακτήρα της κοινωνίας της εποχής και της δομής του βυζαντινού κράτους. Αυτήν την ουδέτερη αντιμετώπιση είχαν οι Ρομά και από τους κατοίκους της περιοχής που σήμερα βρίσκεται η Ελλάδα.

ΧΑΡΤΗΣ 2.2: ΧΑΡΤΗΣ ΕΚΤΙΜΟΜΕΝΗΣ ΠΥΚΝΟΤΗΤΑΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΡΟΜΑ ΣΕ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Κράτος	Ελάχιστος	Μέγιστος
Αλβανία	90.000	100.000
Αυστρία	20.000	25.000
Βέλγιο	10.000	15.000
Βοσνία – Ερζεγοβίνη	40.000	50.000
Βουλγαρία	700.000	800.000
Γαλλία	280.000	340.000
Γερμανία	110.000	130.000
Δανία	1.500	2.000
Ελβετία	30.000	35.000
Ελλάδα	160.000	200.000
Ηνωμένο Βασίλειο	90.000	120.000
Εσθονία	1.000	1.500
Ιρλανδία	22.000	28.000
Ισπανία	650.000	800.000
Ιταλία	90.000	110.000
Κροατία	30.000	40.000
Κύπρος	500	1.000
Λετονία	2.000	3.500
Λευκορωσία	10.000	15.000
Λιθουανία	3.000	4.000
Λουξεμβούργο	100	150
Σκόπια	220.000	260.000
Μολδαβία	20.000	25.000
Νορβηγία	500	1.000
Ολλανδία	35.000	40.000
Ουγγαρία	550.000	600.000
Ουκρανία	50.000	60.000
Πολωνία	50.000	60.000
Πορτογαλία	40.000	50.000
Ρουμανία	1.800.000	2.500.000
Ρωσία	220.000	400.000
Σερβία - Μαυροβούνιο	400.000	450.000
Σλοβακία	480.000	520.000
Σλοβενία	8.000	10.000
Σουηδία	15.000	20.000
Τουρκία	300.000	500.000
Τσεχία	250.000	300.000
Φινλανδία	7.000	9.000
Σύνολο Ευρώπης (περίπου)	7.000.000	8.500.000

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.1: 26 ΜΑΪΟΣ 2008 -ΠΛΗΘΥΣΜΟΙ ΡΟΜΑ/ΤΣΙΓΓΑΝΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ.
ΠΗΓΗ : ΚΕΝΤΡΟ ΤΣΙΓΓΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ RENE DESCARTES
UNIVERSITY, ΠΑΡΙΣΙ, 1994

Αυτός ο πίνακας περιέχει ‘σταθερούς’ αριθμούς που είναι οι ενδεικτικότεροι για τη μακροπρόθεσμη εικόνα παρά για τις πρόσφατες πληθυσμιακές μετακινήσεις βέβαια εάν συμπεριλαμβάνονταν οι νέες αφίξεις θα προέκυπτε σημαντική αύξηση των αριθμών που δίνονται για αρκετά κράτη της Δυτικής Ευρώπης, όπως η Σουηδία, η Ιταλία, η Γερμανία, η Αυστρία κλπ.

2.3 ΟΙ ΡΟΜΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Για την καταγωγή και την εμφάνιση των Τσιγγάνων στην Ευρώπη έχει αναπτυχθεί μια πλούσια ιστορική και επιστημονική γενικότερα έρευνα.

Σύμφωνα με ιστορικές πηγές και μαρτυρίες φαίνεται ότι οι Τσιγγάνοι, λαός νομαδικός και άρα μετακινούμενος, κατάγονται από τις Ινδίες. Η εμφάνισή τους και η σταδιακή εγκατάστασή τους στα Βαλκάνια και την Ευρώπη αναφέρεται ήδη από τις αρχές του 13ου αιώνα.

Στις συνθήκες που επικρατούν στην Φεουδαλιστική Ευρώπη και την Οθωμανική Αυτοκρατορία, μέσα στην πανσπερμία των λαών, νομαδικοί πληθυσμοί όπως οι Τσιγγάνοι μετακινούνται ανεμπόδιστα και ελεύθερα, διατηρώντας την φυλετική συνοχή και πολιτισμική ταυτότητα, αποτελώντας μια κλειστή ομάδα, με ανοιχτούς όμως τους δίαυλους επικοινωνίας και αρμονικές σχέσεις με το κοινωνικό σώμα.

Ασκούν επαγγελματική δραστηριότητα προσαρμοσμένη στον νομαδικό τρόπο ζωής τους, αλλά ταυτόχρονα οργανικά χρήσιμη στις συνθήκες των οικονομικών σχέσεων της εποχής, εξασφαλίζοντας έτσι τους όρους επιβίωσης και διατήρησης της φυλετικής και πολιτισμικής τους ταυτότητας.

Συνεκτικό στοιχείο αποτέλεσε και αποτελεί η (προφορική) γλώσσα τους, η οποία αναπαράγεται με εντυπωσιακό τρόπο μέχρι σήμερα, παρά την αναμεταξύ των κοινοτήτων γεωγραφική απόσταση και αποκοπή, δείγμα πολιτισμικής αντοχής.

Οι ιστορικοί και κοινωνικοί μετασχηματισμοί, με την εμφάνιση στην Ευρώπη των Εθνικών κρατών, την Αστική επανάσταση, και την διάλυση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας κατά τον 19ο αιώνα, και οι ανακατατάξεις και αναδιατάξεις συνόρων και κρατών στον 20ο αιώνα, δημιούργησαν ένα διαφορετικό status στην εγκατάσταση των Τσιγγάνων, οι οποίοι κατ' επιλογή ή αναγκαστικά παραμένουν περιορισμένοι στα σύνορα της κρατικής οντότητας που βρέθηκαν στην συγκεκριμένη χρονική-ιστορική στιγμή.

2.4 Η ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΤΩΝ ΡΟΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Οι Ρομά της Ελλάδας, εγκαταστημένοι ή μετακινούμενοι, αποτελούν ένα μέρος των Ρομά που ζουν σε ολόκληρη σχεδόν την υφήλιο.

Οι πρώτες εμφανίσεις του πραγματοποιούνται σε περιοχές της βυζαντινής αυτοκρατορίας γύρω στον 11ο αιώνα και στο σημερινό ελληνικό χώρο γύρω στο 14ο με 15ο αιώνα μ.Χ. Έκτοτε ζουν σε διάφορα μέρη του ελληνικού χώρου, από τη Θράκη έως την Κρήτη, οργανωμένοι σε προσωρινούς ή μόνιμους οικισμούς, σύμφωνα με τις ιδιαίτερες αντιλήψεις τους και την ιδιαίτερη κοινωνική τους δομή και εξαρτούν τις οικονομικές τους δραστηριότητες από τις ανάγκες της αγοράς που παρουσιάζονται στην περιβάλλουσα κοινωνία.

Αξίζει να επισημάνουμε ότι ένας μεγάλος όμως αριθμός Τσιγγάνων μετακινήθηκε στην Ελλάδα, στην ανταλλαγή πληθυσμών του 1922, ανάμεσα στην Ελλάδα και την Τουρκία.

Για μια μεγάλη χρονική περίοδο, κατά την οποία το Ελληνικό κράτος προσπάθησε να ενοποιήσει την ελληνική κοινωνία ταυτόχρονα και την πολυπολιτισμικότητά της, ανασυνθέτοντας την πολιτισμική βάση της σύγχρονης Ελλάδας, η στάση του απέναντι στους Τσιγγάνους, υπήρξε αρνητική ή έστω αδιάφορη στην καλύτερη περίπτωση. Μέσα από μια τέτοια διαδικασία τέθηκαν οι βάσεις του κοινωνικού αποκλεισμού των Τσιγγάνων, ο οποίος σταδιακά μέχρι και σήμερα φαίνεται να βαθιάνει, ενισχυόμενος και από τους έντονους κοινωνικούς-οικονομικούς και ταξικούς μετασχηματισμούς της Ελληνικής κοινωνίας στις τελευταίες 4 δεκαετίες.

Στις συνθήκες αυτές και μόλις το 1955 το Ελληνικό κράτος αποδίδει την Ελληνική Ιθαγένεια στους Τσιγγάνους που κατοικούν στην Ελληνική Επικράτεια με σχετικό νομοθετικό διάταγμα (Ν.Δ. 3370/55), το οποίο δημιουργεί το στοιχειώδες θεσμικό πλαίσιο για την αναγνώριση τους ως πολίτες της χώρας και άρα ως δικαιούχους εν δυνάμει βασικών και θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων.

Το πλαίσιο όμως αυτό μένει ανενεργό εφόσον η πρόσβαση των

Τσιγγάνων στην δημόσια διοίκηση είναι σχεδόν ανύπαρκτη, λόγω της κοινωνικής τους περιθωριοποίησης, μέχρι το 1978 και 1979, που η χώρα κάτω από την πίεση για την κύρωση Διεθνών Συμβάσεων, ολοκληρώνει τις πρώτες θεσμικές ρυθμίσεις με τις Γενικές Διαταγές :Γ.Δ. 212/69468/78 και 51/16701/79 Υπουργείου Εσωτερικών «Για την τακτοποίηση από απόψεως ιθαγένειας των διαβιούντων στην χώρα μας Αθίγγανων» και «Περί εγγραφής αδήλων Αθίγγανων».

Οι Τσιγγάνοι βιώνουν ως ομάδα, έναν καθολικό αποκλεισμό, αιτία και αποτέλεσμα της πολιτισμικής τους ιδιαιτερότητας και διαφοράς. Οι τάσεις κοινωνικής εξέλιξης και σε μεγάλο βαθμό αστικοποίησης της Ελληνικής κοινωνίας, που κατάφερε να αφομοιώσει (και πολλές φορές να ισοπεδώσει) την πολιτισμική πολυμορφία της, δεν συμπεριέλαβαν στο μεγαλύτερο τμήμα τους Τσιγγάνους.

Οι Τσιγγάνοι αποτέλεσαν «κλειστή» κοινωνική ομάδα, που διατήρησε την δική της δομή και ιεραρχία, βασιζόμενη στην οικογένεια μεγάλης κλίμακας και έχοντας σαν συνεκτική ύλη την (προφορική) γλώσσα και ένα πλέγμα παραδόσεων και εθίμων. Η δομή αυτή για μεγάλες χρονικές περιόδους δεν υπήρξε αντίπαλη στις κοινωνικές δομές και συνθήκες. Τουναντίον μέσα στις συνθήκες της αγροτικής ελληνικής κοινωνίας, ως τον δεύτερο Παγκόσμιο πόλεμο, οι Τσιγγάνοι διατήρησαν μια ισορροπία, αναπτύσσοντας επαγγελματικές δραστηριότητες συμπληρωματικές και άρα χρήσιμες για τις τότε κοινωνικές και οικονομικές ανάγκες.

Το γυρολογικό εμπόριο, οι αγροτικές εργασίες και η εμπορία αγροτικών προϊόντων λιανικής κλίμακας, η ανάπτυξη τεχνικών επαγγελμάτων (του καλαθοπλέκτη, του γανωτή κλπ.) διατήρησαν ως κοινωνικά χρήσιμη για τις καταναλωτικές ανάγκες της εποχής, την παρουσία των Τσιγγάνων στην κοινωνική δομή, έστω και στην κατώτερη της (ταξικά και οικονομικά) κλίμακα.

Σε αυτές τις συνθήκες αποτελούν μια κλειστή ομάδα, με άξονα τις παραδόσεις, έθιμα και συνήθειες, με ανοιχτούς όμως τους διαύλους επικοινωνίας και συναλλαγής με το υπόλοιπο κοινωνικό σώμα. Σε αυτήν την περίπτωση η συσπείρωση της Τσιγγάνικης κοινότητας είναι θετική, εφόσον

αποσκοπεί στην διατήρηση και ανανέωση της πολιτισμικής ταυτότητάς της η οποία μάλιστα έχει μια μακράιωνη ιστορία και αναπαράγεται με εντυπωσιακή συνέχεια αν (και χωρίς επικοινωνιακές δυνατότητες) σε πολλά σημεία του πλανήτη.

Στην παρακάτω φωτογραφία γίνεται εμφανές το επίπεδο διαβίωσης των Ρομά στον καταυλισμό των Άνω Λιοσίων. Ο καταυλισμός αποτελείται κατακόρων από παραπήγματα.

ΕΙΚΟΝΑ 2.1 : ΠΑΡΑΠΗΓΜΑ ΑΘΙΓΓΑΝΩΝ ΛΙΟΣΙΑ
ΠΗΓΗ : WWW.NEWSBEAST.GR

ΕΙΚΟΝΑ 2.2 : ΡΟΜΑ ΣΤΗΝ ΧΩΜΑΤΕΡΗ ΛΙΟΣΙΩΝ
ΠΗΓΗ : WWW.NEWSBEAST.GR

ΕΙΚΟΝΑ 2.3 : ΡΟΜΑ ΣΤΗΝ ΧΩΜΑΤΕΡΗ ΛΙΟΣΙΩΝ
ΠΗΓΗ : WWW.NEWSBEAST.GR

ΕΙΚΟΝΑ 2.4 : ΡΟΜΑ ΣΤΗΝ ΧΩΜΑΤΕΡΗ ΛΙΟΣΙΩΝ
ΠΗΓΗ:WWW.NEWSBEAST.GR

2.5 ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΣ ΡΟΜΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Η θέση της Τσιγγάνικης κοινότητας στην κοινωνική δομή του ελληνικού λαού, τίθεται σταδιακά σε πλήρη κρίση, όταν από την δεκαετία του 1960 επέρχονται στην ελληνική οικονομία και κοινωνία σημαντικές μεταβολές.

Η παρακμή και η ερήμωση της αγροτικής υπαίθρου λόγω της τότε καίριας βιομηχανικής ανάπτυξης, της μετανάστευσης και της αστυφιλίας, στερεί από τους Τσιγγάνους τον «ζωτικό χώρο» οικονομικής τους δραστηριότητας σε ότι αφορά την «κοινωνικά χρήσιμη» εργασιακή τους διέξοδο στον αγροτικό χώρο.

Η ανάπτυξη βιομηχανοποιημένων προϊόντων ευρείας κατανάλωσης αχρηστεύει τις επαγγελματικές τους δεξιότητες ως τεχνίτες, ενώ η σταδιακή έκρηξη του τριτογενή τομέα και βέβαια κυρίως του εμπορίου τους αποκόβει από την φυσική για τον νομαδικό τρόπο ζωής τους διέξοδο στο γυρολογικό εμπόριο.

Μέσα σε αυτές τις συνθήκες, η φτωχή Τσιγγάνικη κοινότητα γίνεται φτωχότερη λόγω της απώλειας της δυνατότητας παραγωγής του αναγκαίου για την επιβίωση εισοδήματος, ενώ συνήθως φορές αναγκάζονται να πλησιάσουν περισσότερο στα αστικά κέντρα, τα οποία αναπτύσσονται ως πόλοι οικονομικής ανάπτυξης, που δημιουργούν δυνατότητες και ευκαιρίες για δευτερεύουσες εργασίες.

Η ανάπτυξη όμως των αστικών κέντρων, που διογκώνει τις πόλεις και προκαλεί προϋποθέσεις εκμετάλλευσης της γης, ιδιαίτερα με τον μηχανισμό της αντιπαροχής, εξαναγκάζει τους Τσιγγάνους στην ολοένα και πιο υποβαθμισμένη εγκατάσταση, στις περιαστικές ζώνες των πόλεων, ιδιαίτερα σ' αυτές με έντονα τα χαρακτηριστικά της περιβαλλοντικής και αστικής παρακμής.

Περιοχές κατ' εξοχήν εκτός σχεδίου πόλης, βιομηχανικές ζώνες, περιοχές αυθαίρετης και άναρχης δόμησης, περιοχές γενικότερης απαξίας της γης, έλκουν την εγκατάσταση των κοινωνικά αποκλεισμένων ομάδων και ιδιαίτερα των Τσιγγάνων, δημιουργώντας θύλακες φτώχειας και κοινωνικού

αποκλεισμού, αλλά κυρίως δημιουργώντας τις συνθήκες για το βάθεμα του, τις συνθήκες για αυξανόμενη κοινωνική παρακμή. Οι περιοχές αυτές χαρακτηρίζονται από την παντελή συνήθως απουσία στοιχειωδών υποδομών, τεχνικών (ύδρευσης, αποχέτευσης, συγκοινωνίας κλπ.) αλλά κυρίως κοινωνικών (σχολείων, ιατρείων, υπηρεσιών κλπ.).

Η έλλειψη αυτή βαθαίνει ακόμη περισσότερο τις συνθήκες κοινωνικού αποκλεισμού και αποκόπτει την πρόσβαση στα κοινωνικά αγαθά και δικαιώματα, δημιουργώντας μια σπειροειδή προς τα κάτω κίνηση, αυξανόμενου και βέβαια "καθολικού" κοινωνικού αποκλεισμού.

Η συνοπτική αυτή περιγραφή του μηχανισμού δημιουργίας «θυλάκων» φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού δεν αφορά μόνο τους Τσιγγάνους. Στις περιοχές αυτές συγκεντρώνονται πλήθος ομάδων, με διαφορετική κουλτούρα, καταγωγή και προέλευση, με ένα κοινό χαρακτηριστικό: Την απόλυτη πολλές φορές φτώχεια που οδηγεί στην κοινωνική περιθωριοποίηση και αποκλεισμό.

Το στοιχείο αυτό σε πολλές περιπτώσεις δημιούργησε μια «εσωτερική» κοινωνική διαμάχη (στο εσωτερικό των ομάδων των κοινωνικά αποκλεισμένων) και σύγκρουση για την κατάκτηση της ηγεμονίας στην κλίμακα του «θύλακα». Στο πλαίσιο μιας θεώρησης της Κοινωνικής Ψυχολογίας, φαίνεται ότι ο κοινωνικά αποκλεισμένος, αναζητεί έναν «πιο» κοινωνικά αποκλεισμένο, για να αμβλύνει την αυτό-συνειδησή του ως κοινωνικά αποκλεισμένος. Σε αυτήν την αλυσίδα οι Τσιγγάνοι και λόγω της έντονης πολιτισμικής τους διαφοράς βρίσκονται σε μια διαρκώς χαμηλότερη κοινωνική ισορροπία, χωρίς να έχουν τους όρους και τις προϋποθέσεις να διεκδικήσουν τους όρους ισότιμης κοινωνικής ένταξης.

Έτσι οι Τσιγγάνοι, μέσα από την εξέλιξη αυτών των φαινομένων, έρχονται σε μια τριπλή σύγκρουση :

- Με το κυρίαρχο κοινωνικό σώμα και το σύστημά του, εφόσον από την μια πλευρά δεν παρέχουν πλέον κοινωνικά χρήσιμη εργασία ενώ από την άλλη πλευρά αντιστέκονται στην πολιτισμική αφομοίωση και απώλεια της κοινωνικής τους ταυτότητας.
- Με άλλες ομάδες κοινωνικά αποκλεισμένων, στο πλαίσιο της

ενδοσύγκρουσης στην μικροκλίμακα των «θυλάκων».

- Με τμήμα των ίδιων των Τσιγγάνων, οι οποίοι είτε λόγω φυλετικής διαφοροποίησης, είτε λόγω κοινωνικών συγκυριών επιλέγουν και επιτυγχάνουν την minimum κοινωνική ένταξη και ενσωμάτωση, βαίνοντας τα πρώτα σκαλιά της διαδικασίας αστικοποίησης.

Η κατάσταση αυτή δημιουργεί μια νέα συσπείρωση των Τσιγγάνικων κοινοτήτων, που όμως αυτή τη φορά «κλείνει» τους διαύλους επικοινωνίας με το υπόλοιπο κοινωνικό σώμα. Αυτή τη φορά η συσπείρωση αυτή είναι κατ'εξοχήν συσπείρωση αμυντική και άρα αρνητική.

Και αποτέλεσμα αυτής της κατάστασης δεν μπορεί παρά να είναι η διαρκής επιδείνωση των συνθηκών διαβίωσης, με όλα τα παράγωγα της παραβατικότητας σε όλα τα επίπεδα, που ανατροφοδοτεί τον φαύλο κύκλο του κοινωνικού αποκλεισμού και μεγαλώνει το χάσμα ανάμεσα στην κοινωνία των πολιτών και την κοινωνία των αποκλεισμένων.

Η κατάσταση αυτή του αυξανόμενου και διαρκώς επιδεινούμενου κοινωνικού αποκλεισμού των Τσιγγάνων νομάδων αστέγων, ορίζεται ως καθολικός κοινωνικός αποκλεισμός. Μπορεί ακόμη να οριστεί και ως οριακός, εφόσον αγγίζει πλέον τα όρια των συνθηκών επιβίωσης, όχι μόνο της πολιτισμικής, όχι μόνο της κοινωνικής, αλλά πολλές φορές και φυσικής. Αν η διαπίστωση αυτή ακούγεται ως συναισθηματικά φορτισμένη, μια ανάλυση των δεικτών παιδικής θνησιμότητας και ορίου ζωής των Τσιγγάνων, είναι επαρκής για να πείσει.

Η Ελληνική κοινωνία στο σύνολό της, δεν στάθηκε θετικά στην κοινωνική αποδοχή και ένταξη των μειονεκτικών κοινωνικών ομάδων, πολύ περισσότερο δε των Τσιγγάνων, και δεν δημιούργησε με έναν οργανωμένο τρόπο τις προσβάσεις στα ανελαστικά κοινωνικά δικαιώματα του πολίτη όπως ορίζονται σε μια σύγχρονη και Δημοκρατική πολιτεία, σε αυτά δηλαδή της κατοικίας, της υγείας, της παιδείας, της κοινωνικής ασφάλισης και της πρόνοιας, της απασχόλησης και της κοινωνικής συμμετοχής. Για πολλές δεκαετίες η κυρίαρχη συλλογική αντίληψη για τις συνθήκες διαβίωσης των Τσιγγάνων ,θέλει τους Τσιγγάνους να επιλέγουν ως τρόπο ζωής το στερεότυπο μοντέλο του πλανόδιου σκηνίτη, του αποκομμένου από τις

κοινωνικές δομές (και άρα «αντικοινωνικού») Τσιγγάνου.

Το συλλογικό αυτό στερεότυπο αποτέλεσε την αιτιολογική βάση για στρεβλώσεις και υπερβολές που έφθασαν μέχρι ακραίες καλυμμένες ή απροκάλυπτες ρατσιστικές θεωρήσεις για την αντικοινωνική φύση του Τσιγγάνου, ο οποίος με βάση τις αντιλήψεις αυτές, ζει στην αθλιότητα από επιλογή. Οι θεωρήσεις αυτές που κυριάρχησαν σε πλείστες των περιπτώσεων, δημιούργησαν τα συλλογικά άλλοθι της Ελληνικής πολιτείας και κοινωνίας για την απραξία (στην καλύτερη περίπτωση) ή για την βίαιη στάση απέναντι σε ολόκληρες κοινότητες και ομάδες Τσιγγάνων.

Η συλλογική κοινωνική αντίληψη διατείνεται ότι οι Τσιγγάνοι είναι εκ φύσεως περιθωριακοί, παραβατικοί, απαίδευτοι και γενικά αππροσάρμοστοι σε πρότυπα ζωής που η πλειοψηφούσα κοινωνία επιλέγει. Να θυμίσουμε λοιπόν ότι τέτοιες απλοϊκές φαινομενικά απόψεις είναι αυτές που δημιούργησαν ιστορικά την θεωρητική βάση του φυλετικού και κοινωνικού ρατσισμού, που οδήγησαν την ανθρωπότητα στις γνωστές επαίσχυντες πράξεις και ακρότητες. Εξάλλου οι τελευταίες συγκλονιστικές αποκαλύψεις της γενετικής ιατρικής με την αποκωδικοποίηση του ανθρώπινου γονιδιώματος, έθεσαν αμετάκλητα στον κάδο απορριμμάτων της ανθρώπινης σκέψης τις θεωρήσεις του φυλετικού ρατσισμού.

Οι Τσιγγάνοι λοιπόν πράγματι ζουν περιθωριακά, πράγματι αναπτύσσουν παραβατικές συμπεριφορές (αν και κατά τα φαινόμενα αυτό δεν έχει καμία σχέση με υψηλή εγκληματικότητα), πράγματι έχουν πολύ χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, πράγματι δείχνουν δυσκολία προσαρμογής στις κοινωνικές δομές. Η κατάσταση όμως αυτή είναι αποτέλεσμα όχι συνειδητής επιλογής αλλά στάσης επιβίωσης απέναντι σε ένα ολοένα και εχθρικότερο κοινωνικό σώμα που διαρκώς εντείνει τις συνθήκες ανισότητας, περιθωριοποίησης, αποκλεισμού και απομόνωσης. Είναι απολύτως βέβαιο ότι οι όροι αυτοί δεν αντιμετωπίζονται ούτε με καταστολή, ούτε με περαιτέρω συμπίεση των δικαιωμάτων, ούτε με ένταση του χωρικού και κοινωνικού αποκλεισμού, όπως συνέβη στο παρελθόν και συνεχίζει και σήμερα να συμβαίνει. Τα φαινόμενα αυτά είναι αναστρέψιμα μόνο με οργανωμένες και

μακροχρόνιες πολιτικές ένταξης.

Η σημερινή θέση της Τσιγγάνικης κοινότητας στην Ελληνική κοινωνία χαρακτηρίζεται από φαινόμενα ακραίου κοινωνικού αποκλεισμού. Οι Έλληνες Τσιγγάνοι πολίτες στην συντριπτική τους πλειοψηφία διαβιούν στην Ελλάδα του 21ου αιώνα σε ένα απόλυτο περιθώριο στο οποίο τους οδήγησε κυρίως τις τελευταίες δεκαετίες το μεταπολεμικό μοντέλο ανάπτυξης της χώρας, το οποίο μέσα από τις διαδικασίες «εξαστισμού» της Ελληνικής κοινωνίας, ισοπέδωσε την πολιτισμική πολυμορφία της κοινωνικής δομής, και αφομοίωσε τον πολιτισμικό και κοινωνικό πλουραλισμό δημιουργώντας νέες κοινωνικές σχέσεις και ισορροπίες. Την διαδικασία αυτή δεν ακολούθησαν οι Έλληνες Τσιγγάνοι οι οποίοι παρέμειναν μια ομάδα με υψηλό βαθμό συνοχής, εσωτερικής αλληλεγγύης και συσπείρωσης. Η συσπείρωση αυτή ενέχει θετικά χαρακτηριστικά εφόσον συνέβαλε στην διατήρηση της πολιτισμικής ταυτότητας ενός ιστορικού πληθυσμού, είναι όμως και ένδειξη αρνητικών (κυρίως αμυντικών) στάσεων που καλλιεργήθηκαν κάτω από την πίεση του κυρίαρχου πλειοψηφικού σώματος.

Οι πρόσφατες κοινωνικοοικονομικές μεταβολές στην Ελληνική κοινωνία έχουν δημιουργήσει τις συνθήκες για αυξανόμενο κοινωνικό αποκλεισμό, με αποτέλεσμα οι συνθήκες διαβίωσης των Ελλήνων Τσιγγάνων πολιτών να παρακμάζουν ολοένα και περισσότερο. Η διεύρυνση του χώρου των κοινωνικά αποκλεισμένων, ιδιαίτερα με την εμφάνιση των κυμάτων των οικονομικών μεταναστών και των προσφύγων επιτείνει την κατάσταση αυτή.

Η αντιμετώπισή των Ρομά στις διάφορες χώρες, από τον 11ο αι. που κάνουν την εμφάνισή τους στην ανατολική Ευρώπη και αργότερα στην κεντρική και δυτική Ευρώπη και αργότερα στην Αμερική, δεν ήταν καλή. Στην Ελλάδα οι πρώτες εμφανίσεις του πραγματοποιούνται σε περιοχές της βυζαντινής αυτοκρατορίας γύρω στον 11ο αιώνα και στο σημερινό ελληνικό χώρο γύρω στο 14ο με 15ο αιώνα μ.Χ. Έκτοτε ζουν σε διάφορα μέρη του ελληνικού χώρου, από τη Θράκη έως την Κρήτη, οργανωμένοι σε προσωρινούς ή μόνιμους οικισμούς, κατά πλειοψηφία κυνηγημένοι, καταπατώντας εκτάσεις και κοινοχρήστους χώρους.

3. ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΡΟΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Σε αυτό το κεφάλαιο γίνεται ανάλυση της υπάρχουσας κατάστασης αλλά και των υποδομών του κράτους για τους Ρομά, επίσης αναλύονται οι θεσμικές ενέργειες που έχουν πραγματοποιηθεί. Συγκεκριμένα η ομάδα μελέτης επιθυμεί να δείξει τις υπάρχουσες συνθήκες που επικρατούν στην παιδεία, υγεία και εργασία των Ρομά σαν αναγκαία βάση ώστε να διαμορφωθεί η απαραίτητη στεγαστική συνείδηση για μόνιμη εγκατάσταση.

3.1 ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΩΝ ΡΟΜΑ

Οι Τσιγγάνοι, όπως και όλες οι κοινωνικά αποκλεισμένες ομάδες αντιμετωπίζουν κοινωνικό αποκλεισμό ο οποίος διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο και παράγει εμπόδια στην πρόσβαση στην αγορά εργασίας. Για τους Έλληνες Τσιγγάνους η ανεργία δεν αποτελεί μόνον την έκφραση της έλλειψης ή της απώλειας εργασίας, αλλά αναφέρεται στην απουσία ισότητας ευκαιριών στην εκπαίδευση, την επαγγελματική κατάρτιση και τον επαγγελματικό προσανατολισμό, την κοινωνική συμμετοχή.

Η εργασιακή παράδοση των Τσιγγάνων προτάσσει κυρίως χειρωνακτικά επαγγέλματα συνυφασμένα με τον χαρακτήρα και τις ανάγκες της αγροτικής κοινωνίας παρέχοντας συμπληρωματική μεν, αλλά κοινωνικά χρήσιμη εργασία, κυρίως στον χώρο της αγροτικής παραγωγής, των χειροτεχνικών επαγγελμάτων μικρής κλίμακας και του εμπορίου. Μέσα σε αυτό το πρότυπο, η απόδοση της εργασίας αν και χαμηλή, ήταν επαρκής για την επιβίωση, έστω και στα πιο χαμηλά εισοδηματικά κλιμάκια. Όμως οι αλλαγές που επέφεραν σταδιακά στην ελληνική οικονομία η αστικοποίηση και η εκβιομηχάνιση, προκάλεσαν την εγκατάλειψη από τους Τσιγγάνους των δραστηριοτήτων αυτών, λόγω του περιορισμού της ζήτησης των προϊόντων και των υπηρεσιών τους και άρα της μη εξασφάλισης επαρκών εισοδημάτων.

ΕΙΚΟΝΑ 3.1 : ΚΑΤΑΥΛΙΣΜΟΙ ΡΟΜΑ
ΠΗΓΗ : WWW.KATHIMERINI.GR

3.1.1 Η ΘΕΣΗ ΤΩΝ ΤΣΙΓΓΑΝΩΝ ΣΕ ΜΙΑ ΕΞΕΛΙΣΣΟΜΕΝΗ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Έχουν πραγματοποιηθεί πολλές απογραφικές έρευνες που καταλήγουν σε μια εικόνα καθολικής αποκοπής από την τυπική αγορά εργασίας και ο εγκλωβισμός της πλειοψηφίας των Τσιγγάνων σε μια άτυπη «παραγορά», το λεγόμενο “παραεμπόριο”, χωρίς βιώσιμες οικονομικά προοπτικές. Η πραγματικότητα που αναδεικνύεται είναι μια εικόνα οικονομικής φτώχειας και αποκοπής από τις ολοένα επιταχυνόμενες εξελίξεις στην αγορά εργασίας. Πρόκειται στην ουσία για συνθήκες εύθραυστης εργασιακής κατάστασης, που ενέχουν όλα τα χαρακτηριστικά της επισφαλούς εργασίας και αποτελούν στην ουσία μία ενδιάμεση κατάσταση ανάμεσα στην Απασχόληση και την Ανεργία. Αναφέρονται περισσότερο στην έννοια του «Βιοπορισμού», παρά στην εργασία.

Ο αποκλεισμός από την αγορά εργασίας έχει αλυσιδωτές επιδράσεις σε όλες τις εκφράσεις της ζωής τους, εφόσον από τη μια μεριά περιορίζει σε κατώτατα επίπεδα τη δυνατότητα παραγωγής εισοδήματος και από την άλλη εντείνει την αποκοπή από το κοινωνικό σώμα και οδηγεί στην

περιθωριοποίηση. Η διαπλοκή των διαστάσεων του αποκλεισμού είναι έντονη.

Επιπρόσθετα πρέπει τονίσουμε ότι ο αναλφαβητισμός και η αποκοπή από την εκπαίδευση και άρα και από το σύστημα Επαγγελματικής και Τεχνικής Εκπαίδευσης, οι εκκρεμότητες στο τυπικό επίπεδο ως επακόλουθο (π.χ. η μη έκδοση διπλώματος οδήγησης), η απομόνωση και η μη χρήση υπηρεσιών, έχουν σαφείς επιπτώσεις στην εργασιακή κατάσταση των Τσιγγάνων, η οποία έχει μάλλον τον χαρακτήρα ενός διαρκούς αγώνα επιβίωσης και μιας διαρκούς ανακύκλωσης σε αναποτελεσματικές εργασιακές επιλογές, παρά ενός σταθερού εργασιακού πλαισίου.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι από πανελλαδικές μελέτες προκύπτει το συμπέρασμα ότι η απασχόληση των Τσιγγάνων ακολουθεί γραμμικά το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο: απουσιάζουν παντελώς (ή συναντώνται σε ασήμαντα ποσοστά) τα επαγγέλματα που αντιστοιχούν στις υψηλότερες εκπαιδευτικές βαθμίδες (επιστημονικά, Διευθυντικά, εξειδικευμένα τεχνικά επαγγέλματα).

Σημαντικό όμως είναι και το στοιχείο ότι δεν συναντώνται αξιοσημείωτα ποσοστά σε κατηγορίες επαγγελμάτων που δεν απαιτούν ιδιαίτερες επιστημονικές ή τεχνικές γνώσεις, αλλά στοιχειώδη επαγγελματική εκπαίδευση, όπως Υπάλληλοι στους κλάδους παροχής υπηρεσιών, Σερβιτόροι, Κομμώτριες, Πωλητές σε καταστήματα, μηχανικοί αυτοκινήτων κλπ.

Το γεγονός αυτό αναδεικνύει με σαφήνεια την απόσταση των Τσιγγάνων από την τυπική αγορά εργασίας, αλλά και από τους θεσμούς της Επαγγελματικής εκπαίδευσης (κυρίως του Ο.Α.Ε.Δ.), οι οποίοι έχουν συσταθεί και λειτουργούν για την πληροφόρηση, προστασία και στήριξη των Ανέργων και των Αποκλεισμένων από την αγορά εργασίας.

3.1.2 ΟΙ ΚΥΡΙΕΣ ΑΙΤΙΕΣ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Αναγκαίο είναι να αναφέρουμε και ταυτόχρονα να εξηγήσουμε ότι οι

βασικότερες αιτίες του αποκλεισμού των Τσιγγάνων από την αγορά εργασίας θεωρούνται ότι είναι επτά, συγκεκριμένα :

- Η αστάθεια της εργασίας, αποτέλεσμα είτε της στενότητας των αγορών στις οποίες παρέχουν τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες είτε της εποχικότητας των εργασιών στις οποίες συμμετέχουν (π.χ. αγροτικές εργασίες).
- Η παράνομη εργασία, αποτέλεσμα πλήθους παραγόντων, όπως ο αναλφαβητισμός, η στέρηση πρόσβασης στις δημόσιες υπηρεσίες.
- Η ανασφάλεια της εργασίας, αποτέλεσμα των δυο προηγούμενων. Εργασία χωρίς κοινωνική ασφάλιση, χωρίς εργασιακές ή άλλες παροχές που η νομοθεσία προβλέπει και επιβάλλει.

Υποαμειβόμενη εργασία, αποτέλεσμα επίσης των προηγούμενων παραγόντων. Ιδιαίτερα σε συνθήκες αύξησης του «κύκλου των κοινωνικά αποκλεισμένων» η αγορά δημιουργεί μια άτυπη (και τυπικά παράνομη) αγορά εργασίας, με κύρια χαρακτηριστικά την υποαπασχόληση και την χαμηλά αμειβόμενη εργασία, πέρα από κάθε προστατευτικό όριο της νομοθεσίας.

Κοινωνικά απροστατέυτη εργασία, εφόσον σιωπηρά η κοινωνία (πολιτεία και κοινωνικό σώμα) δεν προστατεύει τον απασχολούμενο με εγγύηση των εργασιακών δικαιωμάτων, ενώ δείχνει ανοχή στην παιδική εργασία και γενικότερα ευνοεί έμμεσα την καταπάτηση των εργασιακών δικαιωμάτων.

Φθίνουσα εργασία, αφού η βιομηχανοποίηση ειδών και υπηρεσιών ευρείας κατανάλωσης καταλαμβάνουν τις υπηρεσίες ή προϊόντα που κατά παράδοση διακινούσαν και παρείχαν οι Τσιγγάνοι. Η ανάπτυξη καταναλωτικών προϊόντων και η γενίκευσή τους σε όλες τις αγορές στέρησε από τους Τσιγγάνους την δυνατότητα παρείσφρησης και παραμονής σε είδη εργασιών που στο παρελθόν άσκησαν.

Ανειδίκευτη εργασία, ο ανταγωνισμός της οικονομίας της αγοράς δημιουργεί διαρκείς διαιρέσεις εργασιακής εξειδίκευσης που βασίζονται στο εκπαιδευτικό σύστημα σε όλες τις βαθμίδες (Ανώτατη εκπαίδευση - Τεχνική

εκπαίδευση - επαγγελματική κατάρτιση - επανακατάρτιση και εξειδίκευση). Οι Τσιγγάνοι, μη έχοντας πρόσβαση στο εκπαιδευτικό σύστημα, υπόκεινται σε μια διαρκή απαξίωση της εργασίας τους με αρνητικά μακροπρόθεσμα αποτελέσματα.

ΕΙΚΟΝΑ 3.2 : ΓΥΡΟΛΟΓΟΙ ΑΘΙΓΓΑΝΟΙ
ΠΗΓΗ : ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΣΙΓΓΑΝΩΝ

ΕΙΚΟΝΑ 3.3 : ΠΑΛΙΑΤΣΟΙ ΑΘΙΓΓΑΝΟΙ
ΠΗΓΗ : ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΣΙΓΓΑΝΩΝ

3.2 ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ Η ΘΕΣΗ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΜΕ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ, ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΤΩΝ ΡΟΜΑ

Άξιο αναφοράς είναι ότι το άρθρο 16 του Συντάγματος αναφέρεται ότι «... η Παιδεία αποτελεί βασική αποστολή του Κράτους και έχει σκοπό την ηθική, πνευματική, επαγγελματική και φυσική αγωγή των Ελλήνων, την ανάπτυξη της εθνικής και θρησκευτικής συνείδησης και τη διάπλασή τους σε ελεύθερους και υπεύθυνους πολίτες». Το Σύνταγμα ορίζει τα εννέα χρόνια ως το ελάχιστο της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

Ωστόσο, ακόμη και σήμερα υπάρχουν στην χώρα μας κοινωνικές ομάδες που δεν έχουν ελεύθερη πρόσβαση στην εκπαίδευση, και έτσι στερούνται από τις ευκαιρίες για την απόκτηση τυπικών προσόντων και εκπαιδευτικών τίτλων αναγκαίων για την κοινωνική και επαγγελματική τους ένταξη.

ΕΙΚΟΝΑ 3.4 : ΣΧΟΛΙΚΟ ΚΟΝΤΕΙΝΕΡ ΡΟΜΑ
ΠΗΓΗ : WWW.KATHIMERINI.GR

Η Εκπαίδευση αποτελεί κοινωνικό αγαθό και περιλαμβάνει σε σημαντικό βαθμό κοινούς στόχους και περιεχόμενο για όλους. Οι όποιες ιδιαιτερότητες του μαθητή, θρησκεία - γλώσσα - κοινωνικοοικονομική κατάσταση - τρόπος ζωής, δεν μπορούν να αποτελέσουν εμπόδιο για την ελεύθερη πρόσβασή τους σε οποιαδήποτε βαθμίδα της εκπαίδευσης, άρα να παραμένει ανοιχτή σε όλους τους ανθρώπους.

3.2.1 ΟΙ ΑΙΤΙΕΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΤΣΙΓΓΑΝΟΠΑΙΔΩΝ

Οι στόχοι της εκπαιδευτικής πολιτικής είναι πολλοί και σημαντικοί καθώς και το γεγονός ότι ο Ν. 1566/85, καθορίζει τον υποχρεωτικό χαρακτήρα της εκπαίδευσης για όλους τους Έλληνες πολίτες, η πραγματικότητα είναι διαφορετική για τα παιδιά των ΡΟΜΑ.

Στην πραγματικότητα το σχολείο είναι μονοδιάστατο πολιτισμικά , με αποτέλεσμα να είναι αφιλόξενο για μαθητές που είναι φορείς διαφορετικής πολιτισμικής κουλτούρας. Ο πολιτισμός τους δεν αναδεικνύεται και δεν είναι αποδεκτός, ενώ ταυτόχρονα τους επιβάλλεται η κουλτούρα της κυρίαρχης εκπαίδευσης. Έτσι, οι μαθητές χάνουν το ενδιαφέρον τους για τη μάθηση και τη γνώση, καθώς η εκπαιδευτική διαδικασία δεν ανταποκρίνεται στις προσωπικές εμπειρίες που βιώνουν στην Τσιγγάνικη κοινότητα.

Όσον αφορά την σχολική κατάσταση των Τσιγγανοπαίδων, αιτία και αποτέλεσμα του τρόπου ζωής των Τσιγγάνων καθώς και του καθολικού κοινωνικού αποκλεισμού τους, χαρακτηρίζεται από:

- Την έλλειψη προσχολικής αγωγής
- Το μικρό ποσοστό εγγραφής στο σχολείο
- Την καθυστέρηση εγγραφής και έναρξης της εκπαιδευτικής διαδικασίας (υπάρχουν παιδιά που ξεκινούν τη φοίτησή τους στο δημοτικό σε ηλικία 12 -16 ετών)
- Την ελλιπή παρακολούθηση και συχνές διαρροές λόγω εργασίας ή άλλων αιτιών
- Την χαμηλή επίδοση στα μαθήματα
- Την πρόωρη διακοπή της υποχρεωτικής φοίτησης
- Τις ρατσιστικές συμπεριφορές που δέχονται από το σχολικό περιβάλλον

Όλα τα παραπάνω δημιουργούν αρνητική προδιάθεση για ένταξη στο σχολικό περιβάλλον, με αποτέλεσμα τον εκπαιδευτικό αποκλεισμό και τον αναλφαβητισμό μακροπρόθεσμα, οι οποίοι αποτελούν βασικές συνιστώσες του κοινωνικού αποκλεισμού που αναπαράγει την κοινωνική περιθωριοποίηση και απομόνωση.

ΕΙΚΟΝΑ 3.5 : ΛΥΟΜΕΝΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΘΙΓΓΑΝΩΝ
ΠΗΓΗ : INVERIA.GR

3.3 ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ Ο ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΜΕ ΤΟΥΣ ΡΟΜΑ

Αρχικά, αναγκαίο είναι να επισημανθεί ότι η διασφάλιση των συνθηκών υγείας των Ελλήνων πολιτών αποτελεί υποχρέωση της Πολιτείας σύμφωνα με το Σύνταγμα (άρ.2, παρ.3) όπως ρητά αναφέρεται ότι: «...το Κράτος μεριμνά για την υγεία των πολιτών και λαμβάνει ειδικά μέτρα για την προστασία της νεότητας, του γήρατος της αναπηρίας και για την περίθαλψη των απόρων. Κατευθυντήριο νόμος είναι ο Ν.2071/92 για τον «Εκσυγχρονισμό και την Οργάνωση του Συστήματος της Υγείας».

Σύμφωνα με το Νόμο, το κράτος μεριμνά για την ίδρυση, λειτουργία, οργάνωση και εποπτεία των φορέων προς εξασφάλιση της υγείας όλων των πολιτών. Το κράτος οφείλει να εξασφαλίζει το δικαίωμα και τη δυνατότητα στον πολίτη να επιλύσει προληπτικά ή θεραπευτικά το πρόβλημα της υγείας του, μέσα από διαδικασίες που θα του διασφαλίσουν στο ακέραιο την ελεύθερη επιλογή και το σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

Φανερό είναι ότι οι Τσιγγάνοι πολίτες αποτελούν μία κοινωνικά αποκλεισμένη ομάδα του πληθυσμού, για την οποία η πρόσβαση και στις υπηρεσίες Υγείας είναι δύσκολη. Στην πλειοψηφία τους ζουν αποκομμένοι από το σύστημα και τις Υπηρεσίες Υγείας, τις οποίες αντιμετωπίζουν με σκεπτικισμό και επιφύλαξη. Η στέρηση για πολλά χρόνια από τα κοινωνικά δικαιώματα, δεν τους επέτρεψε να απολαμβάνουν όπως όλοι οι υπόλοιποι πολίτες το δικαίωμα στην Υγεία.

Πρέπει να τονίσουμε ότι η απόσταση από τις υπηρεσίες Υγείας δεν είναι μόνο χιλιομετρική είναι ο φόβος της προσέγγισης από την πλευρά τους, αλλά κυρίως είναι η κοινωνική προκατάληψη με την οποία αντιμετωπίζονται από το μεγαλύτερο μέρος της θεσμικής Πολιτείας και του πληθυσμού.

Με βάση απογραφικές μελέτες σε Πανελλαδική κλίμακα η κατάσταση της υγείας των Τσιγγάνων πολιτών είναι ιδιαίτερα επιβαρυνμένη. Οι λόγοι της επιβάρυνσης αναφέρονται μεταξύ άλλων και στην αδυναμία προσέγγισης και χρήσης των υπηρεσιών υγείας.

Συγκεκριμένα :

- Οι παραδόσεις και ο τρόπος ζωής των Τσιγγάνων, με τις συχνές μετακινήσεις, σε συνδυασμό με τα περιορισμένα οικονομικά μέσα αναγκάζει πολλούς από τους μετακινούμενους να διαμένουν σε πρόχειρους καταυλισμούς.
- Η προσπάθεια επιβίωσης αναγκάζει τους Τσιγγάνους να αντιμετωπίζουν τα προβλήματα υγείας μόνοι τους, όταν αυτά παρουσιάζονται, αγνοώντας την πρόληψη και τους εμβολιασμούς.
- Η έλλειψη παιδείας και αγωγής υγείας κρατά τους Τσιγγάνους εγκλωβισμένους στις προκαταλήψεις. Η μερική γνώση της γλώσσας δημιουργεί προβλήματα συνεννόησης με τους λειτουργούς υγείας, ενώ ο αναλφαβητισμός εμποδίζει την γραπτή ενημέρωσή τους.
- Το μεγαλύτερο μέρος των Τσιγγάνων εργάζονται, ωστόσο ελάχιστοι από αυτούς είναι ασφαλισμένοι, έτσι δεν έχουν πρόσβαση σε δωρεάν υπηρεσίες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και γενικότερα στα δικαιώματα που απορρέουν από την εργασία.
- Οι κοινωνικές προκαταλήψεις, η δυσπιστία, το αίσθημα της απόρριψης που νιώθουν οι Τσιγγάνοι στις σχέσεις τους με τους

θεσμούς της Πολιτείας, τους οδηγεί σε αμυντική στάση κοινωνικής εσωστρέφειας.

- Αρκετοί τσιγγάνοι κάνουν χρήση βιβλιάρου της Πρόνοιας, η οποία παρέχει στοιχειώδεις υπηρεσίες υγείας, που όμως είναι ανεπαρκείς και δεν καλύπτουν τις ανάγκες.
- Η αδυναμία των λειτουργών υγείας να κατανοήσουν τη διαφορετικότητα και τις ιδιαιτερότητες του Τσιγγάνικου πληθυσμού, λόγω έλλειψης ενημέρωσης ή λόγω προκατάληψης, λειτουργεί αποτρεπτικά στην χρήση των Υπηρεσιών από τους Τσιγγάνους.
- Η έλλειψη συστηματικής έρευνας και καταγραφής της κατάστασης της υγείας των Τσιγγάνων, δεν αποδίδει στις Υπηρεσίες στοιχεία για την ανάπτυξη εξειδικευμένης πολιτικής στο θέμα της υγείας των Τσιγγάνων.
- Η παράδοση της Τσιγγάνικης κοινωνίας οδηγούν τους νέους να ξεκινούν την τεκνοποίηση από πολλή νεαρή ηλικία, από την εφηβεία.

Οι Τσιγγάνες γίνονται μητέρες πολύ νέες και έχουν περισσότερες κήσεις, τοκετούς και αποβολές από τον υπόλοιπο πληθυσμό, γεγονός που επιβαρύνει την υγεία τους, διότι σπάνια παρακολουθούνται κατά την διάρκεια της κύησης. Επιπλέον οι νέοι δεν έχουν πρόσβαση στην ενημέρωση πάνω σε θέματα οικογενειακού προγραμματισμού, αντισύλληψης, πρόληψης αφροδισίων νοσημάτων κλπ.

3.3.1 ΚΑΛΥΨΗ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΣΕ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΓΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΣΙΓΓΑΝΙΚΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Με βάση την Νομοθεσία που ισχύει για την υγεία από τη θεμελίωση του Εθνικού Συστήματος Υγείας κι έπειτα, φαίνεται η θέληση του Νομοθέτη για την ανάπτυξη ενός πλέγματος Υπηρεσιών Υγείας σε ομάδες του γενικού πληθυσμού αλλά και ιδιαίτερα σε αποκλεισμένες ομάδες που διαβιούν σε ιδιαίτερες συνθήκες, όπως οι Ρομά.

Ωστόσο οι νόμοι δηλώνουν καλές προθέσεις, όμως στην πράξη δεν εφαρμόζεται απολύτως τίποτα και το μεγαλύτερο μέρος από το άρθρα των νόμων αυτών παρέμειναν ανενεργά.

Η Νομοθεσία κρίνεται επαρκής και σωστή και θα μπορούσε να αποτελέσει την βάση για μια εναλλακτική παροχή υπηρεσιών υγείας σε όλα

τα επίπεδα: πρόληψης, θεραπείας, νοσηλείας, πληροφόρησης στους πληθυσμούς των σκηνιτών Τσιγγάνων.

Η αδυναμία όμως στην εφαρμογή της Νομοθεσίας δεν επέτρεψε έως σήμερα τη λειτουργία τέτοιων Υπηρεσιών. Έτσι εμφανίζεται μια θεσμική και νομοθετική επάρκεια, η οποία όμως δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα λόγω της ελλιπούς, πλημμελούς ή και της μη εφαρμογής του Νόμου.

3.4 ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΡΟΜΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Πρέπει να επισημανθεί ότι η θέση των Ρομά στην Ελληνική κοινωνία χαρακτηρίζεται από φαινόμενα συχνά ακραίου κοινωνικού αποκλεισμού. Οι Έλληνες Τσιγγάνοι, πολίτες της σύγχρονης Ελληνικής Δημοκρατίας και της Ενωμένης Ευρώπης, στην συντριπτική τους πλειοψηφία διαβιούν στην Ελλάδα του 21ου αιώνα σε ένα απόλυτο περιθώριο στο οποίο τους οδήγησε οι πολιτικές και δράσεις των τελευταίων δεκαετιών, το οποίο μέσα από τις διαδικασίες της Ελληνικής κοινωνίας, ιστοπέδωσε την πολιτισμική πολυμορφία της κοινωνικής δομής, και αφομοίωσε τον πολιτισμικό και κοινωνικό πλουραλισμό δημιουργώντας νέες κοινωνικές σχέσεις και ισορροπίες.

Οι πρόσφατες κοινωνικές και οικονομικές μεταβολές στην Ελληνική κοινωνία έχουν δημιουργήσει τις συνθήκες για αυξανόμενο κοινωνικό αποκλεισμό, με αποτέλεσμα οι συνθήκες διαβίωσης των Ελλήνων Τσιγγάνων πολιτών να παρακμάζουν ολοένα και περισσότερο. Η διεύρυνση του χώρου των κοινωνικά αποκλεισμένων, ιδιαίτερα με την εμφάνιση των κυμάτων των οικονομικών μεταναστών και των προσφύγων επιτείνει την κατάσταση αυτή.

Οι Ρομά παρά το γεγονός ότι αποτελούν πολιτισμική μειονότητα με ιστορική διαδρομή στις χώρες της Ευρώπης, αντιμετωπίζουν ακόμη αρνητικές διακρίσεις, προκαταλήψεις και ρατσιστικές συμπεριφορές, που στην βασίζονται στην πολιτισμική διαφορά, σε στερεότυπα και προκαταλήψεις. Ειδικότερα στην Ελλάδα ζουν 200.000 Έλληνες πολίτες Τσιγγάνικης καταγωγής, η πλειοψηφία των οποίων ζει σε συνθήκες ακραίου κοινωνικού αποκλεισμού.

Η Ελληνική κοινωνία στο σύνολό της, δεν είχε θετική στάση στην κοινωνική αποδοχή και ένταξη των μειονεκτικών κοινωνικών ομάδων, πολύ περισσότερο δε των Τσιγγάνων, και δεν δημιούργησε με έναν οργανωμένο τρόπο τις προσβάσεις στα κοινωνικά δικαιώματα του πολίτη όπως ορίζονται σε μια σύγχρονη και Δημοκρατική πολιτεία, δηλαδή σε αυτά της κατοικίας, της υγείας, της παιδείας, της κοινωνικής ασφάλισης και της πρόνοιας, της απασχόλησης και της κοινωνικής συμμετοχής.

Οι κακές συνθήκες διαβίωσης των Τσιγγάνων είναι ορατές, οι επαγγελματικές τους ενασχολήσεις είναι λίγο πολύ οικείες, τόσο που να αντιμετωπίζονται ως γραφικότητες μέσα από κοινά στερεότυπα τα οποία οδηγούν στο εύκολο συμπέρασμα ότι οι όροι και ο τρόπος διαβίωσής τους αποτελούν επιλογή τους που εδράζεται στις ιδιαίτερες πολιτισμικές τους καταβολές, ότι αποτελούν δηλαδή στοιχείο πολιτισμικής ταυτότητας η οποία με την σειρά της καθορίζει την κοινωνική τους ταυτότητα και συμπεριφορά.

Η κυρίαρχη συλλογική αντίληψη για τις συνθήκες διαβίωσης των Τσιγγάνων, θέλει τους Τσιγγάνους να επιλέγουν συνειδητά ως τρόπο ζωής το στερεότυπο μοντέλο του πλανόδιου, του αποκομμένου από τις κοινωνικές δομές (και άρα «αντικοινωνικού») Τσιγγάνου. Το συλλογικό αυτό στερεότυπο αποτέλεσε την αιτιολογική βάση για στρεβλώσεις και υπερβολές που έφθασαν μέχρι ακραίες καλυμμένες ή απροκάλυπτες ρατσιστικές θεωρήσεις για την αντικοινωνική φύση του Τσιγγάνου, ο οποίος με βάση τις αντιλήψεις αυτές, ζει στην αθλιότητα από επιλογή.

Η μέση συλλογική κοινωνική αντίληψη, διατείνεται ότι οι Τσιγγάνοι είναι εκ φύσεως περιθωριακοί, παραβατικοί, απαίδευτοι και γενικά απροσάρμοστοι σε πρότυπα ζωής που η πλειοψηφούσα κοινωνία επιλέγει. Τέτοιες απλοϊκές (φαινομενικά) απόψεις είναι αυτές που δημιούργησαν ιστορικά την βάση του φυλετικού και κοινωνικού ρατσισμού, που οδήγησαν την ανθρωπότητα στις γνωστές επαίσχυντες πράξεις και ακρότητες. Οι πρόσφατες επιστημονικές συγκλονιστικές ανακαλύψεις της Γενετικής Ιατρικής, με την αποκωδικοποίηση του ανθρώπινου DNA, έθεσαν αμετάκλητα στον κάδο απορριμμάτων της ανθρώπινης σκέψης τις θεωρήσεις του ρατσισμού.

Οι Τσιγγάνοι βιώνουν ως ομάδα, έναν καθολικό αποκλεισμό, αιτία και αποτέλεσμα της πολιτισμικής τους ιδιαιτερότητας και διαφοράς. Την ίδια στιγμή όμως, επιθυμούν και επιδιώκουν την κοινωνική ένταξη. Δείχνουν να ξεπερνούν φοβίες και δισταγμούς που δημιούργησε ο μακρόχρονος αποκλεισμός τους, και αρθρώνουν διεκδικητικό λόγο, αποζητώντας την χωρική και κοινωνική τους εδραιοποίηση, την αποδοχή τους από τις τοπικές κοινωνίες και την ειρηνική και συνεργατική συνύπαρξη σε αυτές, την αφομοίωσή τους όχι στην ισοπεδωτική και κυρίαρχη κουλτούρα, αλλά σίγουρα στο πλαίσιο των Δημοκρατικών κατακτήσεων της Ελληνικής κοινωνίας για την διασφάλιση των ανελαστικών κοινωνικών δικαιωμάτων.

Οι Τσιγγάνοι λοιπόν πράγματι ζουν περιθωριακά, πράγματι αναπτύσσουν παραβατικές συμπεριφορές (αν και κατά τα φαινόμενα αυτό δεν έχει καμία σχέση με υψηλή εγκληματικότητα), πράγματι έχουν πολύ χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, πράγματι δείχνουν δυσκολία προσαρμογής στις κοινωνικές δομές. Η κατάσταση όμως αυτή είναι αποτέλεσμα όχι συνειδητής επιλογής αλλά στάση επιβίωσης απέναντι σε ένα ολοένα και εχθρικότερο κοινωνικό σώμα που διαρκώς εντείνει τις συνθήκες ανισότητας, περιθωριοποίησης, αποκλεισμού και απομόνωσης.

Είναι απολύτως βέβαιο ότι οι όροι αυτοί δεν αντιμετωπίζονται ούτε με καταστολή, ούτε με περαιτέρω συμπίεση των δικαιωμάτων, ούτε με ένταση του χωρικού και κοινωνικού αποκλεισμού. Τα φαινόμενα αυτά είναι αναστρέψιμα μόνο με οργανωμένες και μακροχρόνιες πολιτικές ένταξης.

Είναι γνωστό ότι η παραβατικότητα και η ανομία σε μεγάλο βαθμό σχετίζονται με τον κοινωνικό αποκλεισμό. Είναι λοιπόν σημαντικό να κατανοήσουμε όλοι, Πολιτεία και πολίτες, ότι η παραβατική συμπεριφορά είναι κοινωνικό προϊόν και όχι βιολογικό αποτέλεσμα. Ότι η παραβατικότητα και η ανομία παράγονται και αναπαράγονται συνήθως μέσα στις συνθήκες της φτώχειας, της πλήρους αποκοπής από τις κοινωνικές λειτουργίες και τους θεσμούς, την κοινωνική απομόνωση και περιχαράκωση, τον πολιτισμικό διαχωρισμό.

ΕΙΚΟΝΑ 3.6 :ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΔΙΩΞΗ ΡΟΜΑ
ΠΗΓΗ : GOOGLE

ΕΙΚΟΝΑ 3.7 :ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΔΙΩΞΗ ΡΟΜΑ
ΠΗΓΗ : GOOGLE

Ο κοινωνικός αποκλεισμός και ο πολιτισμικός διαχωρισμός, έχουν ως περιβάλλον γένεσης τους το κύτταρο της «κοινωνικής βιολογίας», δηλαδή την «γειτονιά». Στο επίπεδο της γειτονιά και ιδιαίτερα στις «γειτονιές σε κρίση», του αστικού αποκλεισμού, με χαρακτηριστικά την περιβαλλοντική υποβάθμιση και την αστική παρακμή, την φτώχεια, την ανεργία την έλλειψη υποδομών, την απουσία κοινωνικού εξοπλισμού, την αποκοπή από τους τοπικούς κοινωνικούς θεσμούς και όλα τα παράγωγά τους, παράγεται και αναπαράγεται ο φαύλος κύκλος του αποκλεισμού και του πολιτισμικού

διαχωρισμού.

Ο υψηλός λειτουργικός αναλφαβητισμός που καταγράφεται στους Τσιγγάνους (αποτέλεσμα και αιτία του καθολικού κοινωνικού τους αποκλεισμού) δεν επέτρεψε την πρόσβασή τους στη Διοικητική Γραφειοκρατία, η οποία εξάλλου ποτέ δεν προσαρμόστηκε στις ιδιαίτερες επικοινωνιακές δυνατότητες και ανάγκες αποκλεισμένων κοινωνικών ομάδων, με αποτέλεσμα τη μη χρήση νόμιμων δικαιωμάτων τους. Η απουσία στην Ελλάδα δομών υποστήριξης, με τον χαρακτήρα των αποκεντρωμένων και αντιγραφειοκρατικών υπηρεσιών δεν βοήθησε στην ενεργοποίηση του θεσμικού πλαισίου.

Στις συνθήκες αυτές και μόλις το 1955 το Ελληνικό κράτος αποδίδει την Ελληνική Ιθαγένεια στους Τσιγγάνους που κατοικούν στην Ελληνική Επικράτεια με σχετικό νομοθετικό διάταγμα (Ν.Δ. 3370/55), το οποίο δημιουργεί το στοιχειώδες θεσμικό πλαίσιο για την αναγνώριση τους ως πολίτες της χώρας και άρα ως δικαιούχους εν δυνάμει βασικών και θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων.

Το πλαίσιο όμως αυτό μένει ανενεργό εφόσον η πρόσβαση των Τσιγγάνων στην Δημόσια Διοίκηση είναι σχεδόν ανύπαρκτη, λόγω της κοινωνικής τους περιθωριοποίησης, μέχρι το 1978 και 1979, που η χώρα κάτω από την πίεση για την κύρωση Διεθνών Συμβάσεων, ολοκληρώνει τις πρώτες θεσμικές ρυθμίσεις με τις Γενικές Διαταγές :Γ.Δ. 212/69468/78 και 51/16701/79 Υπουργείου Εσωτερικών. «Για την τακτοποίηση από απόψεως ιθαγένειας των διαβιούντων στην χώρα μας Αθίγγανων» και «Περί εγγραφής αδήλων Αθίγγανων». Στην δεκαετία του 1980, το θεσμικό και νομικό πλαίσιο για την κοινωνική ένταξη των Τσιγγάνων πολιτών, παρέμεινε και πάλι σε μεγάλο βαθμό ανενεργό.

Σε αυτήν την πραγματικότητα αναφερόμαστε, την στιγμή που μικρότερα ή μεγαλύτερα κοινωνικά εγκλήματα συνεχίζουν να γίνονται σε βάρος των Τσιγγάνων, χωρίς ως συνήθως ουδείς να αντιδρά: Για τους πολίτες που έχουν μνήμη, η εμφάνιση βίαιων γεγονότων με θύματα τους Τσιγγάνους έχει μία μαθηματική περιοδικότητα.

Άλλοτε με κραυγαλέα μορφή (όπως ο θάνατος Τσιγγάνου σε αστυνομικό περιστατικό ρουτίνας στην Αττική), άλλοτε με πιο βουβή και αθέατη (όπως ο πνιγμός του μικρού Τσιγγανόπαιδου σε αρδευτικό κανάλι στην Καρδίτσα ύστερα από μετεγκατάσταση Τσιγγάνων σε ακατάλληλο χώρο), άλλοτε με εξατομικευμένη (όπως όταν στην Αμαλιάδα, 16χρονος Τσιγγάνος βρίσκει τραγικό θάνατο ενώ κοιμόταν, από κατάρρευση της στέγης της παράγκας που διέμενε η οικογένειά του), άλλοτε με συλλογική και δη θεσμική όπως τα γεγονότα στην Νέα Κίο όπου με παράνομες ενέργειες του εκεί Δημοτικού Συμβουλίου εκδιώκονται Τσιγγάνοι από την νόμιμη γη τους, ή ο παράνομος αποκλεισμός Τσιγγανοπαίδων από το σχολείο στην Αλικαρνασσό Κρήτης όπου ο Δήμαρχος με μία απαράδεκτη ενέργεια που συνιστά υπέρβαση εξουσίας απέπεμψε από το Δημοτικό Σχολείο 15 Τσιγγάνικης καταγωγής μαθητές, στερώντας τους την μοναδική ίσως ελπίδα για ένα καλύτερο αύριο.

Σε αυτήν την πραγματικότητα η Ελληνική Πολιτεία και κυρίως η Ελληνική κοινωνία, συνεχίζει να ασκεί (καλυμμένη ή απροκάλυπτη) βία, ή έστω συνεχίζει να σιωπά μπροστά στο φαινόμενο της άσκησης βίας, απέναντι σε μια ολόκληρη πολυάριθμη κοινωνική ομάδα. Τα γεγονότα αυτά αναδεικνύουν μια αντίφαση και μία σύγχυση στην θεσμική Πολιτεία που από την μια πλευρά προσπαθεί να αρθρώσει θετική πολιτική για την κοινωνική ένταξη των Τσιγγάνων και από την άλλη την ακυρώνει με πράξεις και παραλείψεις.

Έχει ιδιαίτερη σημασία μέσα σε ένα τέτοιο πλαίσιο να εξετάσουμε την παραβατικότητα, την ανομία ή και την εγκληματικότητα των Τσιγγάνων, την πραγματική ή όχι, και να αναζητήσουμε στην αλυσίδα αυτή του φαύλου κύκλου ποιο είναι το αίτιο και ποιο το αιτιατό.

3.5 ΤΑ ΑΣΤΙΚΟΔΗΜΟΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΤΣΙΓΓΑΝΩΝ

Πρέπει να υπογραμμιστεί εδώ ότι οι Τσιγγάνοι λόγω του τρόπου με τον οποίο είναι αναγκασμένοι να επιβιώνουν έχουν συχνότατα μεγάλες

εκκρεμότητες ως δημότες και πολίτες. Σύμφωνα με την προαναφερθείσα έρευνα του δικτύου POM –Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, το 5,5% των ερωτηθέντων δεν είχε δηλωθεί στο Ληξιαρχείο, 10 % δεν έχει ταυτότητα ή άλλο ανάλογο πιστοποιητικό, το 25% των δικαιουμένων λόγω ηλικίας δεν έχουν εκλογικό βιβλιάριο και το 50% περίπου δεν είχε εγγραφεί στα δημοτολόγια. Το γεγονός αυτό πυροδοτεί με τη σειρά του ή ανατροφοδοτεί όλα τα υπόλοιπα προβλήματα των Ρομά εμποδίζοντας την επίλυσή τους. Ένα αδήλωτο παιδί (ή παιδί αδήλωτων γονιών) δεν μπορεί λ.χ. να εγγραφεί στο σχολείο. Ο αδήλωτος πολίτης απλούστατα δεν υπάρχει για το κράτος. Οι δημοτικές αρχές από την άλλη μεριά εκμεταλλεύονται το πρόβλημα αναλφαβητισμού και έλλειψης εξοικείωσης των Τσιγγάνων με τη γραφειοκρατία και δεν προσπαθούν να διευκολύνουν τη διαδικασία νομιμοποίησης τους. Έτσι απαλλάσσονται απ’ αυτούς ευκολότερα αφού δεν είναι καν δημότες τους. Πρόκειται για ένα φαύλο κύκλο που μεγιστοποιεί την πεποίθηση των Τσιγγάνων ότι το ελληνικό Κράτος είναι εχθρικό απέναντί τους. Ευτυχώς η νεότερη γενιά έχει συνειδητοποιήσει τη σημασία της νομιμοποίησης και τακτοποιεί τις εκκρεμότητες αυτού του τύπου.

Βασικότατος όρος για την ένταξη των Ρομά είναι η επίλυση με κάθε δυνατό τρόπο των αστικοδημοτικών εκκρεμοτήτων τους που δυναμιτίζουν κάθε ελπίδα εξομάλυνσης και συμβίωσης με το σύνολο.

3.5.1 Η ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

Όπως προαναφέρθηκε οι τοπικές κοινωνίες είναι συνηθέστατα εχθρικές, παρουσιάζουν δηλαδή εξαιρετικά μεγάλη απροθυμία να εντάξουν στους κόλπους τους Τσιγγάνους εφόσον η παρουσία τους σε οποιαδήποτε περιοχή θεωρείται ένδειξη υποβάθμισης. Μερικές φορές όμως η κατάσταση ξεπερνάει τα συνήθη όρια. Τα γεγονότα στη Νέα Κίο το 2000 είναι πολύ ενδεικτικά της εκρηκτικής κατάστασης που διαμορφώνεται: Τον Μάιο του 2000 το Δημοτικό Συμβούλιο αποφάσισε λήψη μέτρων και κινητοποίηση «για την αντιμετώπιση του οξυμένου προβλήματος που έχει δημιουργηθεί από την ανεξέλεγκτη δραστηριότητα των Τσιγγάνων της περιοχής», δηλώνουν «ότι δεν επιθυμούν παρουσία ή διέλευση και παραμονή Τσιγγάνων στο Δήμο», καταγγέλλουν «όσους πούλησαν χωράφια σε Τσιγγάνους» και καλούν τους

καταστηματάρχες να μη συναλλάσσονται μαζί τους.

Έτσι οι Τσιγγάνοι καταδικάζονται να ζουν σε συνθήκες απαρτχάιντ. Δεν είναι καθόλου σπάνιο επίσης στο πλαίσιο της προσπάθειας των τοπικών κοινωνιών να απαλλαγούν από αυτούς, το φαινόμενο να γίνονται οι Τσιγγάνοι και τα παιδιά τους στόχοι βίαιων διώξεων και παρανόμων ενεργειών που θέτουν σε κίνδυνο τη σωματική τους ακεραιότητα. Η συνήθης πρακτική που προσφέρει ένα εύκολο κοινωνικό άλλοθι είναι να κατηγορείται το σύνολο των Τσιγγάνων για παραβατικές πράξεις που έχει διαπράξει μια μικρή μειονότητα. Ο λόγος των μίντια άλλωστε τους αποδίδει en bloc ιδιότητες περιθωριακές και επικίνδυνες.

Το κακό κλίμα οξύνεται ακόμα περισσότερο από τις ύβρεις που εκτοξεύουν οι ίδιοι οι δημοτικοί άρχοντες εναντίον των Τσιγγάνων. Πολύ χαρακτηριστικά μετά τους σεισμούς του 1999 στην Αθήνα, οι περισσότεροι Τσιγγάνοι δεν πήραν προκατασκευασμένα σπίτια. Αντίθετα ο δήμος Άνω Λιοσίων εκμεταλλεύτηκε την ευκαιρία να εκδιώξει όσους Τσιγγάνους δεν ήταν εγγεγραμμένοι στα δημοτικά μητρώα. Ο ίδιος ο δήμαρχος δήλωσε σε επιστολή του στους Γιατρούς του Κόσμου ότι ποσοστό μειονοτικού πληθυσμού άνω του 8% σε ένα δήμο οδηγεί αναπόφευκτα στη γκετοποίηση.

Δεν πρόκειται δυστυχώς για εξαίρεση: Οι περισσότεροι δήμοι ακολουθούν την ίδια γραμμή. Δεν διευκολύνουν τις νόμιμες συναλλαγές των Τσιγγάνων με τις υπηρεσίες τους και κρατούν τους Τσιγγάνους σε συνθήκες εξαθλίωσης ώστε να τους αναγκάσουν να φύγουν από τα όρια του δήμου τους. Τέτοιες ενέργειες έγιναν εναντίον Τσιγγάνων στη Μενεμένη Θεσσαλονίκης το 1996, στα Τρίκαλα το 1990 και 1997, στον Εύοσμο το 1998, στον Ασπρόπυργο το 1999 κλπ. Σχεδόν σε καμία περίπτωση δεν προσφέρθηκε στους εκδιωχθέντες βιώσιμη εναλλακτική λύση μετά την εκδίωξή τους. Όποτε προταθεί εναλλακτική λύση από δημοτικές αρχές ή είναι εντελώς μη ικανοποιητική ή αφορά ελάχιστους Τσιγγάνους –κυρίως τους λίγους επίσημους δημότες. Στο ίδιο πλαίσιο οι δημοτικές αρχές εκμεταλλεύονται επίσης τις διαφορές ντόπιων και μη Τσιγγάνων για να τους διαιρέσουν και να τους εξουδετερώσουν αποτελεσματικότερα (βλ. Λιόσια όπου 25 οικογένειες είναι δημότες ενώ 75 όχι. Από τους πρώτους 10

στεγάστηκαν μαζί με τα θύματα του σεισμού και οι υπόλοιποι απλώς διώχτηκαν).

Συμπέρασμα: Βασικός επίσης όρος για την συμβίωσή τους με τους υπόλοιπους Έλληνες πολίτες είναι η αποδοχή της τοπικής κοινωνίας. Πρέπει λοιπόν να αναπτυχθούν πολιτιστικά και παιδαγωγικά προγράμματα αλληλογνωριμίας και αλληλοαποδοχής –προγράμματα που έχει ανάγκη κάθε κοινωνία εξελισσόμενη σε διαπολιτισμική. Χρήσιμο είναι επίσης να υπάρξει ανταποδοτικό όφελος στην τοπική κοινωνία που θα αγκαλιάσει έναν οικισμό Ρομά ώστε να έχει ένα επιπλέον κίνητρο να το κάνει (αθλητικές εγκαταστάσεις, αποχέτευση κλπ).

Είναι γεγονός ότι η διαμονή σε μόνιμη γνωστή κατοικία συνδέεται με τη δυνατότητα ενός πολίτη να απολαμβάνει ορισμένα δικαιώματα αλλά και με τη δυνατότητα του δημοσίου ή ιδιωτών να συναλλάσσεται νομίμως με το πρόσωπο αυτό. Οι Τσιγγάνοι είναι κοινωνικά αποκλεισμένη ομάδα αντιμετωπίζοντας εμπόδια στην πρόσβαση στην αγορά εργασίας, στο σύστημα υγείας, στην εκπαίδευση, αλλά και στους νομούς του κράτους. Οι Ρομά είναι περιθωριοποιημένοι με έλλειψη παιδείας και πρωτοβάθμιας περίθαλψης, ενώ ταυτόχρονα το κράτος δεν τους παρέχει τις αναγκαίες υποδομές και διευκολύνσεις τόσο θεσμικές όσο και οργανωτικές. Ολόκληρο το υπάρχον περιβάλλον είναι εχθρικό απέναντι τους με αποτέλεσμα να στερούνται αντίληψης για αστικοδημοτική επιδίωξη καθώς και για ολοκληρωμένη στεγαστική συνείδηση.

4. Η ΜΕΛΕΤΗ ΤΩΝ ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΤΩΝ ΡΟΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ

Ο κυριότερος λόγος στον οποίο στηρίζεται η αρνητική στάση της κοινωνίας και της Πολιτείας απέναντι στους Ρομά αποτελεί ταυτόχρονα ιδιαιτερότητα της στεγαστικής τους κατάστασης και συγκεκριμένα ο νομαδισμός που τους αποδίδεται ισοδυναμεί στη συλλογική συνείδηση με άρνηση για μόνιμη και ασφαλή στέγη. Με αυτόν τον τρόπο, οι άθλιες συνθήκες της στεγαστικής κατάστασης αποδίδεται ως επιλογή των ίδιων των Ρομά. Πολλές μελέτες που έχουν γίνει αναιρούν ωστόσο την ταύτιση αυτή, εμφανίζοντας ποικιλία στεγαστικών καταστάσεων, διαφορετικές πρακτικές μετακινήσεων και διάφορους βαθμούς κοινωνικής ένταξης του τσιγγάνικου πληθυσμού.

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι στο κεφάλαιο αυτό παρατίθενται στοιχεία από μελέτη που πραγματοποίησε η εταιρία 'Οικοκοινωνία' με την οικονομική συνδρομή του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας με τίτλο «Καταγραφή της Υφιστάμενης κατάστασης των Ρομά στην Ελλάδα, απολογισμός δράσεων και εκπόνηση σχεδίου δράσης για την 4η προγραμματική περίοδο» (2008-2009). Η διάταξη του κεφαλαίου στηρίζεται σε καταγραφή της υπάρχουσας κατάστασης

Συγκεκριμένα γίνεται καταγραφή των χώρων διαμονής των Ελλήνων Ρομά και των συνθηκών διαβίωσης τους, με παράλληλο εντοπισμό των στεγαστικών προβλημάτων αλλά και των ελλείψεων σε απαραίτητες υποδομές. Αποστείλαμε σαν ομάδα μελέτης δελτία καταγραφής σε όλους τους Δήμους που σχετίζονται με την ύπαρξη κοινοτήτων Ρομά, επισημαίνοντας ότι αρκετές φορές χρειάστηκε και τηλεφωνική παρέμβαση από την ομάδα μελέτης λόγω καθυστερήσεων.

4.1 ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ

4.1.1 ΤΑ ΕΙΔΗ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΡΟΜΑ

Η στεγαστική κατάσταση που καταγράφεται για τους Τσιγγάνους είναι πολυποίκιλη και σχετίζεται με το είδος του καταλύματος (συμβατικό σπίτι ή πρόχειρη κατασκευή) και την ποιότητά του, το βαθμό ένταξης στον οικιστικό ιστό, τη μονιμότητα και τα χαρακτηριστικά της θέσης διαμονής. Οι ορισμοί υιοθετηθήκαν από την μελέτη της ΔΕΠΟΣ του 1999, όπου για πρώτη φορά κωδικοποιήθηκαν αυτές οι έννοιες.

Συγκεκριμένα αναφέρονται οι διάφοροι τύποι κατοικίας των Ρομά :

Τύπος 1^{ος} : Αρχικά ο καταυλισμός σε μόνιμη θέση -παραπήγματα, καλύβια, τσαντρία- με μόνιμη ή εποχική χρήση. Πρόκειται για την κατηγορία μόνιμης κατοικίας όπου παρουσιάζονται τα οξύτερα προβλήματα, δεδομένου ότι βρίσκονται συχνά σε θέσεις ακατάλληλες ή και επικίνδυνες γι' αυτήν τη χρήση (θέσεις που πλημμυρίζουν λόγω φυσικών χαρακτηριστικών, όπως στις όχθες ποταμών, δίπλα σε ανοιχτούς αποχετευτικούς αγωγούς, αρδευτικά αυλάκια ή βρίσκονται κοντά σε ασύμβατες με την κατοικία χρήσεις όπως χωματερές, σφαγεία κ.τ.λ.), στερούνται οποιασδήποτε υποδομής ύδρευσης, ηλεκτροδότησης ή αποχέτευσης, ενώ τα καταλύματα δεν εξασφαλίζουν τους στοιχειώδεις όρους υγιεινής διαβίωσης.

Τύπος 2^{ος} : Δεύτερον οι αμιγείς καταυλισμοί σε θέση που μετακινείται στα όρια μιας ευρύτερης περιοχής με μόνιμη ή εποχική χρήση. Οι περιπτώσεις αυτές παρουσιάζουν προβλήματα αντίστοιχα ή και οξύτερα από την προηγούμενη κατηγορία, ενώ η μετακίνηση της θέσης πιθανόν υποδηλώνει προσωρινή εγκατάσταση ή μικρότερο βαθμό κοινωνικής αποδοχής.

Τύπος 3^{ος} : Μικτοί καταυλισμοί - ανάμιξη σπιτιών με πρόχειρες κατασκευές (καλύβια, τσαντρία) με μόνιμη, συνήθως, χρήση. Πρόκειται, συνήθως, για μακρόχρονη εγκατάσταση καταυλισμών που βαθμιαία μετεξελίσσονται σε γειτονιές. Βρίσκονται συχνά σε σχετικά λιγότερο προβληματικές θέσεις, από όπου όμως λείπει η υποδομή, ενώ τα καταλύματα

σταδιακά βελτιώνονται.

Τύπος 4^{ος} : Γειτονιές - κυρίως σπίτια, με μόνιμη χρήση, συχνά σε υποβαθμισμένες περιοχές του αστικού ιστού.

Τύπος 5^{ος} : Συμβατικές κατοικίες ή διαμερίσματα, διάσπαρτα στον αστικό ιστό.

Τύπος 6^{ος} : Οικισμοί λυόμενων. Πρόκειται για νέους οικισμούς που αποτελούνται κατά κύριο λόγο από λυόμενους οικίσκους που παραχώρησε το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε

Τύπος 7^{ος} : Οργανωμένη δόμηση. Ο νέος οικισμός στους Σοφάδες Καρδίτσας που κτίστηκε από τον Οργανισμό Εργατικής Κατοικίας , για τους ιδιοκτήτες κατοικιών του παλιού οικισμού.

Τύπος 8^{ος} : Μικτοί καταυλισμοί λυόμενων. Συγκεκριμένα λυόμενοι οικισμοί αναμιγνύονται με σπίτια ή πρόχειρες κατασκευές . Στους μικτούς καταυλισμούς υπάρχει παρουσία λυόμενων αλλά σε πολύ μικρή έκταση.

Τα προβλήματα που εντοπίζονται στους παραπάνω τύπους είναι διαφόρων ειδών, άλλοτε αντίστοιχα με αυτά του γενικού πληθυσμού (που όμως εδώ συναντώνται με μεγαλύτερη ένταση), άλλοτε αποκλειστικά συνδεδεμένα με τις τσιγγάνικες κοινότητες.

4.1.2 ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΤΩΝ ΚΕΛΥΦΩΝ

‘Κέλυφος’ θεωρείται η ελάχιστη χωρική μονάδα που στεγάζει ένα νοικοκυριό Ρομά . Ο όρος αυτός χρησιμοποιήθηκε πρώτη φορά στη μελέτη ΔΕΠΟΣ 1999 με χαρακτηριστικό τίτλο ‘Μελέτη Σχεδίου Προγράμματος για την Αντιμετώπιση των Αμέσων Οικιστικών Προβλημάτων των Ελλήνων Τσιγγάνων’ .Συγκεκριμένα η ταξινόμηση των κελυφών έχουν ως εξής :

Τσαντίρι : ως τσαντίρια εννοούνται οι σκηνές, ειδικά είναι πρόχειρο κατάλυμα με τέντα στηριγμένη σε μεταλλικούς ή ξύλινους ιστούς

Λύμενο : προκατασκευασμένα κελύφη χαμηλού κόστους, που προκατασκευάστηκαν στο εργοστάσιο και συναρμολογήθηκαν στο οικόπεδο

πάνω σε σταθερή βάση από μπετόν

Σπίτι : μονοκατοικίες και διώροφες κατοικίες απλής κατασκευής και μέτριας ποιότητας, ωστόσο στον Δήμο Αγίας Βαρβάρας συναντώνται τριώροφα σπίτια υψηλής ποιότητας

Παράγκα : μικρό πρόχειρο οίκημα, κατασκευασμένο από κάθε διαθέσιμο υλικό (σανίδες, λαμαρίνες)

Άλλο : πρόκειται για κοντέινερ ή αλλά κελύφη ιδιαίζουσας μορφολογίας

ΕΙΚΟΝΑ 4.1 : ΑΜΙΓΗΣ ΚΑΤΑΥΛΙΣΜΟΣ ΣΤΑ ΟΡΙΑ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΜΕ ΤΑΥΡΟ
ΠΗΓΗ : ZOONNEWS.GR

ΕΙΚΟΝΑ 4.2 : ΓΕΙΤΟΝΙΑ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΖΕΦΥΡΙΟΥ
ΠΗΓΗ : Ε.Π.Σ.Ε

ΕΙΚΟΝΑ 4.3 : ΜΙΚΤΟΣ ΚΑΤΑΥΛΙΣΜΟΣ ΣΠΙΤΙΩΝ, ΠΑΡΑΓΚΩΝ ΚΑΙ ΤΣΑΝΤΙΡΙΩΝ ΣΤΟΝ ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟ
ΠΗΓΗ : ΟΜΑΔΑ ΜΕΛΕΤΗΣ (2011)

ΕΙΚΟΝΑ 4.4 : ΛΥΟΜΕΝΑ ΔΗΜΟΥ ΛΟΥΤΡΑΚΙΟΥ
ΠΗΓΗ : GOOGLE

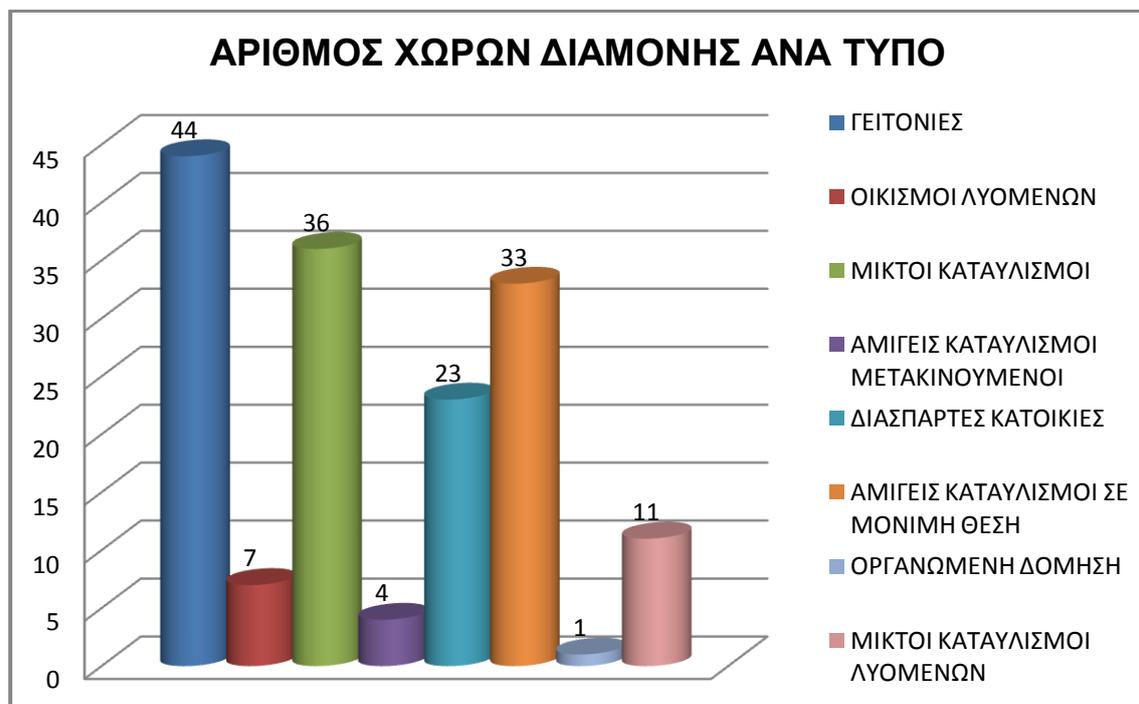
ΕΙΚΟΝΑ 4.5 : ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΗ ΔΟΜΗΣΗ ΣΤΟ ΝΕΟ ΟΙΚΙΣΜΟ ΣΟΦΑΔΩΝ
ΠΗΓΗ : ΝΕΟΜΟΝΑΣΤΙΡΙ.ΝΕΤ

4.2 ΜΕΛΕΤΗ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΤΩΝ ΡΟΜΑ

4.2.1 ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΧΩΡΩΝ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΡΟΜΑ

Η Οικοκοινωνία το έτος 2008 πραγματοποίησε μια πανελλαδική καταγραφή των οικισμών Ρομά προκύπτουν τα παρακάτω συμπεράσματα :

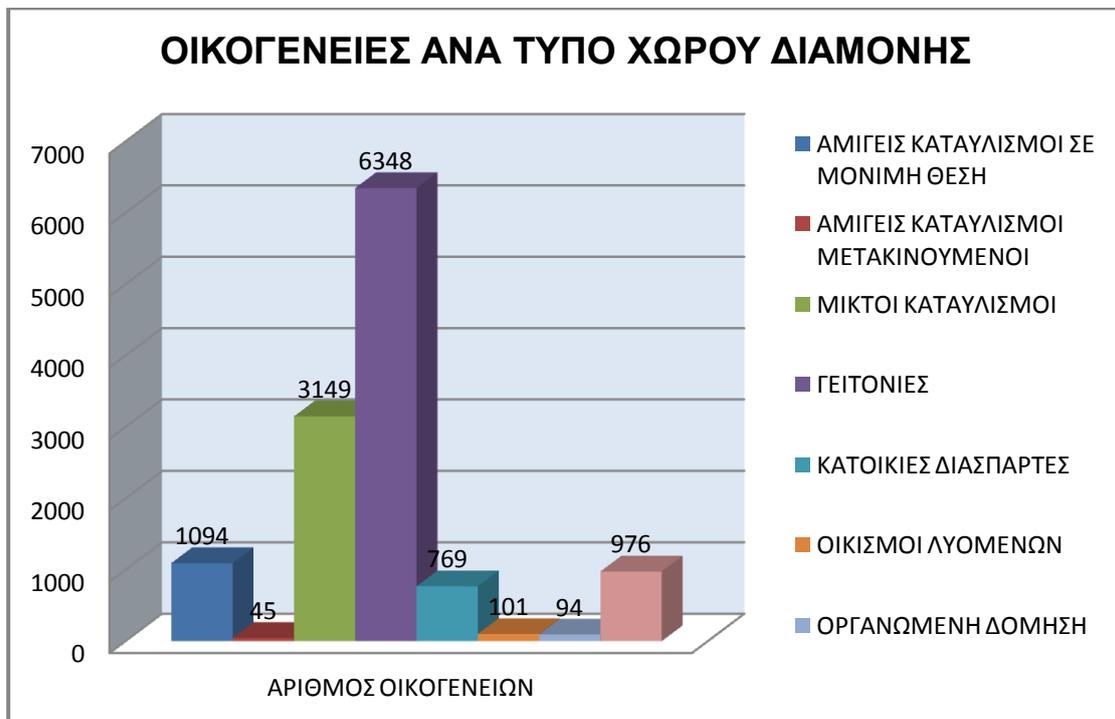
- Ως μετακινούμενοι καταυλισμοί έχουν καταγράψει 4 χώροι διαμονής , είναι ελλιπής η συγκεκριμένη καταγραφή λόγω της κινητικότητας τους
- Ως αμιγείς καταυλισμοί σε μόνιμη θέση καταγράφονται 33 χώροι διαμονής
- Ως μικτοί καταυλισμοί καταγράφονται 36 χώροι διαμονής
- Ως γειτονιές καταγράφονται 44 χώροι διαμονής , πρόκειται για γειτονιές που κατοικούνται αποκλειστικά η κατά κύριο λόγο από πληθυσμό Ρομά
- Ως οικισμοί λυόμενων καταγράφονται 7 περιπτώσεις
- Ως διάσπαρτες κατοικίες στον αστικό ιστό έχουν χαρακτηριστεί 23 περιπτώσεις
- Ως περίπτωση οργανωμένης δόμησης παρουσιάζεται 1 οικισμός, πρόκειται για τον οικισμό στο Δήμο Σοφάδων Καρδίτσας
- Ως μικτοί καταυλισμοί λυόμενων καταγράφονται 11 περιπτώσεις

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.1 : ΑΡΙΘΜΟΣ ΧΩΡΩΝ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΑΝΑ ΤΥΠΟ

Σε αυτό το σημείο αξίζει να προσθέσουμε το πλήθος των οικογενειών που συγκεντρώνουν οι χώροι διαμονής, έτσι συμπεραίνουμε ότι :

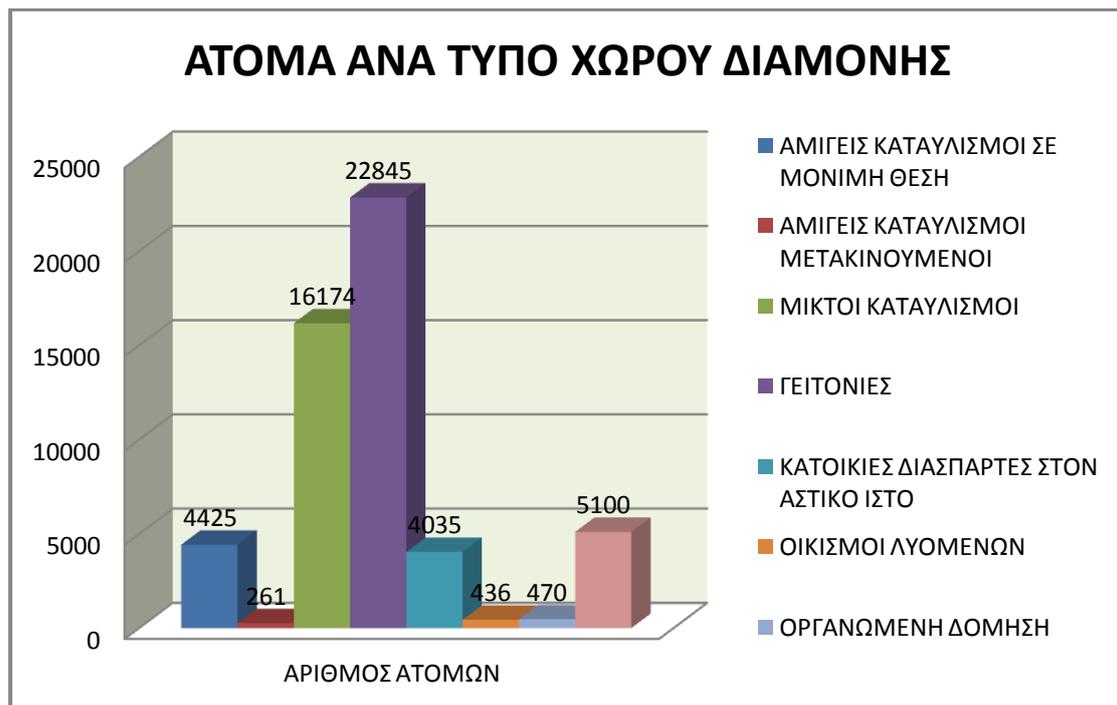
- Οι αμιγείς καταυλισμοί σε μόνιμη θέση συγκεντρώνουν συνολικό αριθμό 1.094 οικογενειών, ενώ ο συνολικός αριθμός ατόμων που κατοικούν στο συγκεκριμένο τύπο οικισμού ανέρχεται σε 4.425
- Οι μικτοί καταυλισμοί συγκεντρώνουν συνολικό αριθμό 3.149 οικογενειών, ενώ ο συνολικός αριθμός ατόμων που κατοικούν στο συγκεκριμένο τύπο οικισμού ανέρχεται σε 16.174
- Οι γειτονιές συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο αριθμό οικογενειών 6.348 (οικογένειες), ενώ ο συνολικός αριθμός ατόμων που κατοικούν στο συγκεκριμένο τύπο οικισμού ανέρχεται σε 22.845
- Σε διάσπαρτες κατοικίες στον αστικό ιστό εκτιμάται ότι συγκεντρώνονται συνολικά 769 οικογένειες, ωστόσο η μέτρηση αυτή είναι σχετική εξαιτίας της δυσκολίας καταγραφής, ενώ ο συνολικός αριθμός ατόμων που κατοικούν στο συγκεκριμένο τύπο οικισμού ανέρχεται σε 4.035
- Στους μικτούς καταυλισμούς λυομένων καταγράφονται 976 οικογένειες και 5.100 άτομα
- Στους αμιγείς καταυλισμούς μετακινούμενους, οικισμούς λυόμενων και οργανωμένης δόμησης, τα μεγέθη καταγραφής είναι μικρά

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.2Α : ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ ΑΝΑ ΤΥΠΟ ΧΩΡΟΥ ΔΙΑΜΟΝΗΣ

Επιπρόσθετα θέλοντας να εμπλουτίσουμε την ανάλυση της καταγραφής των χώρων διαμονής ως προς το πλήθος των ατόμων που αυτοί συγκεντρώνουν , παρατηρούνται τα εξής :

- Στους αμιγείς καταυλισμούς μόνιμης θέσης διαμένουν 4.425 άτομα
- Στους μικτούς καταυλισμούς διαμένουν συνολικά 16.174 άτομα
- Στις γειτονιές συγκεντρώνονται 22.845 άτομα
- Στις διάσπαρτες κατοικίες στον αστικό ιστό εκτιμάται ότι συγκεντρώνονται συνολικά 4.035 άτομα ,βεβαία η εκτίμηση είναι λιγότερο ακριβής
- Στους μικτούς καταυλισμούς λυόμενων καταγράφονται 5.100 άτομα
- Στους αμιγείς καταυλισμούς μετακινούμενους ,οικισμούς λυόμενων και οργανωμένης δόμησης τα μεγέθη καταγραφής είναι μικρά

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4-2B : ΑΤΟΜΑ ΑΝΑ ΤΥΠΟ ΧΩΡΟΥ ΔΙΑΜΟΝΗΣ

4.2.2 ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΔΙΑΜΟΝΗΣ

Ο Όρος της 'χωροταξικής κατανομής των χώρων διαμονής' συναντάται στην μελέτη της ΔΕΠΟΣ του 1999 και αναφέρεται στην κατανομή των χώρων διαμονής , ανάλογα με το μέγεθος του αστικού κέντρου στην ευρύτερη

περιοχή του οποίου εντάσσεται ο κάθε οικισμός . Έτσι με βάση τα στοιχεία της τελευταίας απογραφικής μελέτης της Οικοκοινωνίας το 2008 ,προκύπτει η παρακάτω ταξινόμηση του διαγράμματος :

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4-3 : ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΧΩΡΩΝ ΔΙΑΜΟΝΗΣ

Στο παραπάνω διάγραμμα παρατηρούμε ότι στην περιοχή της Αθήνας καταγράφονται 5 χώροι διαμονής Ρομά , αξίζει βεβαία να σημειωθεί ότι στην απογραφική μελέτη της Οικοκοινωνίας αναφέρεται ότι το μέγεθος του αστικού κέντρου επηρεάζει την ποιότητα της καταγραφής των οικισμών , δηλαδή όσο μεγαλύτερο είναι το αστικό κέντρο τόσο πιο ανακριβής είναι η καταγραφή των χώρων διαμονής.

Το ίδιο παρατηρούμε ότι συμβαίνει και στο πολεοδομικό συγκρότημα της Θεσσαλονίκης ,στο οποίο καταγράφονται 4 χώροι διαμονής Ρομά. Κυριαρχεί ο οικισμός του Δενδροτόμου , ενώ περιλαμβάνονται και μικρότεροι χώροι στην Καλαμαριά , την Σταυρούπολη και την Χαλάστρα.

Στην κατηγορία πόλεων άνω των 100.000 κατοίκων ανήκει 1 μόνος χώρος διαμονής αυτός της Νέας Σμύρνης στη Λάρισα , ενώ στην κατηγορία των πόλεων 50.000-100.000 κάτοικων καταγράφονται 6 χώροι διαμονής , οι σημαντικότεροι των οποίων είναι της Χαλκίδας και του Βόλου.

Στην κατηγορία των πόλεων μεσαίου μεγέθους δηλαδή από 10.000-

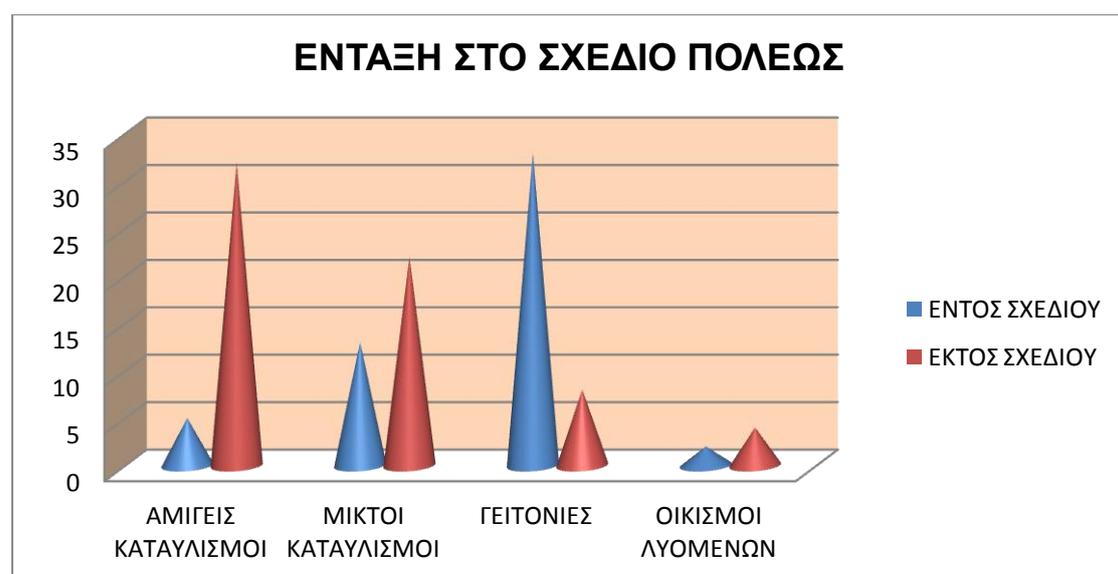
50.000 κατοίκους καταγράφονται 28 οικισμοί, πρόκειται για τους οικισμούς του Αγρινίου, της Θηβαΐκου Δροσερού Ξανθής, της Κομοτηνής, της Καρδίτσας.

Στις μικρές πόλεις 5.000 έως 10.000 κατοίκων καταγράφονται 23 οικισμοί. Οι μεγαλύτερες συγκεντρώσεις είναι αυτές των Σοφάδων, της Κάτω Αχαΐας, των Φαρσάλων, όπως βέβαια και χώροι διαμονής μικρότερου μεγέθους όπως της Άμφισσας, της Χρυσούπολης Καβαλάς και του Αργοστολιού.

Στα ημιαστικά κέντρα ,δηλαδή 2.000 έως 5.000 κατοίκων καταγράφονται 30 χώροι διαμονής και στους αγροτικούς οικισμούς, καταγράφεται ο μεγαλύτερος αριθμός χώρων διαμονής δηλαδή 47 οικισμοί.

4.2.3 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΔΙΑΜΟΝΗΣ

Συμφώνα με την μελέτη της Οικοκοινωνίας που πραγματοποιήθηκε το έτος 2008 καθώς και από την μελέτη της ΔΕΠΟΣ του 1999 εντοπίζονται σοβαρά προβλήματα χωροθέτησης στους χώρους διαμονής των Ρομά. Παρακάτω αναλύουμε τα σοβαρότερα προβλήματα. Αρχικά πρέπει να επισημάνουμε ότι η πλειοψηφία των χώρων διαμονής των Ρομά βρίσκονται σε θέσεις εκτός σχεδίου πόλεως.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.4 : Ένταξη στο Σχέδιο Πολεως

Ειδικότερα:

- Οι αμιγείς καταυλισμοί στην πλειοψηφία τους δηλαδή οι 32 από τους 37, σε ποσοστό 87% δεν εντάσσονται στο σχέδιο πόλεως
- Οι μικτοί καταυλισμοί σε ποσοστό 63%, δηλαδή 22 οικισμοί δεν εντάσσονται στο σχέδιο πόλεως
- Οι γειτονιές είναι σε μεγάλο ποσοστό ενταγμένες στο σχέδιο πόλεως και αυτό είναι αναμενόμενο γιατί η γειτονιά είναι ο χώρος διαμονής των Ρομά σε υποβαθμισμένες περιοχές του αστικού χώρου όπως συμβαίνει και στον Δήμο Αγίας Βαρβάρας
- Οι οικισμοί λυόμενων σε ποσοστό 67% , δηλαδή οι 4 από τους 6 είναι εκτός σχεδίου πόλεως ,εδώ πρέπει να επισημάνουμε ότι οι συγκεκριμένοι οικισμοί δόθηκαν από το ΥΠΕΧΩΔΕ

Στο παραπάνω διάγραμμα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της καταγραφής όλων των τύπων των καταυλισμών σχηματικά.

Επιπρόσθετα οι χώροι διαμονής των Ρομά βρίσκονται σε θέσεις ακατάλληλες για οικιστική χρήση δηλαδή σε θέσεις που πλημμυρίζουν λόγω φυσικών χαρακτηριστικών εδάφους, είναι κοντά σε χωματερές και σφαγεία, διασχίζονται από αγωγούς λυμάτων και αποχέτευσης , δηλαδή χώρους που είναι αντίθετοι με τους κανόνες υγιεινής ή καταλαμβάνουν γήπεδα και περιοχές πρασίνου που έχουν άλλες ασύμβατες χρήσεις.

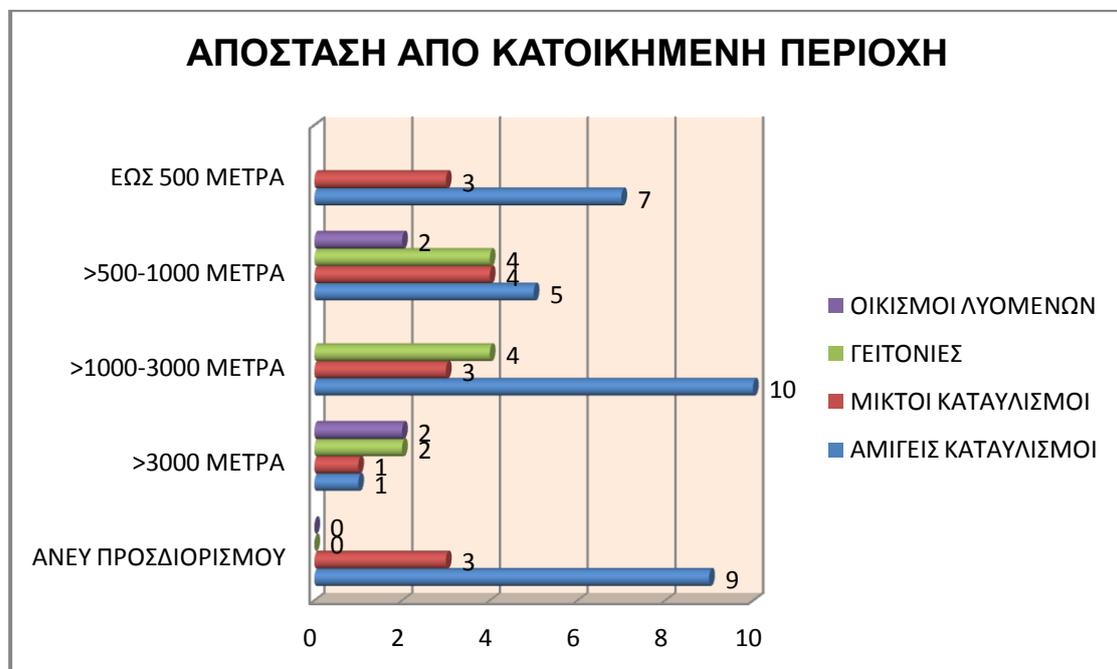
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.5 : ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΤΗΤΑ ΘΕΣΗΣ ΓΙΑ ΟΙΚΙΣΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ

Επιχειρώντας μια περαιτέρω ανάλυση καταλήγουμε σε κάποια καίρια συμπεράσματα σχετικά με την καταλληλότητα ή μη των χώρων διαμονής των Ρομά, συγκεκριμένα ,

- Οι 20 αμιγείς καταυλισμοί (σε σύνολο 37) βρίσκονται σε ακατάλληλη θέση για οικισμό , ενώ οι 18 βρίσκονται εκτός σχεδίου πόλεως
- Οι 18 μικτοί καταυλισμοί δεν είναι κατάλληλοι για οικιστική χρήση (σε σύνολο 47), ενώ οι 12 από αυτούς είναι εκτός σχεδίου πόλεως
- Οι 12 γειτονίες στο σύνολο τους είναι ακατάλληλοι χώροι για οικιστική χρήση , ενώ 6 από αυτούς είναι εκτός σχεδίου πόλεως
- Οι 3 οικισμοί λυόμενων είναι ακατάλληλοι οικιστικά

Αξίζει να προσθέσουμε το γεγονός ότι οι χώροι διαμονής των Ρομά πολλές φορές βρίσκονται σε θέσεις πολύ απομακρυσμένες ή αποκομμένες από τον αστικό ιστό , με συνέπεια να αποκλείονται από την κοινωνία και από την δυνατότητα ενσωμάτωσης τους.

Στο διάγραμμα που ακολουθεί που είναι βασισμένο στην μελέτη της ΔΕΠΟΣ του 1999 τονίζεται ότι το όριο ανοχής της απόστασης τίθεται το 1 χλμ. από το οικιστικό δίκτυο. Ειδικότερα στο σχεδιάγραμμα που ακολουθεί,

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4-6 : ΑΠΟΣΤΑΣΗ ΑΠΟ ΚΑΤΟΙΚΗΜΕΝΗ ΠΕΡΙΟΧΗ

4.2.4 ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΣΤΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ

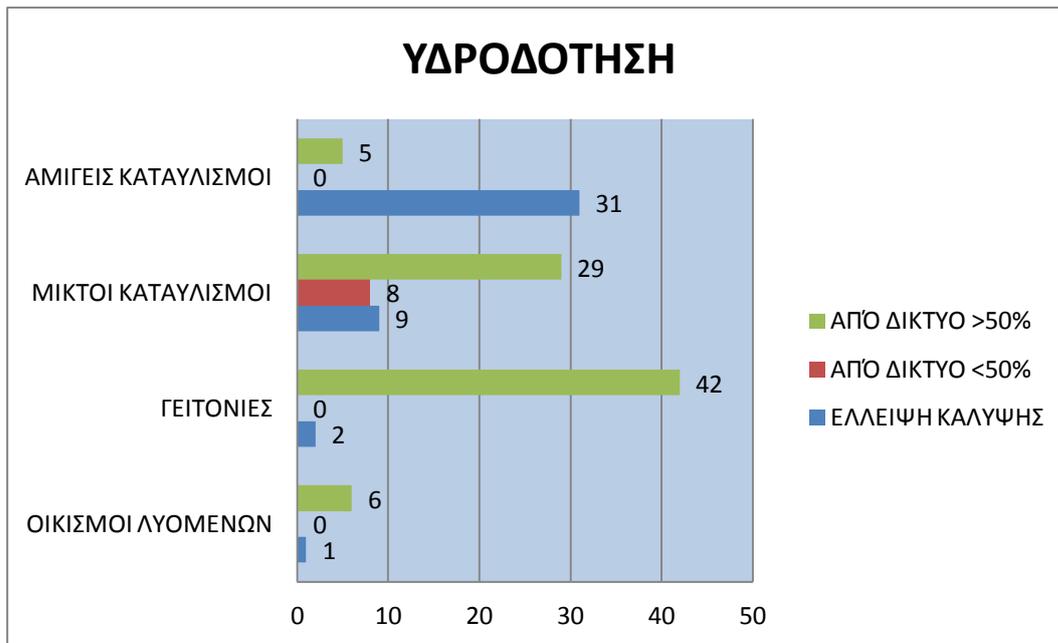
Με τον ορό ‘τεχνικές υποδομές’ αναφερόμαστε στην ηλεκτροδότηση, την υδροδότηση, την αποχέτευση, τον δημόσιο φωτισμό και τη διαμόρφωση δρόμων . Παρακάτω θα γίνει προσπάθεια ανάλυσης και εμβάθυνσης της υφιστάμενης κατάστασης αλλά και των πολλών προβλημάτων που εντοπίζονται.

Η πρόσβαση των χώρων διαμονής της καταγραφής σε δίκτυο ηλεκτρισμού είναι έντονα προβληματική στους αμιγείς καταυλισμούς , από τους οποίους ένα ποσοστό 83% δεν καλύπτεται καθόλου από ηλεκτροδοτικό δίκτυο. Στους άλλους τύπους οικισμών τα ποσοστά μη κάλυψης από δίκτυο ηλεκτροδότησης είναι μικρότερα ,συγκεκριμένα : 22% στους μικτούς, 2% στις γειτονιές, 14% στους οικισμούς λυόμενων.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4-7 : ΗΛΕΚΤΡΟΔΟΤΗΣΗ

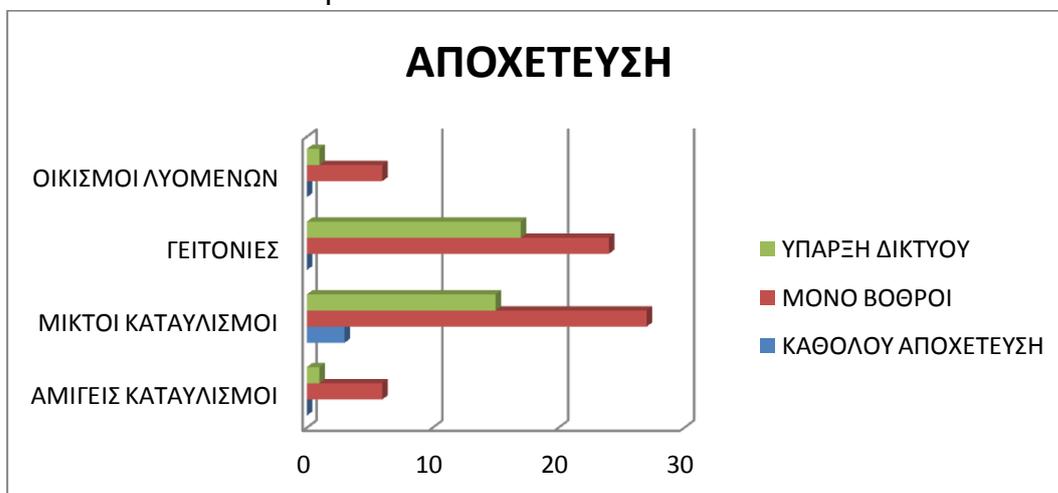
Στον τομέα της υδροδότησης παρατηρείται πρόβλημα κυρίως στην περίπτωση των αμιγών καταυλισμών , όπου 31 από τους 37 καταγεγραμμένους δεν καλύπτονται από δίκτυο υδροδότησης. Στους μικτούς καταυλισμούς 17 από τους 46 αντιμετωπίζουν μεγάλο πρόβλημα υδροδότησης , ενώ στις κατηγορίες δηλαδή γειτονιές και οικισμούς λυόμενων πάνω από το 50% υπάρχει κάλυψη υδροδότησης.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.8 : ΥΔΡΟΔΟΤΗΣΗ

Σχετικά με την αποχέτευση των χώρων διαμονής των Ρομά που είναι καταγεγραμμένα στη μελέτη της Οικοκοινωνίας του 2008, προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα :

- Οι αμιγείς καταυλισμοί δεν έχουν αποχετευτική δυνατότητα σε 28 από τους 37 σε ποσοστό 76%, ενώ το υπόλοιπο 24% οι αποχετευτικές ανάγκες εξυπηρετούνται από αυτοσχέδιους βόθρους
- Στους μικτούς καταυλισμούς υπάρχει διαμορφωμένο αποχετευτικό δίκτυο σε ποσοστό 43% δηλαδή σε 15 από τους 45 ενώ οι υπόλοιποι 27 δηλαδή πώστο 60% εξυπηρετούνται από βόθρους
- Οι γειτονιές και οι οικισμοί λυόμενων ,έχουν αποχετευτική δυνατότητα

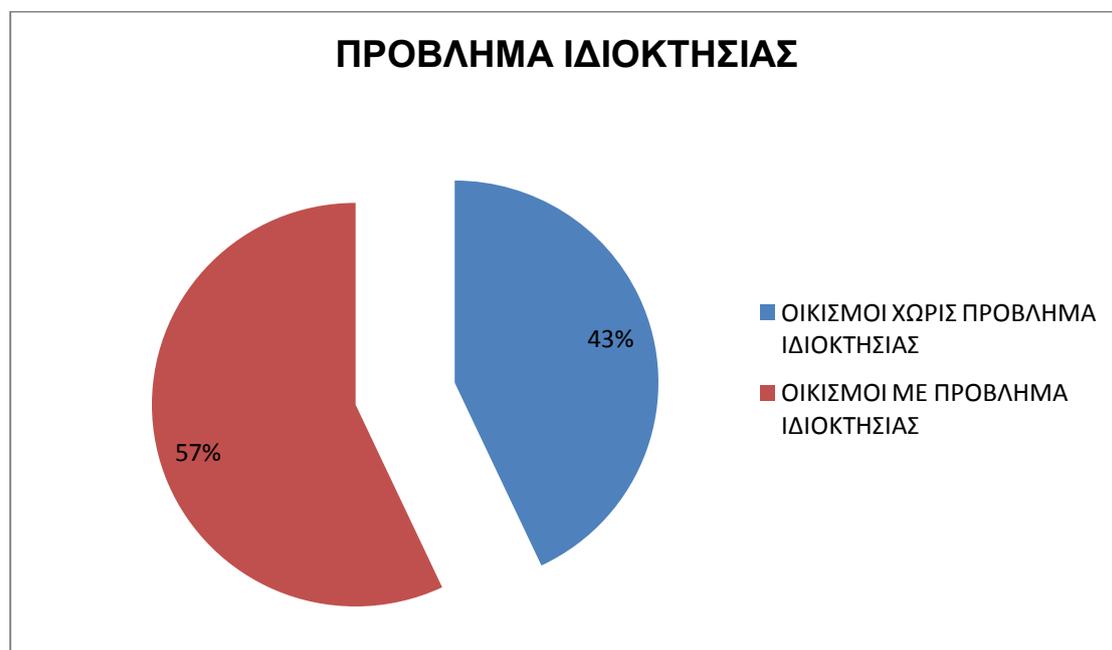

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.9 : ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ

4.2.5 ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ

Το ιδιοκτησιακό καθεστώς των χώρων διαμονής των Ρομά κρίνεται ιδιαίτερα σημαντικό για την διερεύνηση των στεγαστικών τους συνθηκών. Τα στοιχεία που παρουσιάζονται προέρχονται από απαντήσεις Νομαρχιών ή Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης των περιοχών στις οποίες καταγράφονται οι χώροι διαμονής των Ρομά.

Έτσι όπως φαίνεται και στο παρακάτω διάγραμμα ,το 57% των συνολικά 134 χώρων διαμονής που καταγράφηκαν το 2008 από την Οικοκοινωνία , παρουσιάζει προβλήματα ιδιοκτησίας.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.10 : ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

Τα προβλήματα ιδιοκτησίας των Ρομά είναι πολυποίκιλα αλλά μπορούν να χωριστούν σε 4 τμήματα :

- Η έκταση που καταλαμβάνει ο χώρος διαμονής να βρίσκεται όντος σχεδίου πόλεως και να είναι ιδιοκτησία ιδιωτών
- Η έκταση που καταλαμβάνει ο χώρος διαμονής να βρίσκεται εκτός σχεδίου πόλεως και να είναι ιδιοκτησία ιδιωτών
- Η έκταση που καταλαμβάνει ο χώρος διαμονής να βρίσκεται όντος σχεδίου πόλεως και να είναι ιδιοκτησία δημοσίων και κοινωφελών φορέων
- Η έκταση που καταλαμβάνει ο χώρος διαμονής να βρίσκεται εκτός σχεδίου πόλεως και να είναι ιδιοκτησία δημοσίων και κοινωφελών φορέων

Όπως παρατηρείται στο παρακάτω διάγραμμα η πλειοψηφία των αμιγών καταυλισμών σε ποσοστό 78% έχουν προβλήματα ιδιοκτησίας, οι μικτοί καταυλισμοί σε ποσοστό 60%, οι γειτονιές σε 36% και σε ποσοστό 29% οι οικισμοί λυόμενων αντιμετωπίζουν προβλήματα ιδιοκτησίας.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.11 : ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΑΝΑ ΤΥΠΟ ΟΙΚΙΣΜΟΥ

Σε αυτό το σημείο αναγκαία είναι η καταγραφή της έρευνας πεδίου που πραγματοποίησε η Οικοκοινωνία το έτος 2008 για 276 νοικοκυριά. Οι απαντήσεις προέρχονται από σχετικό ερωτηματολόγιο που απαντήθηκε από τους Ρομά χωρίς να έχουν περάσει από κάποιο στάδιο έλεγχου. Ωστόσο θεωρήθηκε από την ομάδα μελέτης αναγκαία η παρουσίαση της. Συγκεκριμένα το ποσοστό ιδιοκτησίας είναι υψηλότερο όταν αναφέρεται στο κέλυφος ειδικότερα 81% για τα καλύβια, 50% για τα τσαντάρια, 26% για τα λυόμενα και 65% για τα σπίτια. Η παραχώρηση από δημόσιο φορέα (Δήμο, Νομαρχία) κυμαίνεται σε 17%, ενώ η παραχώρηση από συγγενείς ανέρχεται σε 13% και τέλος η ενοικίαση 1,2%.

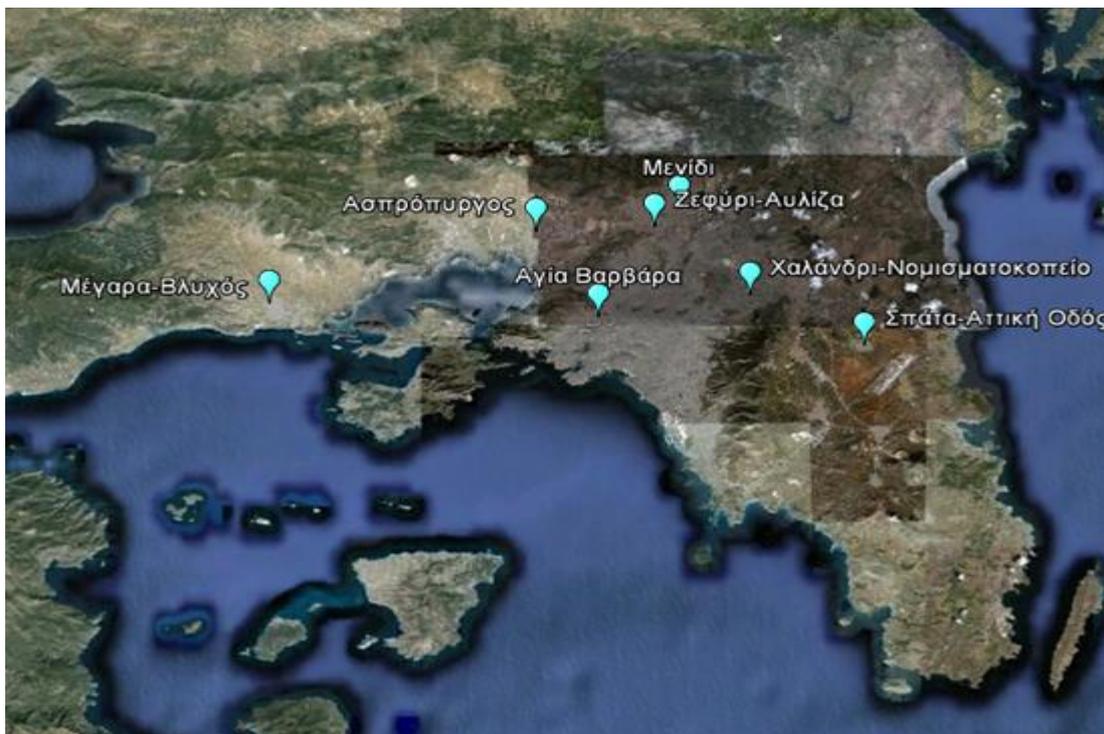

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.12 : ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΑΝΑ ΤΥΠΟ ΚΕΛΥΦΟΥΣ

4.3 ΟΙ ΧΩΡΟΙ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΤΩΝ ΡΟΜΑ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΤΤΙΚΗΣ

Σε αυτό το κεφάλαιο γίνεται μια καταγραφή στους κυριότερους χώρους διαμονής του Νομού Αττικής για την καλύτερη κατανόηση της οικιστικής κατάστασης των Ρομά. Πρέπει να τονίσουμε ότι υπήρξαν προβλήματα σχετικά με την συλλογή φωτογραφιών και γενικών στοιχείων διότι οι Ρομά είναι μια κλειστή κοινωνία και οποιοσδήποτε ξένος φαντάζει απειλή.

Ωστόσο η ομάδα μελέτης κατάφερε να τραβήξει κάποιες φωτογραφίες οικισμών Ρομά Αττικής μετά από μεγάλο αγώνα και προσπάθεια, διότι πολλές φορές έγινε στόχος αποδοκιμασιών αλλά και απόπειρας σωματικής βίας. Ειδικότερα στον οικισμό Ζεφυρίου δεν πραγματοποιήθηκε λήψη φωτογραφιών επειδή η ομάδα μελέτης δέχτηκε επίθεση ρίψης πετρών και πραγμάτων.

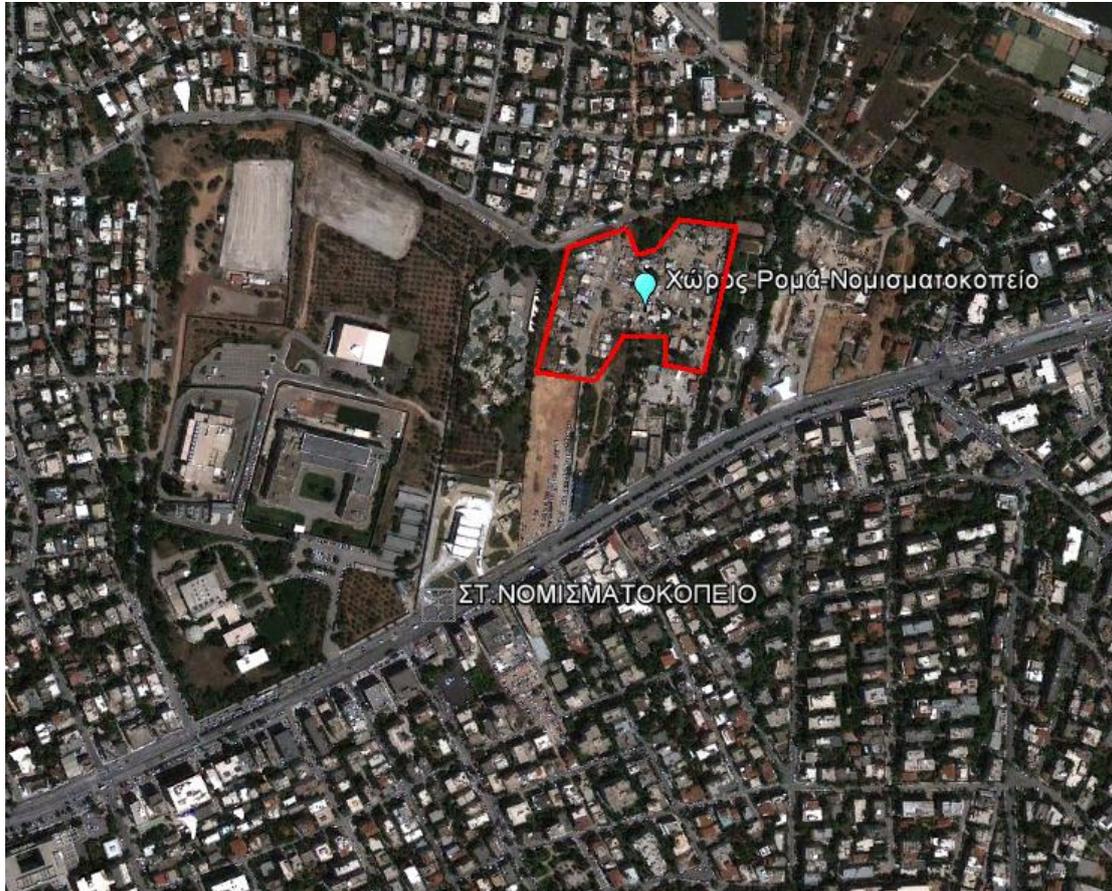

ΕΙΚΟΝΑ 4.6 :ΑΕΡΟΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΧΩΡΩΝ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΤΩΝΡΟΜΑ ΣΤΗΝ ΑΤΤΙΚΗ
ΠΗΓΗ: GOOGLE EARTH

Στους επομένους οικισμούς τραβηχτήκαν φωτογραφίες μέσα από τον χώρο του αυτοκίνητου με μέτρια ποιότητα. Όσον αφορά τα στοιχεία είναι ικανοποιητικά και αυτό οφείλεται κατά κύριο λόγο στον δημοτικό σύμβουλο της Αγίας Βαρβάρας Κωνσταντίνο Παιτέρη ο οποίος είναι ο ίδιος Αθίγγανος και ασχολείται χρόνια με την παρατήρηση και μελέτη της Τσιγγάνικης φυλής.

4.3.1 ΕΥΡΕΣΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΤΩΝ ΡΟΜΑ ΑΤΤΙΚΗΣ

➤ *Χαλάνδρι-Νομισματοκοπέιο*

ΕΙΚΟΝΑ 4.7Α :ΧΑΛΑΝΔΡΙ - ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΚΟΠΕΙΟ
ΠΗΓΗ: GOOGLE EARTH

Ο συγκεκριμένος χώρος διαμονής βρίσκεται ευρύτερα στην περιοχή του Χαλανδρίου και συγκεκριμένα στην περιοχή του Νομισματοκοπέιου, σε ένα κομμάτι γης εκτός σχεδίου πόλεως που βρίσκεται μεταξύ της Λεωφόρου Μεσογείων και της περιφραξης του Νομισματοκοπέιου. Σε αυτό το χώρο διαμονής διαμένουν γύρω στους 200 Αθιγγάνους σε κελύφη τύπου 'καλύβια' σε αμιγή καταυλισμό. Η καταπάτηση άρχισε το έτος 1980 και συνεχίζουν να διαμένουν Ρομά παρά τις καταδικαστικές αποφάσεις των δικαστηρίων.

Στην παρακάτω φωτογραφία δίνεται η δυνατότητα να παρατηρήσουμε την κοντινή απόσταση του καταυλισμού με το Εθνικό Νομισματοκοπέιο.

ΕΙΚΟΝΑ 4.7Β :ΧΑΛΑΝΔΡΙ - ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΚΟΠΕΙΟ
ΠΗΓΗ: GOOGLE EARTH

➤ ***Ζεφύρι-Αυλίζα***

ΕΙΚΟΝΑ 4.8 :ΖΕΦΥΡΙ - ΑΥΛΙΖΑ
ΠΗΓΗ: GOOGLE EARTH

Ο χώρος διαμονής της Αυλίδας έχει μέγεθος 700 στρεμμάτων ,βρίσκεται στα όρια Ζεφυρίου-Μενιδίου και είναι τύπου 'μικτού' καταυλισμού. Είναι περιοχή υποβαθμισμένη και ζουν κατά πλειοψηφία Αθίγγανοι.

Τα σπίτια είναι χαμηλής ποιότητας και μαζί με καλύβια καταπατούν οικόπεδα και σπάνια ιδιόκτητα. Υπάρχουν ελάχιστες διαμορφωμένες οδικές αρτηρίες και το μεγαλύτερο ποσοστό των δρόμων είναι χωματόδρομοι και που περνούν μέσα από χωματερές και σκουπιδότοπους. Ο συνολικός πληθυσμός στην συγκεκριμένη περιοχή αγγίζει τα 3.000 άτομα και η εγκατάσταση τους άρχισε το έτος 1961.

➤ **Ασπρόπυργος-Νέα Ζωή**

ΕΙΚΟΝΑ 4.9 :ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΣ – ΝΕΑ ΖΩΗ
ΠΗΓΗ: GOOGLE EARTH

Η συγκεκριμένη περιοχή βρίσκεται στον Ασπρόπυργο μεταξύ της Λεωφόρου Νάτο και νότια της Αττικής Οδού ,ενώ ανατολικά βρίσκεται ο Χ.Υ.Τ.Α Άνω Λιοσίων. Τα κελύφη των Ρομά βρίσκονται μεταξύ της ευρύτερης βιομηχανικής περιοχής ανάμεσα σε βιομηχανικά κτίρια και άγωνα γεωτεμάχια.

Παρατηρούνται καλύβια, χαμηλής ποιότητας σπίτια καθώς και πολλά τσαντρία , με ιδιαίτερο ενδιαφέρον ότι ο πυρήνας του οικισμού αποτελείται κατά κόρον από παράγκες και τσαντρία και είναι δίπλα στον Χ.Υ.Τ.Α Λιοσίων.

➤ **Σπάτα-Αττική Οδός**

ΕΙΚΟΝΑ 4.10 :ΣΠΑΤΑ- ΑΤΤΙΚΗ ΟΔΟΣ
ΠΗΓΗ: GOOGLE EARTH

Ο χώρος διαμονής των Ρομά στα Σπάτα είναι νέος οικισμός και βρίσκεται εκατέρωθεν της Αττική Οδού και πολύ κοντά στο Αεροδρόμιο Αθηνών. Πρόκειται για αμιγή καταυλισμό και διαμένουν περίπου 400 άτομα σε κελύφη τύπου 'παράγκες' και τσαντρία. Αξίζει να τονίσουμε ότι δεν υπάρχει σύνδεση του συγκεκριμένου οικισμού με την Δ.Ε.Η ή την Ε.Υ.Δ.Α.Π ,είτε με δίκτυο αποχέτευσης. Είναι αρνητικό γεγονός διότι βρίσκεται δίπλα στο αεροδρόμιο και σχηματίζεται κακή πρώτη εικόνα στους επισκέπτες της Ελλάδος.

➤ **Αγία Βάρβαρα**

Στον Δήμο Αγίας Βαρβάρας οι Ρομά έχουν ενσωματωθεί πλήρως κοινωνικά , αστικοδημοτικά και βρίσκονται εδώ και 60 χρόνια ,όταν ήταν κοινότητα ακόμα ο τωρινός Δήμος, χωρίς να ανήκουν σε κάποιο τύπο καταυλισμού.

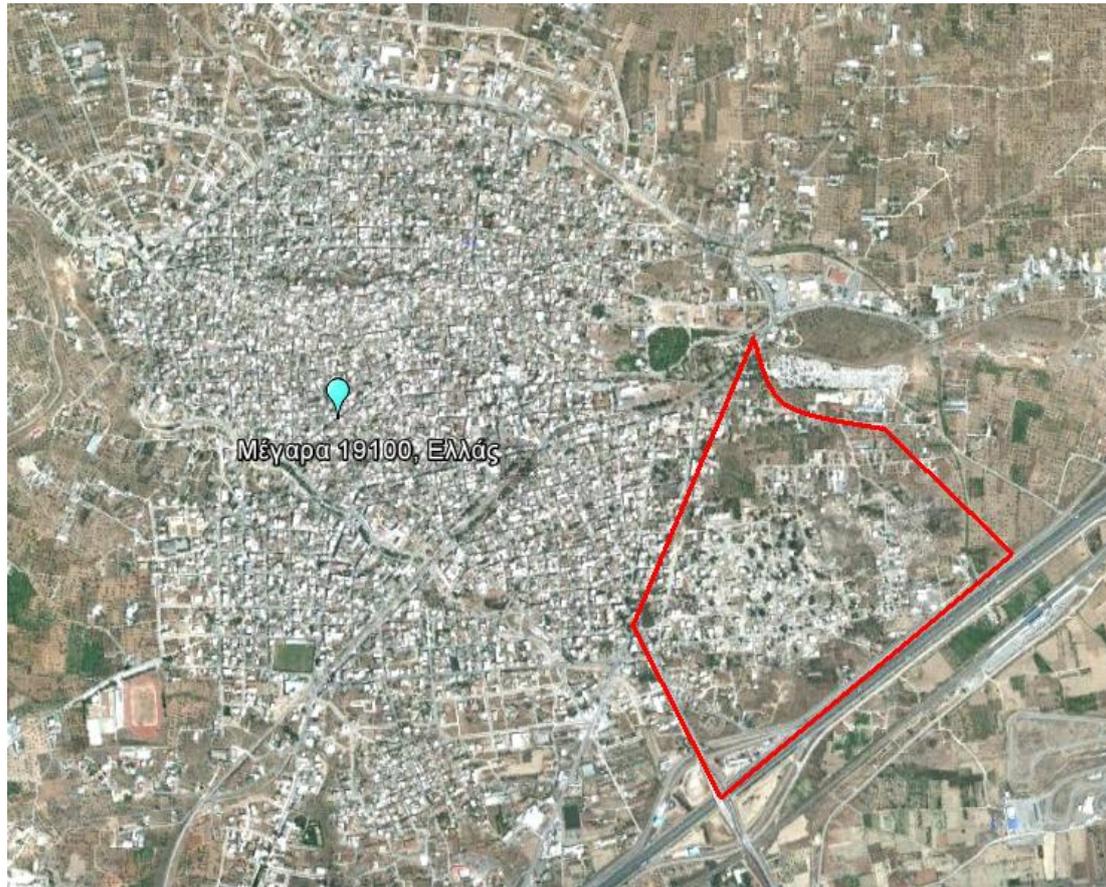
ΕΙΚΟΝΑ 4.11 :ΑΓΙΑ ΒΑΡΒΑΡΑ
ΠΗΓΗ: GOOGLE EARTH

Οι κατοικίες τους είναι ποιοτικές , μονώροφες αλλά και διώροφες. Τα καταστήματα τους βρίσκονται στον κεντρικότερο δρόμο του Δήμου και αξίζει να τονίσουμε ότι κατοικούν ευρύτερα του Δήμου ,χωρίς να είναι εύκολος ο ακριβής εντοπισμός τους.

➤ **Μέγαρα-Βλυχός**

Ο συγκεκριμένος χώρος διαμονής βρίσκεται νοτιοανατολικά της πόλης των Μεγάρων και βρίσκεται μεταξύ των οδών Μίνωας, Νέσσου και της παλαιάς Εθνικής Οδού. Η περιοχή καταλαμβάνει 540 στρέμματα και κάποιο μέρος βρίσκεται εντός σχεδίου και κάποιο άλλο μέρος εκτός σχεδίου. Αυτός ο χώρος κατοικείται αμιγώς από Αθιγγάνους και αποτελεί μικτό οικισμό με τύπους κελυφών από παράγκες μέχρι και διώροφα σπίτια.

Η αεροφωτογραφία που ακολουθεί απεικονίζει την σχετική θέση που καταλαμβάνει ο οικισμός.

ΕΙΚΟΝΑ 4.12 :ΜΕΓΑΡΑ - ΒΛΥΧΟΣ
ΠΗΓΗ: GOOGLE EARTH

4.4 ΟΙΚΙΣΤΙΚΕΣ ΜΕΤΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΑΘΙΓΓΑΝΩΝ

Σχετικά με τις μετακινήσεις γίνεται φανερό ότι μόνο ένα μικρό ποσοστό της τάξης του 10 - 12% των Ρομά μπορεί πια να χαρακτηριστεί ως νομαδικός πληθυσμός, αν και με εντεινόμενες τάσεις αραιοποίησης. Για τους υπόλοιπους, οι μετακινήσεις αποτελούν αναπόσπαστο χαρακτηριστικό των εργασιακών και επαγγελματικών τους υποχρεώσεων όπως γυρολογικό εμπόριο, αγροτικές εργασίες, μια και το εξαιρετικά χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης και επαγγελματικής εξειδίκευσης, σε πολύ λίγες περιπτώσεις επιτρέπει την ένταξη σε μια εδραία αγορά εργασίας. Η διάρκεια των μετακινήσεων ποικίλλει από μερικούς μήνες για όλη την οικογένεια, έως λίγες μέρες και μόνο για τα απασχολούμενα μέλη, παραπέμποντας και σε διαφορετικούς βαθμούς κοινωνικής ένταξης. Σε όλες τις περιπτώσεις, όμως, καταγράφεται η ανάγκη μόνιμου και ασφαλούς καταλύματος που χρησιμοποιείται συνεχώς (μόνιμη κατοικία) ή εποχικά για τις περιόδους που οι μετακινήσεις είναι αδύνατες. Αυτό ισχύει ακόμα και για το νομαδικό πληθυσμό.

ΕΙΚΟΝΑ 4.13 : ΤΣΑΝΤΙΡΙΑ ΣΤΑ ΜΕΓΑΡΑ
ΠΗΓΗ : ΕΤΗΝΟΣ.GR

ΕΙΚΟΝΑ 4.14 : ΤΣΑΝΤΙΡΙΑ ΣΤΑ ΜΕΓΑΡΑ
ΠΗΓΗ : ΕΤΗΝΟΣ.GR

4.5 ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΡΟΜΑ

Οι συνθήκες ζωής στους καταυλισμούς είναι άθλια με οποιαδήποτε standards καθώς οι Τσιγγάνοι ζουν σε παράγκες, μέσα στα σκουπίδια, χωρίς νερό, τουαλέτες, φως, στο έλεος των καιρικών φαινομένων και των επιδημιών. Έτσι οι τσιγγάνικοι καταυλισμοί αποτελούν εστίες μόλυνσης και παραβατικότητας με αποτέλεσμα οι μη Τσιγγάνοι δημότες να θεωρούν την παρουσία των Τσιγγάνων ντροπή και υποβάθμιση για την περιοχή τους και να προσπαθούν με κάθε πρόσχημα να τους διώξουν από κει. Οι δημοτικές αρχές θεωρούν επίσης επιβάρυνση τους Ρομά που ζουν στα όρια τους και αντί να επιλύσουν το πρόβλημα, απλώς προσπαθούν να απαλλαγούν απ' αυτούς με οποιονδήποτε ακόμα και παράνομο τρόπο. Τα κυριότερα προβλήματα περιγράφονται διεξοδικά παρακάτω

➤ *Έλλειψη στέγης*

Οι συνθήκες διαβίωσης που επικρατούν στους καταυλισμούς επιβάλλουν την ένταξη των νοικοκυριών αυτών στην κατηγορία των αστέγων με την αυστηρότερη έννοια του όρου, η οποία θα μπορούσε να δικαιολογήσει στεγαστική αρωγή προνομιακού χαρακτήρα. Ωστόσο, η ιδιότητα του αστέγου δεν αναγνωρίζεται στους Τσιγγάνους των μόνιμων καταυλισμών, εξαιτίας στερεοτυπικών αντιλήψεων της Δημόσιας Διοίκησης για τις επιθυμίες και τις συνήθειες των Τσιγγάνων.

➤ *Ανεπάρκεια στεγαστικού κελύφους*

Ανεπαρκής μπορεί να θεωρηθεί η κατοικία, η οποία δεν καλύπτει τις ελάχιστες ανάγκες του νοικοκυριού που στεγάζει, είτε λόγω μεγέθους, είτε λόγω έλλειψης των στοιχειωδώς αναγκαίων εξυπηρετήσεων (τουαλέτα, μπάνιο κ.τ.λ.). Στην ελληνική νομοθεσία δεν υπάρχει σαφής ορισμός των ελάχιστων αποδεκτών σταθερών τύπων κατοικίας.

➤ *Πολοδομικό καθεστώς*

Οι καταυλισμοί ή/και οι τσιγγάνικες γειτονιές πολύ συχνά βρίσκονται σε θέσεις ακατάλληλες για οικιστική χρήση ή/και εκτός σχεδίου πόλεως.

➤ ***Ιδιοκτησιακό καθεστώς***

Οι χώροι διαμονής (κυρίως καταυλισμοί) συχνά καταλαμβάνουν δημόσια ή σπανιότερα ιδιωτική γη.

➤ ***Έλλιπής τεχνική και κοινωνική υποδομή***

Εκτός από τους καταυλισμούς που στερούνται πλήρως της απαραίτητης υποδομής, το πρόβλημα αυτό αφορά και μεγάλο αριθμό γειτονιών ή οικιστικών πυρήνων, όπου ζουν αποκλειστικά ή σε μεγάλο ποσοστό Τσιγγάνοι. Αυτό σχετίζεται με τις θέσεις που επιλέγονται για την εγκατάστασή τους, οι οποίες, όσο πιο απομακρυσμένες ή υποβαθμισμένες είναι, πιθανόν τόσο λιγότερο κινδυνεύουν να επισύρουν την κοινωνική απόρριψη ή διώξεις.

➤ ***Έλλειψη χώρων υποδοχής μετακινούμενων***

Το πρόβλημα αυτό αφορά τους όρους παροδικής ή εποχικής διαβίωσης των νοικοκυριών κατά τη διάρκεια των μετακινήσεών τους.

➤ ***Αδυναμία πρόσβασης στους μηχανισμούς στεγαστικής αρωγής***

Η έλλειψη μόνιμης απασχόλησης, η απουσία σταθερών εισοδημάτων ή/και το χαμηλό ύψος τους, αποκλείουν μεγάλο ποσοστό τσιγγάνικων νοικοκυριών από τους μηχανισμούς στεγαστικής αρωγής, μέσω του δανειοδοτικού ή του ασφαλιστικού συστήματος.

➤ ***Ασφάλεια στέγης***

Το ζήτημα αυτό θα έπρεπε να προταχθεί από πλευράς σπουδαιότητας, γιατί άπτεται πρωταρχικών δικαιωμάτων. Οι Τσιγγάνοι που ζουν σε μόνιμους καταυλισμούς είναι ίσως σήμερα η μόνη κοινωνική ομάδα που δεν έχει κατοχυρώσει το δικαίωμα σε μια ασφαλή στέγη. Οι χώροι διαμονής μπορούν ανά πάσα στιγμή να γίνουν αντικείμενο διώξεων ή αναγκαστικών μετακινήσεων, με πρόσχημα τις συνθήκες υγιεινής, την παραβατικότητα με την οποία ταυτίζεται ολόκληρη η κοινότητα. Κι αυτό πάντοτε στο πλαίσιο μιας παραδοχής ότι οι Τσιγγάνοι είναι νομάδες.

➤ **Κοινωνική απόρριψη**

Όσον αφορά τη στέγαση η κοινωνική απόρριψη των Τσιγγάνων, πέραν των διώξεων, μπορεί να πάρει και άλλες μορφές, όπως π.χ. η άρνηση ενοικίασης, η άρνηση πώλησης οικοπέδου ή η άρνηση των δικαιωμάτων που απορρέουν από αυτήν κλπ.

➤ **Η στεγαστική κατάσταση**

Η κατάσταση των Τσιγγάνων αποτελεί κομβικό σημείο για την κοινωνική ένταξη, εφ' όσον και επηρεάζει, έμμεσα ή άμεσα, όλους τους άλλους τομείς. Οι συνθήκες υγιεινής έχουν άμεση επίπτωση στη σωματική και την ψυχική υγεία του πληθυσμού. Καθορίζουν τις δυνατότητες ένταξης και παραμονής των παιδιών στο εκπαιδευτικό σύστημα, τις δυνατότητες ανεύρεσης εργασίας και σε τελευταία ανάλυση και τις ίδιες τις προϋποθέσεις κοινωνικής αποδοχής.

Το οικιστικό πρόβλημα αναγνωρίζεται από όλες τις εμπλεκόμενες πλευρές ως το πιο κομβικό για τους Ρομά. Είναι γεγονός ότι η διαμονή σε μόνιμη γνωστή κατοικία συνδέεται με τη δυνατότητα ενός πολίτη να απολαμβάνει ορισμένα δικαιώματα αλλά και με τη δυνατότητα του δημοσίου ή ιδιωτών να συναλλάσσεται νομίμως με το πρόσωπο αυτό. Η νομαδική ζωή των Ρομά και η διαβίωσή τους σε παράνομους καταυλισμούς στα όρια δήμων (χωρίς αναγκαστικά να υπάρχει οικογενειακή τους μερίδα εκεί) λειτουργεί ως τροχοπέδη για την κοινωνική ένταξή τους.

Ειδικότερα αποτελεί επιτακτική ανάγκη η διαμόρφωση πολιτικών και ιδεολογιών από το Κράτος αλλά και από την ίδια την Κοινωνία ώστε οι Αθίγγανοι να αποκτήσουν την σημαντική στεγαστική συνείδηση για να ενταχθούν στην κοινωνία και να προσφέρουν και αυτοί με την σειρά τους τα αγαθά και το σημαντικό κοινωνικό έργο.

ΕΙΚΟΝΑ 4.15 : ΤΣΑΝΤΙΡΙΑ ΣΤΟΝ ΜΑΧΑΛΑ
ΠΗΓΗ : RODOPINEWS.GR

ΕΙΚΟΝΑ 4.9 : ΤΣΑΝΤΙΡΙΑ ΣΤΑ ΜΕΓΑΡΑ
ΠΗΓΗ : RODOPINEWS.GR GOOGLE

4.6 Ο ΤΡΟΠΟΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΩΝ ΡΟΜΑ ΣΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ

Πρέπει να τονιστεί ότι αν και στο άρθρο 21 του Συντάγματος τονίζεται η ανάγκη «κρατικής φροντίδας» γι' αυτούς που δεν έχουν στέγη ή είναι ανεπαρκώς στεγασμένοι, το ισχύον θεσμικό πλαίσιο δεν κατοχυρώνει και δεν διασφαλίζει την στέγη, δεν ορίζει ρητά την έννοια της «ανεπαρκούς στέγασης» ή τις οικονομικές προϋποθέσεις του πληθυσμού που χρήζει «κρατικής φροντίδας». Αν και υπάρχει βεβαίως σύστημα στεγαστικών ενισχύσεων με διάφορες μορφές, δεν καλύπτει όμως όλες τις κατηγορίες του πληθυσμού.

Οι μεταβολές του συστήματος στεγαστικών ενισχύσεων στοχεύουν σε επί μέρους πολιτικές για ειδικές κατηγορίες «δικαιούχων», που κατά τεκμήριο χρήζουν στεγαστικής ενίσχυσης και ορίζονται, με βάση επαγγελματικά χαρακτηριστικά, ανεξάρτητα από την εισοδηματική τους κατάσταση (π.χ. δημόσιοι υπάλληλοι, μισθωτοί του ιδιωτικού τομέα, στρατιωτικοί κ.τ.λ.), ή σε μέτρα αντιμετώπισης έκτακτων καταστάσεων (π.χ. σεισμοπαθείς, πρόσφυγες κ.τ.λ.). Τα στοιχεία αυτά εξακολουθούν να αποτυπώνονται στη φιλοσοφία του ισχύοντος συστήματος, παρά τις κοινωνικές μεταβολές που έχουν συντελεστεί.

Έτσι τα προγράμματα του Οργανισμού Εργατικής Κατοικίας, που αποτελεί σήμερα το μοναδικό φορέα παροχής άμεσων στεγαστικών ενισχύσεων (παροχή έτοιμης κατοικίας, ευνοϊκά δάνεια, επιδοτήσεις ενοικίου), απευθύνονται αποκλειστικά στους μισθωτούς του ιδιωτικού τομέα, οι οποίοι καταβάλλουν ποσοστό των αποδοχών τους για τη χρηματοδότηση του ΟΕΚ.

Ταυτόχρονα, ασκείται πολιτική ενίσχυσης για την απόκτηση πρώτης κατοικίας μέσω επιδότησης επιτοκίου ή και του φορολογικού συστήματος που απευθύνεται στο γενικό πληθυσμό. Ωστόσο, οι μορφές αυτές ενίσχυσης δεν απευθύνονται στα πιο αδύναμα οικονομικά στρώματα του πληθυσμού, ούτε διαφοροποιούνται ανάλογα με το μέγεθος της στεγαστικής ανάγκης. Αντίθετα, συνήθως ευνοούν τα σχετικά υψηλότερα εισοδήματα.

Οι Τσιγγάνοι δεν είναι παρά μία από τις κατηγορίες του πληθυσμού που αποκλείονται από το σύστημα των στεγαστικών ενισχύσεων. Ωστόσο, η διακριτική μεταχείριση που υφίστανται παίρνει πολύ πιο σύνθετες και σκληρές μορφές. η πολιτεία τείνει στην ευκολότερη λύση δημιουργίας καταυλισμών με λυόμενα τύπου σεισμόπλήκτων –πάντα ισχυριζόμενη ότι αυτό είναι το πρώτο στάδιο. Πράγματι μπροστά στο οξύτατο πρόβλημα διαβίωσης των σκηνιτών η λύση αυτή μοιάζει ικανοποιητική, όμως είναι γεγονός ότι δύσκολα οι καταυλισμοί θα μετατραπούν σε οικισμούς με αποτέλεσμα να διαιωνιστεί το πρόβλημα τελικά.

Συμπέρασμα: Για να υπάρξει κάποια πιθανότητα να μπορέσουν οι Τσιγγάνοι να ενταχθούν φυσιολογικά στον κοινωνικό ιστό πρέπει πρώτα να εξανθρωπιστούν οι συνθήκες υπό τις οποίες ζουν:

1. Να αποκτήσουν οι μη έχοντες αξιοπρεπή στέγη εντός νέων αυτοδιαχειριζόμενων οικισμών κατά το project της Νομαρχίας Θεσσαλονίκης σε συνεργασία με τις οργανώσεις των Τσιγγάνων, το γραφείο του πρωθυπουργού και ΜΚΟ για τη στέγαση των Τσιγγάνων που ζούσαν στη κοίτη του Γαλλικού ποταμού. Οι οικισμοί πρέπει να διαθέτουν χωροθετημένα οικόπεδα, υδροδότηση, ηλεκτροδότηση, αποχέτευση, πρόσβαση στις αστικές συγκοινωνίες και σχολεία, ιατρείο, χώρους θρησκευτικής λατρείας. Είναι απαραίτητη επίσης η κινητοποίηση και η ενεργός συμμετοχή των ίδιων των Ρομά για την αυτοδιαχείριση των οικισμών τους μέσω συμβουλίου διαχείρισης και εσωτερικών κανονισμών λειτουργίας.
2. Να γίνουν πολεοδομικές βελτιώσεις στις υπάρχουσες τσιγγάνικες γειτονιές.
3. Να δοθούν (όπως έχει προγραμματιστεί) με απλουστευμένες διαδικασίες λυόμενες κατοικίες ή δάνεια στους οικοπεδούχους Τσιγγάνους που δεν είναι εξοικειωμένοι στην τραπεζική γραφειοκρατία.
4. Να νοικιαστούν κατοικίες από τους δήμους για στέγαση τσιγγάνικων οικογενειών.
5. Να δημιουργηθούν χώροι υποδοχής τύπου οργανωμένου κάμπινγκ για τους εποχιακά μετακινούμενους για εργασιακούς λόγους και οι οποίοι ζουν σε άθλιες συνθήκες κατά τη διάρκεια των μετακινήσεών τους μην έχοντας καμία άλλη επιλογή.
6. Κατά τη σύμφωνη γνώμη όλων των ενδιαφερομένων πλευρών τέλος, πρέπει, εκτός από τους δήμους που είναι οι κυριότεροι φορείς υλοποίησης των στεγαστικών προγραμμάτων, να υπάρχει

η δυνατότητα κεντρικής κρατικής παρακολούθησης και παρέμβασης για την επίλυση προβλημάτων ή επίσπευση διαδικασιών.

5. ΟΙ ΡΟΜΑ ΚΑΙ Ο ΑΛΛΗΛΟΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥΣ ΜΕ ΤΟΝ ΔΗΜΟ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ

5.1 Γενικά Για Τον Δήμο Αγίας Βαρβάρας

ΕΙΚΟΝΑ 5.1 : ΑΕΡΟΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΑΠΟ GOOGLE EARTH ΔΗΜΟΥ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ
ΠΗΓΗ: GOOGLE EARTH

Ο Δήμος Αγίας Βαρβάρας βρίσκεται στα δυτικά της Αθήνας, ανάμεσα στους Δήμους Κορυθαλλού Χαϊδαρίου και Αιγάλεω βρίσκεται η Αγία Βαρβάρα. Ο Δήμος έχει έκταση 2.233 στρέμματα. Τα 1.900 καταλαμβάνει ο οικισμός και τα 233 το πευκοδάσος του όρους Αιγάλεω.

Η πόλη πήρε το όνομά της από τον ιστορικό ναό της Αγίας Βαρβάρας. Ο ναός αποτελεί διατηρητέο μνημείο και έχει μεγάλη αρχαιολογική, ιστορική,

θρησκευτική και πολιτιστική σημασία. Χτίστηκε πριν από περίπου 100 χρόνια. Ιερό του ναού είναι ένας ναΐσκος του 17ου αιώνα μέσα στον οποίο βρέθηκε η εικόνα της Αγίας Βαρβάρας. Σήμερα στο ναΐσκο έχουν μεταφερθεί και οστά της αγίας. Το εσωτερικό του ναού κοσμούν αγιογραφίες του Φώτη Κόντογλου, ενός από τους μεγαλύτερους αγιογράφους των νεότερων χρόνων, κατόχου μιας προσωπικής εικαστικής γλώσσας η οποία «δένει» με αρμονία τη βυζαντινή παράδοση, το μυστικισμό του Ελ Γκρέκο, τον εξπρεσιονισμό του Βαν Γκόγκ με τη λαϊκή τέχνη. Στις 4 Δεκεμβρίου, γιορτή της Αγίας Βαρβάρας, ο ναός γίνεται πόλος έλξης χιλιάδων επισκεπτών.

Η Αγία Βαρβάρα εκτείνεται στους πρόποδες του όρους Αιγάλεω. Σε αυτό το σημείο πρέπει να επισημάνουμε ότι από το όρος Αιγάλεω, παρακολούθησε ο Ξέρξης τη Ναυμαχία της Σαλαμίνας, το 480 π.χ. Αρχαιολογικό και σπηλαιολογικό ενδιαφέρον έχει και το σπήλαιο με τις τοιχογραφίες που ανακαλύφθηκε μόλις τον Ιανουάριο του 2008 στο όρος Αιγάλεω το οποίο εικάζεται ότι συνδέεται με εκείνο της Πεντέλης. Μια από τις δύο εισόδους της πόλης βρίσκεται στην Ιερά Οδό, το δρόμο της πομπής των Μεγάλων Ελευσίνιων της αρχαιότητας.

Από τη σύγχρονη ιστορία, αξιόλογη είναι η συμμετοχή της πόλης στην Εθνική Αντίσταση. Ανώνυμοι και επώνυμοι ήρωες πολίτες της Αγίας Βαρβάρας αγωνίστηκαν για την ελευθερία και τη δικαιοσύνη. Κατά τη διάρκεια της γερμανικής κατοχής έγιναν πολλά μπλόκα στην Αγία Βαρβάρα, και στις 29 Σεπτεμβρίου 1944, συνελήφθησαν και εκτελέστηκαν τουλάχιστον 65 μέλη μέλη της Εθνικής Αντίστασης. Η οικιστική ανάπτυξη της Αγίας Βαρβάρας ξεκίνησε τη δεκαετία του '20. Το 1985 εκπονήθηκε το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο του δήμου το οποίο θεσμοθετήθηκε το 1989 και ισχύει μέχρι σήμερα. Εκτός πολεοδομικού σχεδίου είναι μόνο 333 στρέμματα στους πρόποδες του όρους Αιγάλεω. Είναι μια σύγχρονη, όμορφη κι ανθρώπινη πόλη. Έχει καλές τεχνικές υποδομές και δίκτυα. Τα κτίρια είναι κυρίως μονώροφα έως τετραώροφα. Στην κάτω Αγία Βαρβάρα, στα τέλη της δεκαετίας του '60, κτίστηκαν 31 προσφυγικές πολυκατοικίες. Γενικά πολυκατοικίες άρχιζαν να κτίζονται μετά το '90 και αριθμητικά δεν είναι πολλές.

Τα τελευταία χρόνια, στο πλαίσιο της οικιστικής ανάπτυξης του Δήμου, έχει περιοριστεί το ύψος των οικοδομών, έχει αυξηθεί το αστικό πράσινο και οι κοινόχρηστοι χώροι φτάνοντας το 33% της συνολικής έκτασης και υπάρχει σχέδιο για την περαιτέρω αύξησή τους, τη δημιουργία μεγάλων χώρων στάθμευσης αυτοκινήτων, τη βελτίωση της βαδισιμότητας και της κυκλοφορίας, την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών για την προστασία του περιβάλλοντος και διεύρυνση των υπηρεσιών για τον πολίτη.

Σύμφωνα με την απογραφή της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας Ελλάδας του 2001, ο πληθυσμός της Αγίας Βαρβάρας είναι 30.562 άτομα (48,5% άνδρες και 51,5% γυναίκες). Με βάση τα στοιχεία του Δήμου οι κάτοικοι της προσεγγίζουν τις 40.000. Αναλυτικά δημογραφικά, οικονομικά, εκπαιδευτικά, κοινωνικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού περιγράφονται στο Επιχειρησιακό Σχέδιο του Δήμου 2008-2010. Μέχρι το 1948 η πόλη ανήκε διοικητικά στο Δήμο Αιγάλεω. Το 1951 έγινε κοινότητα με πρώτο κοινοτάρχη τον Αθανάσιο Κοτρώτσο. Το 1963 έγινε Δήμος με προσωρινό Δήμαρχο. Στις εκλογές του 1964 εκλέχθηκε Δήμαρχος ο Νίκος Νικολόπουλος. Από το 1974 ως το 1994 Δήμαρχος ήταν ο Μήτρος Σουλιμιώτης κι από το 1995 ως σήμερα ο Λάμπρος Μίχος.

Η Αγία Βαρβάρα είναι μια ξεχωριστή πόλη, στην οποία οι τσιγγάνοι έχουν αστικοποιηθεί έχουν εγκατασταθεί και είναι πολύ καλύτερα τα πράγματα στο θέμα της εκπαίδευσης. Υπάρχουν περισσότερες ευκαιρίες, οι τσιγγάνοι έχουν πολλές ευκαιρίες εργασίας και η πόλη έχει καλή φήμη στο εξωτερικό. Οι έλληνες Τσιγγάνοι της Αγία Βαρβάρας, που επί δεκαετίες, ίσως και επί αιώνες, ζούσαν μαζί με ελληνικούς πληθυσμούς, ήρθαν μαζί με τους υπόλοιπους μικρασιάτες πρόσφυγες το '22, εγκαταστάθηκαν σιγά-σιγά στην Αγία Βαρβάρα μαζί με άλλες ομάδες εσωτερικών προσφύγων, πολλών εσωτερικών μεταναστών, μαζί με τους οποίους μοιράζονται πολλά κοινά χαρακτηριστικά, ζουν, συναλλάσσονται και μοιράζονται ακόμα εν πολλοίς τις ίδιες αξίες και τις ίδιες συμπεριφορές, αυτοί οι έλληνες Τσιγγάνοι καλούνται και «οφείλουν» εν ονόματι της «τσιγγανότητας» να αναζητήσουν τις ρίζες τους, τις εξηγήσεις για τη σημερινή τους κατάσταση, για την πραγματικότητά τους όχι μέσα από τα δικά τους βιώματα, αλλά στο υπερπέραν.

5.2 Χωροταξική οργάνωση – Βασικές χρήσης γης

Η Αγία Βαρβάρα έχει έκταση 2.233 στρέμματα. Ο οικισμός (εντός σχεδίου δομημένη περιοχή) καταλαμβάνει έκταση 1.900 στρεμμάτων. Το δάσος καταλαμβάνει έκταση 160 στρεμμάτων. Οι λοιπές εκτάσεις (νταμάρι) είναι 173 στρέμματα.

Η κυρίαρχη χρήση είναι η γενική κατοικία. Εμπορικές λειτουργίες συγκεντρώνονται γραμμικά στους δύο μεγάλους οδικούς άξονες Ελευθερίου Βενιζέλου και Μεγάλου Αλεξάνδρου και συνήθως σε βάθος ενός τετραγώνου. Εδώ συγκεντρώνονται οι βασικές λειτουργίες για την εξυπηρέτηση των καθημερινών αναγκών των κατοίκων του δήμου αλλά και πολλά καταστήματα δευτερογενούς τομέα με ευρύτερη πελατεία.

Εμπορικές λειτουργίες τοπικής σημασίας μαζί με λιγοστές βιοτεχνικές μονάδες, καθώς και συνεργεία αυτοκινήτων είναι διάσπαρτες σε μικρό βαθμό στον ιστό της πόλης.

Αν και στην πόλη δεν υπάρχει καμία βιομηχανική δραστηριότητα, εκτός από μία φαρμακευτική βιομηχανία, εντούτοις γεινιάζει με βιομηχανική περιοχή του Δήμου Αιγάλεω και αυτή η γεινίαση έχει αρνητικές περιβαλλοντικές και κυρίως κυκλοφοριακές επιπτώσεις.

ΕΙΚΟΝΑ 5.2 : ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ

5.2.1 Χώροι πρασίνου

Το οργανωμένο αστικό πράσινο καταλαμβάνει έκταση περίπου 190 στρεμμάτων συνολικά και είναι διάσπαρτο σε όλη την πόλη (για τον υπολογισμό μετρήθηκαν οι πλατείες και τα άλση και το σύνολο πολλαπλασιάστηκε X 70% θεωρώντας το 30% πλακόστρωτο χώρο)

Η μεγαλύτερη με διαφορά επιφάνεια πρασίνου, υπάρχει στο 4^ο Διαμέρισμα (Ιερά Οδό, Αγίας Μαρίας, Νέστου Μ. Αλεξάνδρου, Ελ. Βενιζέλου, Ηπείρου, Παλαιών Πολεμιστών, Λυκούργου, Πύργου και όρια βουνού). Εδώ βρίσκεται το άλσος Μητέρας, ένας πρότυπος χώρος πρασίνου 30 στρεμμάτων και ο παράπλευρος πράσινος χώρος 60 στρεμμάτων του πρώην Λοιμωδών που χωρίς να είναι ανοιχτός στο κοινό, λειτουργεί ως πνεύμονας της ευρύτερης περιοχής.

Υπάρχει επίσης το άλσος Ειρήνης με χώρους πρασίνου, αθλητικών δραστηριοτήτων και αναψυχής.

Στο 3^ο Διαμέρισμα (Κερκύρας, Αγίου Ιωάννου, Κρήτης, Χαριλάου Τρικούπη, Λυκούργου, Πύργου, Μάνης, Δρομοκαΐτειο, όρια βουνού). το αστικό πράσινο είναι 6 στρέμματα, αλλά αυτό το Διαμέρισμα γεινιάζει με το δάσος οπότε υπάρχει περιεριστικό πράσινο 233 στρεμμάτων.

Στο 2^ο Διαμέρισμα (Ελ. Βενιζέλου, Αιόλου, Λυκούργου, Τρικούπη, Κρήτης, Νικηταρά, Κερκύρας, Γεννηματά) το αστικό πράσινο είναι μόνο 3 στρέμματα.

Στο 1^ο Διαμέρισμα (Ελ. Βενιζέλου, Μ. Αλεξάνδρου, Απ. Παύλου, Ηρακλείου, Αγ. Γεωργίου, Γεννηματά) υπάρχουν 11 στρέμματα πράσινο (διάσπαρτο).

Η αναλογία του αστικού πρασίνου σε σχέση με το δομημένο περιβάλλον είναι 8% δηλαδή κάτω από τα διεθνή πρότυπα.

5.2.2 Κοινόχρηστοι και κοινωφελείς χώροι

Η επιφάνεια της περιοχής εντός σχεδίου είναι 1.900 στρέμματα. Οι δρόμοι και τα πεζοδρόμια είναι 635 στρέμματα, δηλαδή αποτελούν το **33%**

αυτής της επιφάνειας, ποσοστό ικανοποιητικό

Ικανοποιητικό, ως σύνολο, θεωρείται και το ποσοστό του πρασίνου στους κοινόχρηστους χώρους δηλαδή σε πλατείες, διοικητικές, κοινωνικές, πολιτιστικές, αθλητικές εγκαταστάσεις.

Ως προς το επίπεδο οργάνωσης ισχύουν τα εξής: Οι περισσότερες πλατείες και παιδικές χαρές είναι πρόσφατα ανακατασκευασμένες με σύγχρονη σχεδίαση και υλικά και με καλή αναλογία πράσινου (60-70%).

Όσον αφορά στις διοικητικές, κοινωνικές και πολιτιστικές εγκαταστάσεις υπάρχει σημαντική βελτίωση, τόσο από άποψη διαθέσιμων χώρων όσο και από άποψη λειτουργικότητας και αισθητικής αυτών των χώρων.

Όμως υπάρχουν παλιές και νέες ανάγκες που δημιουργεί η διαρκής ανάπτυξη των υπηρεσιών που στεγάζουν, οι οποίες πρέπει να καλυφθούν.

5.2.3 Ασυμβατότητες χρήσεων

Υπάρχουν ασύμβατες χρήσεις γης (βιοτεχνικές δραστηριότητες, τα συνεργεία κ.α σε χώρους κατοικίας) σε διάφορα σημεία της πόλης. Είναι μικρές μονάδες και δεν προκαλούν σοβαρό πρόβλημα. Παρόλα αυτά, θα ήταν χρήσιμο να χαρτογραφηθούν και να διερευνηθούν οι όροι λειτουργίας τους ώστε να μην επηρεάζουν το οικιστικό περιβάλλον.

5.2.4 Θεσμικό πλαίσιο οικιστικής ανάπτυξης

Η οικιστική ανάπτυξη στην περιοχή του δήμου Αγίας Βαρβάρας ξεκίνησε τις δεκαετίες 1920-1930 ενώ οι πρώτες οικιστικές περιοχές εντάχθηκαν στο σχέδιο πόλης μετά το 1937 (Διάταγμα 15/3/37) και ακολούθησαν διαδοχικές εντάξεις τμηματικών περιοχών σε αυτό. Στο πλαίσιο υλοποίησης της ΕΠΑ, εκπονήθηκε το 1985 το Γ.Π.Σ. του δήμου, το οποίο θεσμοθετήθηκε το 1989 και ισχύει μέχρι σήμερα. Σύμφωνα με την ανάλυση των σχετικών στοιχείων που έγινε κατά την εκπόνηση του Γ.Π.Σ., τα σημαντικότερα προβλήματα που χαρακτήριζαν τον οικιστικό ιστό του δήμου εκείνη την περίοδο, τα οποία οριοθέτησαν τους στόχους και τελικές προτάσεις

παρέμβασης του Γ.Π.Σ. ήταν τα ακόλουθα:

- Έλλειψη ελεύθερων χώρων κοινόχρηστων και κοινωνικής υποδομής
- Επικράτηση σχετικά μεγάλων πυκνοτήτων λόγω υιοθέτησης υψηλών συντελεστών δόμησης και μικρών κατατμήσεων των οικοπέδων.
- Διάσπαση του πολεοδομικού ιστού της πόλης, η οποία τέμνεται από βασικούς οδικούς άξονες
- Κυκλοφοριακά προβλήματα που οφείλονταν κυρίως στην έλλειψη χώρων στάθμευσης, καθώς επίσης στη μη υιοθέτηση ενός ιεραρχημένου συστήματος χρήσεων γης και οδικού δικτύου.
- Υποβάθμιση του οικιστικού ιστού λόγω των επιπτώσεων ασύμβατων χρήσεων γης, όπως είναι η χωροθέτηση βιοτεχνικών δραστηριοτήτων σε χώρους κατοικίας και των επιπτώσεων της ύπαρξης των πυλώνων υψηλής τάσης.
- Η όχληση από βιομηχανικές δραστηριότητες οι οποίες λειτουργούσαν μέσα στα όρια του δήμου και κυρίως της Βιοχρώμ.

Σήμερα η εικόνα είναι διαφορετική. Οι κοινόχρηστοι χώροι και η κοινωνική υποδομή έχουν πολλαπλασιαστεί. Έχει οριστεί το ύψος των οικοδομών. Έχει ξεκινήσει η διαδικασία για τη δημιουργία μεγάλων χώρων στάθμευσης και στη θέση της βιομηχανίας Βιοχρώμ, ιδιοκτησία πλέον του δήμου, προβλέπεται η μερική δόμηση για πολιτιστικές δραστηριότητες και δημιουργία χώρου πρασίνου. Το **εκτός σχεδίου τμήμα** του Δήμου είναι μόνο **333** στρέμματα και αυτά στο δυτικό τμήμα, στους πρόποδες του όρους Αιγάλεω.

5.2.5 Ισόρροπη οικιστική ανάπτυξη

Η οικιστική επέκταση γίνεται μόνο στα ελάχιστα εναπομείναντα οικοπέδα, ή με κατεδάφιση παλαιών κτισμάτων και ανέγερση νέων, ή καθ' ύψος σε υπάρχοντα κτίσματα. Η οικοδομήσιμη γη είναι κορεσμένη και δεν έχει άλλες δυνατότητες επέκτασης για οικιστική ανάπτυξη. Βρίσκεται στην διαδικασία ένταξης στο σχέδιο πόλης έκταση 30 στρεμμάτων που χωροθετείται πάνω από την οδό Παύλου Μελά στους πρόποδες του όρους Αιγάλεω και πάνω από την οδό Ελ. Βενιζέλου στα όρια με το Δρομοκαϊτείο.

5.2.6 Συμπέρασμα

Ο Δήμος Αγίας Βαρβάρας είναι ένας δήμος μικρής έκτασης, ασφυκτικά περικυκλωμένος από φυσικά όρια ή άλλους Δήμους. Η κατοικία και δευτερευόντως το γενικό εμπόριο οι κυριαρχούσες χρήσεις γης.

Το αστικό πράσινο είναι διασπασμένο σε μικρές πλατείες και τρίγωνα, με μοναδική εξαίρεση το άλσος Μητέρα και το άλσος Ειρήνης και δεν είναι αναλογικά κατανομημένο στις συνοικίες. Οι υπάρχοντες ανοικτοί κοινόχρηστοι χώροι, αν και πολύ περισσότεροι από την προηγούμενη δεκαετία, δεν λύνουν το πρόβλημα της έλλειψης ανοιγμάτων και πνευμόνων πρασίνου στην πόλη και ειδικά στο δεύτερο Διαμέρισμα, υπάρχει έλλειψη ελεύθερων οικοπέδων.

Υπάρχουν μεγάλες υψομετρικές διαφορές λόγω κλήσης του φυσικού εδάφους ιδίως στο Διαμέρισμα 4. Παρατηρείται αυξημένη οικοδομική δραστηριότητα στις προσθήκες καθ' ύψος ενώ έχει αρχίσει η διαδικασία αντιπαροχών. Αυτό οφείλεται στην αναβάθμιση της πόλης την τελευταία δεκαετία και στη σύνδεσή της με το μετρό.

Υπάρχει Πολεοδομική μελέτη για ένταξη στο σχέδιο πόλης των περιοχών:

- Κακοσούλι (26,5 στρέμματα)
- Λωρίδα επί της Ελ. Βενιζέλου και της Ιεράς Οδού που συνορεύει με το Δρομοκαΐτειο
- Περιοχή ρέματος Δούσμανη.

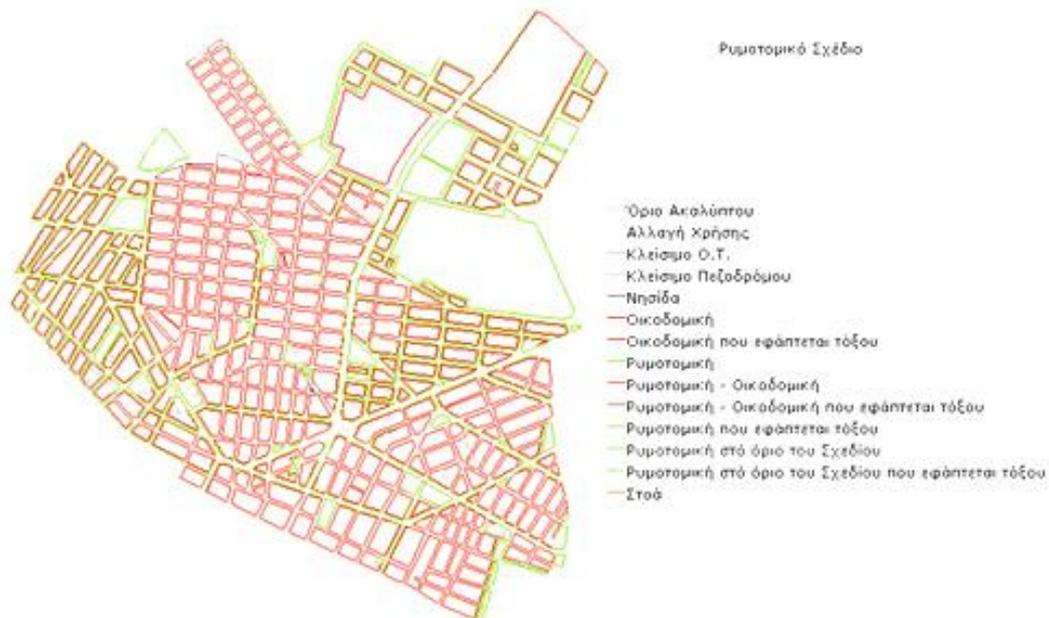
5.3 ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

5.3.1 Χαρακτήρας Δομημένου Περιβάλλοντος

Η οικιστική ανάπτυξη της Αγίας Βαρβάρας ξεκίνησε τη δεκαετία του '20. Το 1985 εκπονήθηκε το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο του δήμου το οποίο θεσμοθετήθηκε το 1989 και ισχύει μέχρι σήμερα. Εκτός πολεοδομικού σχεδίου είναι μόνο 333 στρέμματα στους πρόποδες του όρους Αιγάλεω.

Είναι μια σύγχρονη, όμορφη κι ανθρώπινη πόλη. Έχει καλές τεχνικές υποδομές και δίκτυα. Τα κτίρια είναι κυρίως μονώροφα έως τετραώροφα. Στην κάτω Αγία Βαρβάρα, στα τέλη της δεκαετίας του '60, κτίστηκαν 31 προσφυγικές πολυκατοικίες Γενικά πολυκατοικίες άρχιζαν να κτίζονται μετά το '90 και αριθμητικά δεν είναι πολλές.

Η επιφάνεια της περιοχής εντός σχεδίου είναι 1.900 στρέμματα. Οι δρόμοι και τα πεζοδρόμια είναι 635 στρέμματα, δηλαδή αποτελούν το 33% αυτής της επιφάνειας. Ακολουθεί το ρυμοτομικό σχέδιο του Δήμου Αγίας Βαρβάρας.

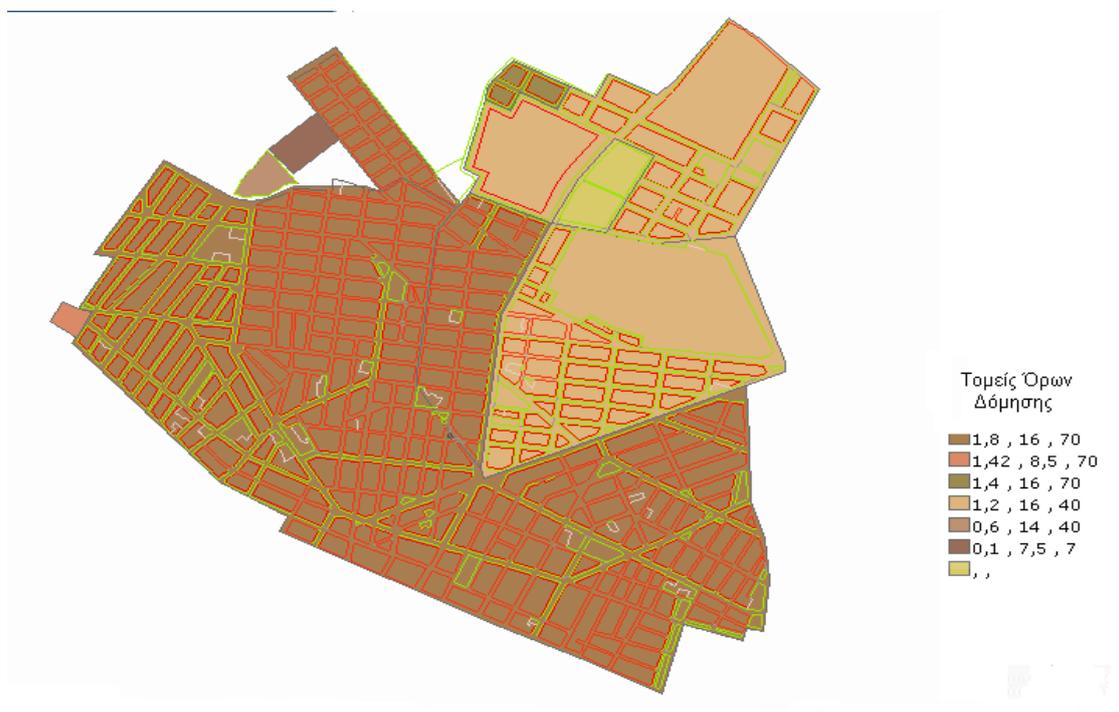
ΕΙΚΟΝΑ 5.2 : ΡΥΜΟΤΟΜΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ

Στο παρακάτω χάρτη απεικονίζονται χρονολογικά τα όρια του σχεδίου της πόλης του δήμου Αγίας Βαρβάρας.

ΕΙΚΟΝΑ 5.2 : ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΑ ΟΡΙΑ ΣΧΕΔΙΟΥ

Σε αυτό το σημείο καλό θα είναι να παραθέσουμε σχετικό χάρτη που απεικονίζονται οι τομείς των όρων δόμησης.

ΕΙΚΟΝΑ 5.4 : ΤΟΜΕΙΣ ΟΡΩΝ ΔΟΜΗΣΗΣ

Αναγκαίο είναι να αναφερθούν οι τιμές των ζωνών και οι συντελεστές εμπορικότητας που αφορούν τις αντικειμενικές αξίες ακινήτων του Δήμου Αγίας Βαρβάρας διότι θα χρησιμεύσουν στην περαιτέρω οικιστική ανάλυση της συγκεκριμένης μελέτης.

➤ **ΤΙΜΗ ΟΙΚΟΠΕΔΟΥ (Τ.Ο.)**

Ανάλογα με την Τ.Ζ. και τον Σ.Α.Ο.

➤ **ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΟΙΚΟΠΕΔΟΥ (Σ.Ο.)**

Α Ζώνη: Για Σ.Α.Ο. μέχρι 1,2 τότε Σ.Ο.=0,80 Για Σ.Α.Ο. μεγαλύτερο από 1,20 τότε Σ.Ο.=0,70

Β Ζώνη: Για Σ.Α.Ο. μέχρι 1,2 τότε Σ.Ο.=0,80 Για Σ.Α.Ο. μεγαλύτερο από 1,20 τότε Σ.Ο.=0,70

Γ Ζώνη: 0,70

Δ Ζώνη: 0,80

Ε Ζώνη: 0,60

ΣΤ Ζώνη: 0,60

➤ **ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΟΙΚΟΠΕΔΟΥ (Σ.Α.Ο.)**

XXII: 1,80 XXVI: 1,40 XXVIM: 1,20

Di: Απαιτείται βεβαίωση της αρμόδιας Πολεοδομικής Υπηρεσίας για τον επιτρεπόμενο συντελεστή δόμησης (Σ.Α.Ο.) και την επιφάνεια του οικοπέδου η οποία οικοδομείται σύμφωνα με τις εντός σχεδίου πόλεως διατάξεις.

➤ **ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ ΙΣΟΓΕΙΟΥ (Κ)**

Ανάλογα με το Σ.Ε. και τον Σ.Α.Ο.

➤ **ΤΙΜΕΣ ΖΩΝΩΝ (Τ.Ζ.) - ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ**

Α Ζώνη: Γραμμικές	
ΑΓΙΑΣ ΜΑΡΙΝΑΣ (από Διομήδη Κομνηνού μέχρι Ιερά Οδό) αριστερά	1100 €
ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΑΥΛΟΥ (από Ηρακλείου μέχρι Ιερολοχιτών) αριστερά	1100 €
ΓΑΛΑΞΙΔΙΟΥ (από Ορίων μέχρι Εμμ. Δημητρίου) δεξιά	1100 €
ΙΕΡΑ ΟΔΟΣ (από Αγίας Μαρίας μέχρι Ελευθ. Βενιζέλου) αριστερά	1100 €
ΙΕΡΟΛΟΧΙΤΩΝ (από Αποστόλου Παύλου μέχρι Μεγ. Αλεξάνδρου) αριστερά	1100 €
ΚΕΡΚΥΡΑΣ (από Γαλαξειδίου μέχρι Ανεξαρτησίας) δεξιά	1100 €
ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ (από Λεωνιδίου μέχρι Νέστου) αριστερά	1100 €
ΟΡΙΩΝ (από Αγίου Γεωργίου μέχρι Τήνου) δεξιά	1100 €
ΟΡΙΩΝ (από Ερεχθείου μέχρι Γαλαξειδίου) δεξιά	1100 €

Β Ζώνη	
ΙΕΡΑ ΟΔΟΣ - ΑΓΙΑΣ ΜΑΡΙΝΑΣ - ΝΕΣΤΟΥ - ΜΕΓ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ - ΕΡΟΛΟΧΙΤΩΝ - ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΑΥΛΟΥ - ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ - ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ - ΟΡΙΩΝ - ΤΗΝΟΥ - ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ - ΒΟΥΤΕΝΗΣ - ΣΙΦΝΟΥ - ΣΜΥΡΝΗΣ - ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ - ΘΗΣΕΩΣ - ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗ - ΕΡΕΧΘΕΙΟΥ - ΟΡΙΩΝ - ΓΑΛΑΞΕΙΔΙΟΥ - ΚΕΡΚΥΡΑΣ - ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ - ΑΘΑΝ.ΔΙΑΚΟΥ - ΧΑΡ.ΤΡΙΚΟΥΠΗ - ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ - ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ - ΔΙΟΜΗΔΗ ΚΟΜΝΗΝΟΥ - ΚΡΗΝΗΣ - ΙΕΡΑ ΟΔΟΣ	1000€
Γ Ζώνη: Γραμμικές	
ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ (από Ορίων μέχρι Ηρακλείου) αριστερά	900 €
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ (από Αγίου Γεωργίου μέχρι Απ. Παύλου) αριστερά	900 €
ΟΡΙΩΝ (από Τήνου μέχρι Ερεχθείου) δεξιά	900 €
Δ Ζώνη	
ΙΕΡΑ ΟΔΟΣ – ΚΡΗΝΗΣ - ΔΙΟΜΗΔΗ ΚΟΜΝΗΝΟΥ - ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ – ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ - ΧΑΡ. ΤΡΙΚΟΥΠΗ - ΑΘ. ΔΙΑΚΟΥ - ΦΙΛΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ - ΥΨΗΛΑΝΤΗ - ΠΑΥΛΟΥ ΜΕΛΑ - ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗ - ΟΡΙΟ ΣΧΕΔΙΟΥ ΠΟΛΗΣ - ΦΛΕΜΙΓΚ - ΟΡΙΟ ΣΧΕΔΙΟΥ ΠΟΛΗΣ - ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΣΑΡΑΦΗ - ΑΝΩΝΥΜΟΣ 1 - ΔΗΜΗΤΣΑΝΗΣ - ΑΝΩΝΥΜΟΣ 2 - ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ - ΙΕΡΑ ΟΔΟΣ	1000€
Ε Ζώνη: Γραμμικές	
ΒΟΥΤΕΝΗΣ (από Ηρακλείου μέχρι Σίφνου) αριστερά	750 €
ΕΡΕΧΘΕΙΟΥ (ΤΕΡΨΙΘΕΑΣ) (από Ορίων μέχρι Μακρυγιάννη) δεξιά	750 €
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ (από Θησέως μέχρι Σμύρνης) δεξιά	750 €
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ (από Βουτένης μέχρι Τήνου) δεξιά	750 €
ΘΗΣΕΩΣ (από Μακρυγιάννη μέχρι Ηρακλείου) δεξιά	750 €
ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗ (από Θησέως μέχρι Ερεχθείου) αριστερά	750 €
ΣΙΦΝΟΥ (από Σμύρνης μέχρι Βουτένης) δεξιά	750 €
ΣΜΥΡΝΗΣ (από Ηρακλείου μέχρι Σίφνου) δεξιά	750 €
ΤΗΝΟΥ (από Ορίων μέχρι Ηρακλείου) αριστερά	750 €
ΣΤ Ζώνη	
ΤΗΝΟΥ - ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ - ΒΟΥΤΕΝΗΣ - ΣΙΦΝΟΥ - ΣΜΥΡΝΗΣ - ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ - ΘΗΣΕΩΣ - ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗ - ΕΡΕΧΘΕΙΟΥ - ΟΡΙΩΝ - ΤΗΝΟΥ	750 €

➤ **ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΟΤΗΤΑΣ**

ΑΓΙΑΣ ΕΛΕΟΥΣΑΣ (από Βενιζέλου Ελ. μέχρι Αριστομένους - Ερμού)	1,5
ΑΘ. ΔΙΑΚΟΥ (από Βενιζέλου Ελ. μέχρι Μ. Καραολή)	1,4
ΑΝΔΡ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ (από Βενιζέλου Ελ. μέχρι Μ. Καραολή)	1,4
ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ (από Βενιζέλου Ελ. μέχρι Μ. Καραολή)	1,4
ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ ΕΛ. (από Ορίων μέχρι Αβέρωφ - Ηρακλείου)	2,3
ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ ΕΛ. (από Αβέρωφ - Ηρακλείου μέχρι Κουντουριώτου - Μ. Αλεξάνδρου)	2,3
ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ ΕΛ. (από Κουντουριώτου μέχρι Λυκούργου) αριστερά	2,5
ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ ΕΛ. (από Μ. Αλεξάνδρου μέχρι Βαλαωρίτου) δεξιά	2,5
ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ ΕΛ. (από Λυκούργου μέχρι Κόδρου) αριστερά	1,8
ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ ΕΛ. (από Κόδρου μέχρι Παπαφλέσσα) αριστερά	1,8
ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ ΕΛ. (από Βαλαωρίτου μέχρι Διομήδους Κομνηνού) δεξιά	1,8
ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ ΕΛ. (από Σπύλου - Ερμιάνθου μέχρι Ιερά Οδό - Ανώνυμο 2)	1,5
ΕΠΤΑΝΗΣΟΥ (από Βενιζέλου Ελ. μέχρι Μ. Καραολή)	1,4
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ (από Βενιζέλου Ελ. μέχρι Χανίων)	1,5
ΙΕΡΑ ΟΔΟΣ (από Αγίας Μαρίνας μέχρι Κρήνης) αριστερά	1,5
ΙΕΡΑ ΟΔΟΣ (από Κρήνης μέχρι Ελ. Βενιζέλου) αριστερά	1,5
ΚΑΛΑΤΖΑΚΟΥ (από Βενιζέλου Ελ. μέχρι Μ. Καραολή)	1,4
ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΟΥ (από Βενιζέλου Ελ. μέχρι Μ. Καραολή)	1,4
ΚΡΗΤΗΣ (από Βενιζέλου Ελ. μέχρι Μ. Καραολή)	1,4
ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ (από Βενιζέλου Ελ. μέχρι Μ. Καραολή)	1,4
ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ (από Βενιζέλου Ελ. μέχρι Πυθαγόρα) αριστερά	1,7
ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ (από Βενιζέλου Ελ. μέχρι Ρεθύμνου) δεξιά	1,7
ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ (από Βενιζέλου Ελ. μέχρι Μ. Καραολή)	1,4
ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ (από Πυθαγόρα μέχρι Λεωνιδίου) αριστερά	1,5
ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ (από Ρεθύμνου μέχρι Ιερολοχιτών) δεξιά	1,5
ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ (από Λεωνιδίου μέχρι Νέστου) αριστερά	1,1
ΣΙΦΝΟΥ (από Βενιζέλου Ελ. μέχρι Χανίων) δεξιά	1,5
ΧΑΝΙΩΝ	1,5
Οι υπόλοιποι δρόμοι - λεωφόροι, τμήματά τους ή πλατείες που δεν περιγράφονται	1,0

5.3.2 Ανάλυση χαρακτηριστικών δόμησης

Κτίρια κατά αριθμό ορόφων, χρονική περίοδο και κύρια υλικά κατασκευής, Δήμος Αγίας Βαρβάρας Απογραφή κτιρίων 2000																													
Σύνολο κτιρίων	Όροφοι κτιρίων				κτίρια που εφάπτονται με γειτονικά	Χρονική περίοδος κατασκευής κτιρίου						Κύρια υλικά κατασκευής του κτιρίου	Μορφή επικάλυψης του κτιρίου - κύρια υλικά επικάλυψης κεκλιμένης στέγης	Με κεκλιμένη στέγη	Συνολικός αριθμός κανονικών κατοικιών														
	ισόγεια (με ή χωρίς υπόγειο)	Αριθμός ορόφων				Προ του 1919	1919 έως 1945	1946 έως 1960	1961 έως 1970	1971 έως 1980	1981 έως 1985					1986 έως 1990	1991 έως 1995	1996 και μετά	Υπό κατασκευή	Δε δηλώθηκε	Μπετόν	Μέταλλο	Ξύλο	Τουβλα - Τιμεντόλιθοι	Πέτρα	Άλλα υλικά	Δε δηλώθηκε	Με παράσα (δώμα)	Κεραμίδια
4.874	1.467	1.637	1.384	383	3	4.525	4	34	1.190	1.907	1.008	256	154	126	86	83	26	4.495	10	1	260	94	8	6	4.582	210	77	5	11.66

Σε γενικές γραμμές, στον Δήμο παρατηρούνται τέσσερις τύποι κτισμάτων:

- Τα **τριώροφα και τετράωροφα κτίρια εν σειρά**. Τα κτίρια αυτά αποτελούν τον επικρατέστερο τύπο κτισμάτων στην περιοχή. Στο σύνολό τους είναι κτισμένα με το συνεχές σύστημα δόμησης, με μεγάλη κάλυψη και **χωρίς να αφήνουν πρασιά στα όρια του οικοπέδου**. Στην πλειοψηφία τους είναι συνήθους κατασκευής.
- Τα **μονώροφα / διώροφα**. Αυτά τα κτίρια έχουν συνήθως μέτωπο επί του δρόμου και φυτεμένη μικρή αυλή (πρασιά) στο μπροστινό όριο του οικοπέδου. Στο σύνολο τους είναι απλής κατασκευής ενώ ένας αριθμός αυτών είναι σε άσχημη ή και ερειπιώδη κατάσταση.
- Οι **προσφυγικές πολυκατοικίες** οι οποίες κτίστηκαν στη δεκαετία του 1960 και απαρτίζονται από 31 συνολικά κτίρια τα οποία περιλαμβάνουν 579 διαμερίσματα.
- Οι **πολυκατοικίες** της δεκαετίας του 90 και μετέπειτα. Αριθμητικά δεν είναι πάρα πολλές αλλά αυξάνουν συνεχώς. Πρόκειται για καινούργια κτίσματα που έχουν μεγάλη κάλυψη και ύψος που ξεπερνάει τους πέντε ορόφους, είναι κτισμένα σύμφωνα με το συνεχές σύστημα δόμησης και τα περισσότερα

δεν έχουν πρασιά. Όλες οι καινούργιες πολυκατοικίες είναι κτισμένες με πυλωτές και έχουν τη συνήθη κατασκευή που επεκράτησε κατά την τελευταία δεκαετία στις αστικές πολυκατοικίες και χαρακτηρίζεται από τους σχετικά μεγάλους εξώστες.

Η κατανομή αυτών των τύπων κτιρίων στο χώρο, έχει διαμορφώσει δύο διαφορετικές εικόνες, ανάλογα με την ύπαρξη πρασιάς, κάθε μία από τις οποίες παρουσιάζει συγκεκριμένα μορφολογικά χαρακτηριστικά και προσδιορίζει την ποιότητα του οικιστικού περιβάλλοντος.

Η πρώτη αφορά δρόμους με τριώροφα και τετράωροφα κτίρια, κτισμένα με το συνεχές σύστημα δόμησης χωρίς πρασιά. Η ποιότητα των κτιρίων είναι μέτρια έως καλή. Παρά το σχετικά χαμηλό ύψος τους, προσδίδουν την εικόνα της τυπικής αθηναϊκής, πυκνοδομημένης γειτονιάς. Αυτή η εικόνα οφείλεται στα υψηλά ποσοστά κάλυψης των οικοδομικών τετραγώνων και την ανυπαρξία πρασιών, σε συνδυασμό με την έλλειψη αρκετών ανοικτών χώρων και το μεγάλο αριθμό σταθμευμένων αυτοκινήτων κατά μήκος των δρόμων. Τα οικοδομικά τετράγωνα χαρακτηρίζονται από συμπαγείς περιμετρικά όγκους που διαμορφώνουν ένα κλειστό μέτωπο στο δρόμο με αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός συμπαγούς οικιστικού ιστού. Επειδή οι κτιριακοί όγκοι δεν έχουν ιδιαίτερα αισθητικά/ αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά, η εικόνα των όψεων ποιοτικά είναι ανάλογη. Από το μικρό πλάτος των δρόμων και κυρίως των πεζοδρομίων, την κυκλοφορία και τη στάθμευση των αυτοκινήτων προκύπτουν προβληματικές καταστάσεις στα συνεχή μέτωπα των κατοικιών. Η ισχνή, χαμηλή δενδροφύτευση που υπάρχει σε μερικούς δρόμους δεν βοηθά στη βελτίωση της ενώ η στενότητα των πεζοδρομίων και τα εμπόδια σε αυτά, την επιδεινώνει.

Η δεύτερη περίπτωση, αφορά δρόμους με πρασιές. Και εδώ υπάρχουν χαμηλά κτίρια κτισμένα με το συνεχές σύστημα δόμησης αλλά τα περισσότερα έχουν πρασιά.

Το χαμηλό ύψος και η μετατροπή των πρασιών σε μικρές αυλές που λειτουργούν ως μικροί ανοικτοί χώροι έχουν αποτέλεσμα να μη δημιουργείται η αίσθηση της στενότητας που υπάρχει στην προηγούμενη περίπτωση. Γενικά, υπάρχουν περιοχές που δίνουν την εικόνα άναρχης δόμησης. Αυτή

οφείλεται στην τυχαία εναλλαγή του ύψους των κτιρίων, στην κακή κατασκευαστική ποιότητα των οικοδομών, π.χ. επεκτάσεις- προσθήκες ορόφων με διαφορετικά μορφολογικά χαρακτηριστικά από το υπόλοιπο κτίριο, εναλλαγή υλικών κλπ., και σε ένα αριθμό κτισμάτων που βρίσκονται σε κακή κατάσταση. Τα τελευταία χρόνια όμως, παρατηρείται μια συνεχής ανανέωση των κτισμάτων που αποκτούν διαρκώς καλύτερη ποιότητα και αισθητική.

Σημαντική παράμετρος που επηρεάζει αρνητικά το περιβάλλον και κατά συνέπεια την ποιότητα ζωής των κατοίκων είναι οι πυλώνες υψηλής τάσης της ΔΕΗ που διαπερνούν ένα τμήμα της πόλης. Το θέμα των πυλώνων, θέμα υγείας και αισθητικής, έχει απασχολήσει επανειλημμένα το Δήμο, τους κοινωνικούς φορείς και τους πολίτες. Η απομάκρυνσή τους αποτελεί χρόνιο αίτημα. Πρόβλημα επίσης υγείας και αισθητικής, αποτελεί η παράνομη τοποθέτηση κεραιών κινητής τηλεφωνίας.

5.4 Τεχνική υποδομή

5.4.1 Οδικό δίκτυο

Υπάρχουν δύο βασικές κατηγορίες δικτύου. Το κεντρικό (οδοί Μ. Αλεξάνδρου και Ελ Βενιζέλου) το οποίο είναι 3 χλμ και το δευτερεύον που είναι 57 χλμ. Ολόκληρο το δίκτυο είναι ασφαλτοστρωμένο και σε καλή κατάσταση. Αναγκαία κρίνεται η περιοδική συντήρηση– ανακατασκευή της ασφαλτόστρωσης.

5.4.2 Πεζοδρόμια

Η κίνηση των πεζών δυσχεραίνεται ή/ και είναι απαγορευτική λόγω της κακής κατάστασης των πεζοδρομίων. Πιο συγκεκριμένα, το πλάτος των περισσότερων από τα υφιστάμενα πεζοδρομιά είναι 1 έως 1,20 μέτρα, και η επιφάνεια αυτή μειώνεται σημαντικά λόγω της ύπαρξης διαφόρων εμποδίων όπως κλιμακοστάσια κατοικιών, πινακίδες, φωτιστικά, δένδρα κλπ. Πιο έντονο είναι το πρόβλημα στις περιοχές του πρώτου διαμερίσματος (κάτω Αγία Βαρβάρα).

Για να λειτουργήσει ικανοποιητικά ένα πεζοδρόμιο, πρέπει να έχει ελεύθερη επιφάνεια μήκους 1,5 έως 1,8 μ. και να διαθέτει τις απαραίτητες ράμπες πρόσβασης για άτομα με ειδικές ανάγκες. Σε ορισμένες περιπτώσεις η αύξηση του πλάτους των πεζοδρομίων είναι εφικτή ενώ σε άλλες αυτό που μπορεί άμεσα να γίνει είναι ο περιορισμός των εμποδίων.

5.4.3 Δίκτυο ύδρευσης

Το δίκτυο καλύπτει ολόκληρο τον δήμο χωρίς προβλήματα. Σε πολλά σημεία όμως χαρακτηρίζεται πεπαλαιωμένο - διαβρωμένο και χρήζει αντικατάστασης. Φορέας διαχείρισης είναι η Ε.Υ.Δ.Α.Π.

5.4.4 Διαχείριση απορριμμάτων

Τα απορρίμματα συγκεντρώνονται με το σύστημα της μηχανικής αποκομιδής καθημερινά από όλες τις γειτονιές. Τα ογκώδη απορρίμματα συγκεντρώνονται με ανοικτά αυτοκίνητα μετά από συνεννόηση.

5.4.5 Αποχέτευση ακαθάρτων

Το κεντρικό δίκτυο αποχέτευσης καλύπτει το Δήμο στο σύνολό του χωρίς προβλήματα.

5.4.6 Αποχέτευση όμβριων

Το κεντρικό δίκτυο αποχέτευσης καλύπτει το Δήμο στο σύνολό του.

5.4.7 Ενέργεια

Το δίκτυο ηλεκτρισμού καλύπτει όλο το Δήμο. Στην μεγαλύτερη έκταση του δήμου υπάρχει υπέργεια καλωδίωση. Στις κεντρικές λεωφόρους έχει γίνει υπογειοποίηση του δικτύου. Σημαντικό πρόβλημα αποτελούν οι πυλώνες υψηλής τάσης που διαπερνούν την πόλη.

Έχει γίνει η υποδομή για το φυσικό αέριο και υπάρχουν νεόδητες ή ανακατασκευασμένες οικοδομές που συνδέονται με το δίκτυο φυσικού αερίου και κάνουν χρήση. Δεν χρησιμοποιούνται εναλλακτικές μορφές ενέργειας.

6. ΟΙ ΡΟΜΑ ΚΑΙ Ο ΑΛΛΗΛΟΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥΣ ΜΕ ΤΟΝ ΔΗΜΟ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ

6.1 ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΑ-ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΡΟΜΑ

Η απογραφή των Τσιγγάνων της Αγίας Βαρβάρας έγινε με ευθύνη του Πανελληνίου Μορφωτικού Συλλόγου Ελλήνων Αθιγγάνων Αγίας Βαρβάρας με την υποστήριξη και την χρηματοδότηση Διυπουργικής Επιτροπής.

Η εκτίμηση του Συλλόγου Ελλήνων Αθιγγάνων Αγίας Βαρβάρας είναι ότι με συστηματική αξιοποίηση και διερεύνηση των συνθηκών ζωής και οργάνωσης της τσιγγάνικης κοινότητας μπορούν να προκύψουν στοιχεία για άμεση παρέμβαση σε τοπικό επίπεδο όσον αφορά το οικιστικό θέμα.

Τα στοιχεία της απογράφης αφορούσαν τους τομείς :

- Αστική και Δημοτική κατάσταση
- Απασχόληση και Ασφάλιση
- Υγεία
- Εκπαίδευση
- Μετακίνηση

Τα απογραφικά διαμερίσματα χωριστήκαν με βάση τον επίσημο χάρτη της Αγίας Βαρβάρας. Έτσι, από το σύνολο των νοικοκυριών που απογραφήκαν προκύπτει ότι 50,52% (1615 άτομα) είναι γυναίκες και το 49,53%(1593 άτομα) είναι άνδρες. Δεν έδωσαν στοιχεία σχετικά με το ερώτημα του φύλου το 0,25%(8 άτομα).

Σχετικά με την διάρθρωση της ηλικιακής πυραμίδας των μελών των νοικοκυριών έχουν δοθεί στοιχεία για 3134 άτομα (98% επί του συνόλου των μελών της καταγραφής). Όπως προκύπτει και από τον παρακάτω πίνακα, φαίνεται ότι εκπροσώπηση των ηλικιών έως 32 ετών είναι ιδιαίτερα δυναμική.

ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ		
ΗΛΙΚΙΑΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
<5 ΕΤΩΝ	314	10
6-12 ΕΤΩΝ	436	13,9
13-16 ΕΤΩΝ	217	6,9
17-24 ΕΤΩΝ	555	17,7
25-32 ΕΤΩΝ	458	14,6
33-40 ΕΤΩΝ	338	10,8
41-48 ΕΤΩΝ	335	10,7
49-56 ΕΤΩΝ	238	7,6
57-64 ΕΤΩΝ	121	3,7
>65 ΕΤΩΝ	122	3,9
ΣΥΝΟΛΟ	3134	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 6.1 : ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΡΟΜΑ ΔΗΜΟΥ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ
ΠΗΓΗ : ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΘΙΓΓΑΝΩΝ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ

Ως προς την δημοτική κατάσταση η πλειοψηφία των μελών 85,85% (2761 άτομα) δηλώνει ότι είναι εγγεγραμμένο στα δημοτολόγια του Δήμου Άγιας Βαρβάρας , το 5,25% (169 άτομα) δηλώνει ότι είναι εγγεγραμμένο στα δημοτολόγια άλλων Δήμων ενώ το 8,9% (286 άτομα) δεν έδωσαν στοιχεία σχετικά με το ερώτημα.

Σχετικά με το ερώτημα εάν έχουν ληξιαρχική πράξη γέννησης το 96,46% (3102 άτομα) δηλώνει ότι έχει ληξιαρχική πράξη γέννησης , το 1,09% (35 άτομα) ότι δεν έχει ενώ το 2,46% (79 άτομα) δεν δίνει στοιχεία σχετικά με το ερώτημα.

Επίσης σχετικά με το ερώτημα εάν έχουν βαπτιστεί το 94,25%(3031 άτομα) δηλώνει ότι έχει βαπτιστεί , το 3,64% (117 άτομα) άπαντα αρνητικά ενώ το 2,12%(68 άτομα) δεν δίνει στοιχεία σχετικά με το ερώτημα.

Σχετικά με το ερώτημα εάν διαθέτουν αστυνομική ταυτότητα, από τα μέλη των νοικοκυριών που ήταν από 14 ετών και άνω, δηλαδή είχαν τις ηλικιακές προϋποθέσεις να έχουν ταυτότητα, το 3,76% (86 άτομα) δεν έδωσε στοιχεία, το 91,86% (2100 άτομα) ανέφερε ότι έχει δελτίο ταυτότητας και το 4,38% (100 άτομα) ανέφερε ότι δεν έχει δελτίο ταυτότητας. Από την επεξεργασία προέκυψε σημαντική διαφορά σε σχέση με το φύλο των ατόμων που δεν είχαν αστυνομική ταυτότητα δηλαδή το 64% (64 άτομα) που δεν είχαν ταυτότητα ήταν γυναίκες και το 36% (36 άτομα) ήταν άνδρες.

Σχετικά με την ηλικιακή κατανομή των ατόμων που δεν είχαν αστυνομική ταυτότητα παρατηρείται ότι τα άτομα αυτά, κύρια προέρχονται από τις μικρότερες ηλικιακές ομάδες. Δηλαδή οι νεαροί-ες τσιγγάνοι καθυστερούν να προβούν στις διαδικασίες έκδοσης αστυνομικής ταυτότητας. Το στοιχείο αυτό απεικονίζεται στον παρακάτω πίνακα :

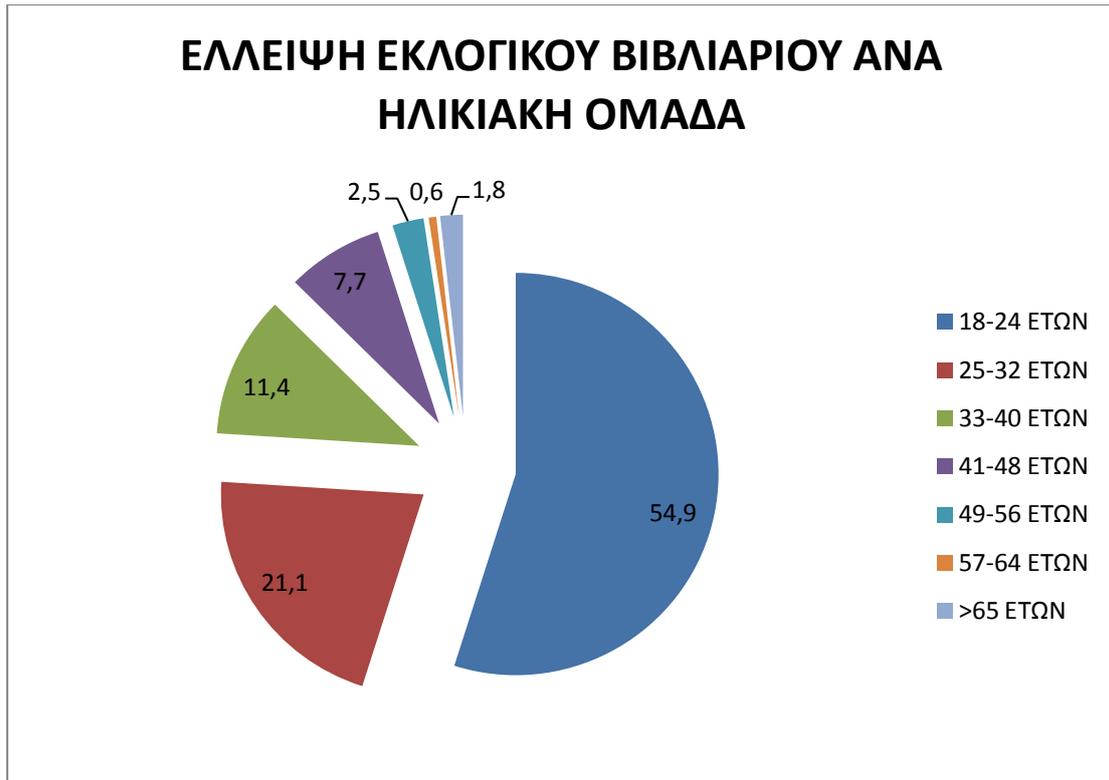
ΓΡΑΦΗΜΑ 6.1:ΕΛΛΕΙΨΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣΑΝΑ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ
ΠΗΓΗ : ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΘΙΓΓΑΝΩΝ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ

Στο παραπάνω διάγραμμα γίνεται εμφανές ότι οι νέοι Ρομά που κατοικούν στην Αγία Βάρβαρα δεν διαθέτει ταυτότητα στην συντριπτική της πλειοψηφία. Ειδικότερα οι ηλικίες μέχρι 24 χρονών δεν δηλώνουν στις αστυνομικές αρχές την ύπαρξη τους και δεν υπάρχουν τα απαραίτητα προσωπικά τους στοιχεία.

Στο ερώτημα εάν τα μέλη του νοικοκυριού έχουν εκλογικό βιβλιάριο δοθήκαν στοιχεία για 1971 άτομα, ηλικίας από 18 ετών και άνω. Το 75,5% (1488 άτομα) ανέφερε ότι έχει εκλογικό βιβλιάριο και το 24,5% (483 άτομα) ότι δεν έχει εκλογικό βιβλιάριο.

ΕΛΛΕΙΨΗ ΕΚΛΟΓΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΑΡΙΟΥ ΑΝΑ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ		
ΗΛΙΚΙΑΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ%
18-24 ΕΤΩΝ	265	54,9
25-32 ΕΤΩΝ	102	21,1
33-40 ΕΤΩΝ	55	11,4
41-48 ΕΤΩΝ	37	7,7
49-56 ΕΤΩΝ	12	2,5
57-64 ΕΤΩΝ	3	0,6
>65 ΕΤΩΝ	9	1,8
ΣΥΝΟΛΟ	483	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 6.2 : ΕΛΛΕΙΨΗ ΕΚΛΟΓΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΑΡΙΟΥ ΑΝΑ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ
ΠΗΓΗ : ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΘΙΓΓΑΝΩΝ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ

ΓΡΑΦΗΜΑ 6.2: ΕΛΛΕΙΨΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΑΝΑ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ
ΠΗΓΗ : ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΘΙΓΓΑΝΩΝ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ

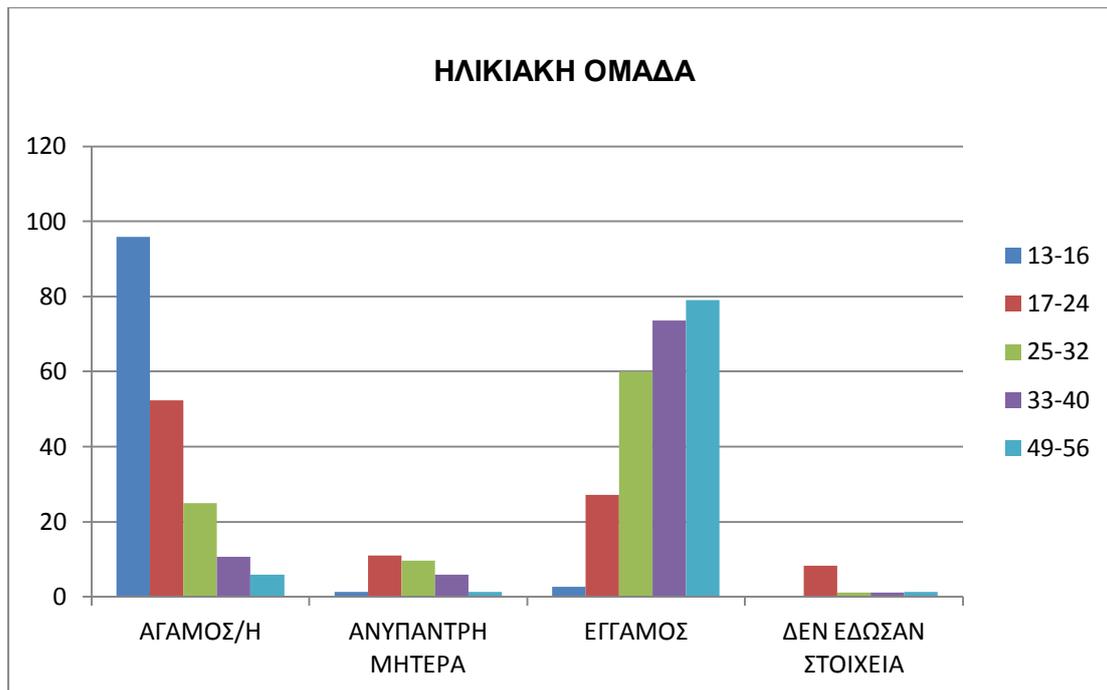
Σε αυτό το ερώτημα δεν παρατηρείται σημαντική διαφορά σε σχέση με το φύλο των ατόμων που αναφέρθηκε ότι δεν έχουν εκλογικό βιβλιάριο, το 55,1 % είναι γυναίκες και το 47,7% (216 άτομα) είναι άνδρες και το 0,2% (1 άτομο) δεν δίνονται στοιχεία.

Σχετικά με την ηλικιακή κατανομή των ατόμων που δεν έχουν εκλογικό βιβλιάριο παρατηρείται, όπως απεικονίζεται και στον πίνακα που υπάρχει παραπάνω ότι τα άτομα αυτά προέρχονται κυρίως από τις μικρότερες ηλικιακές ομάδες.

ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ	ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ							
	ΑΓΑΜΟΣ/Η		ΑΝΥΠΑΝΤΡΗ ΜΗΤΕΡΑ		ΕΓΓΑΜΟΣ		ΔΕΝ ΕΔΩΣΑΝ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	
	Αριθμ.	%	Αριθμ.	%	Αριθμ.	%	Αριθμ.	%
13-16	208	95,85	3	1,38	6	2,77	0	0
17-24	291	52,43	61	10,99	151	27,21	46	8,29
25-32	114	24,89	44	9,61	275	60,04	5	1,09
33-40	36	10,65	20	5,92	249	73,67	4	1,18
49-56	14	5,89	3	1,26	188	78,99	3	1,26

ΠΙΝΑΚΑΣ 6.3: ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΡΟΜΑ

ΠΗΓΗ : ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΘΙΓΓΑΝΩΝ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ

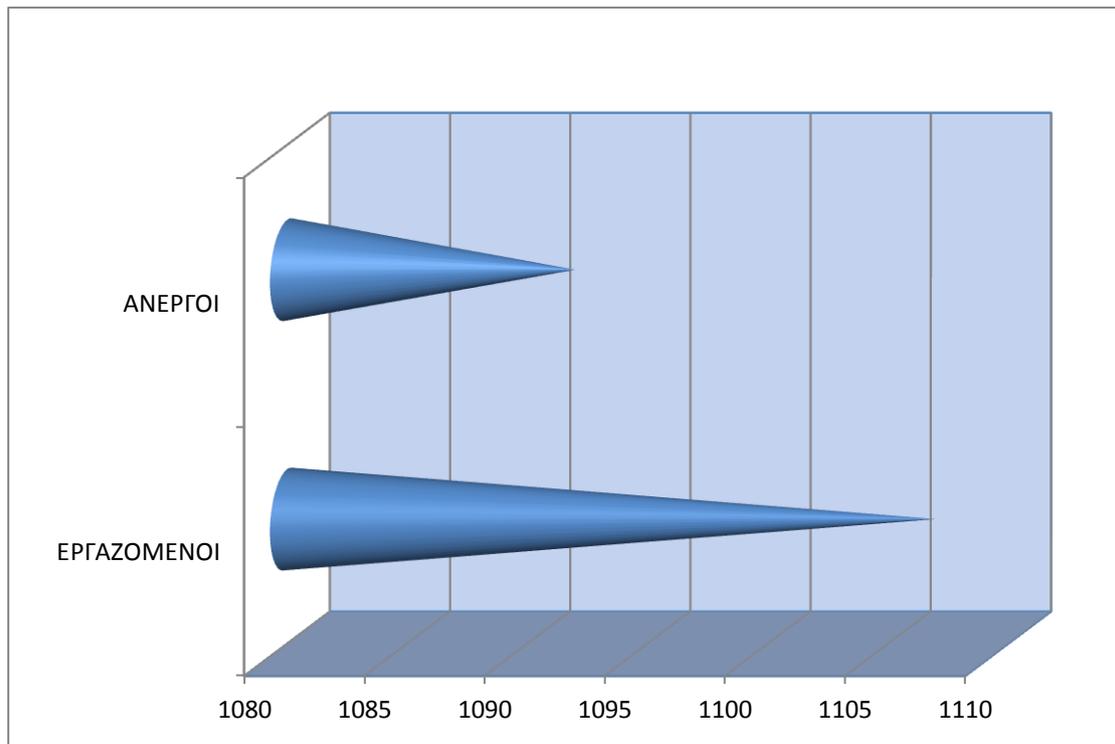

ΓΡΑΦΗΜΑ 6.3: ΕΛΛΕΙΨΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΑΝΑ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ

ΠΗΓΗ : ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΘΙΓΓΑΝΩΝ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ

Σχετικά με την οικογενειακή κατάσταση παρατηρείται ότι η ομάδα των εγγάμων είναι η πιο δυναμική ομάδα στις ηλικιακές ομάδες άνω των 25 ετών. Παρατηρείται επίσης ότι οι άγαμοι-ες είναι η συντριπτική πλειοψηφία στις ηλικίες 13-24 ετών.

Σχετικά με την απασχόληση πριν παρουσιαστεί η ανάλυση των παραγόντων της ενότητας θα πρέπει να σημειωθεί ότι καθώς τις απαντήσεις για όλα τα μέλη του νοικοκυριού τις έδινε το άτομο, συνήθως ο/η αρχηγός του νοικοκυριού και δεν δίνει σαφές πληροφορίες σχετικά με τον ασφαλιστικό φορέα.

ΓΡΑΦΗΜΑ 6.4 : Η ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΤΩΝ ΡΟΜΑ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ
 ΠΗΓΗ : ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΘΙΓΓΑΝΩΝ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ

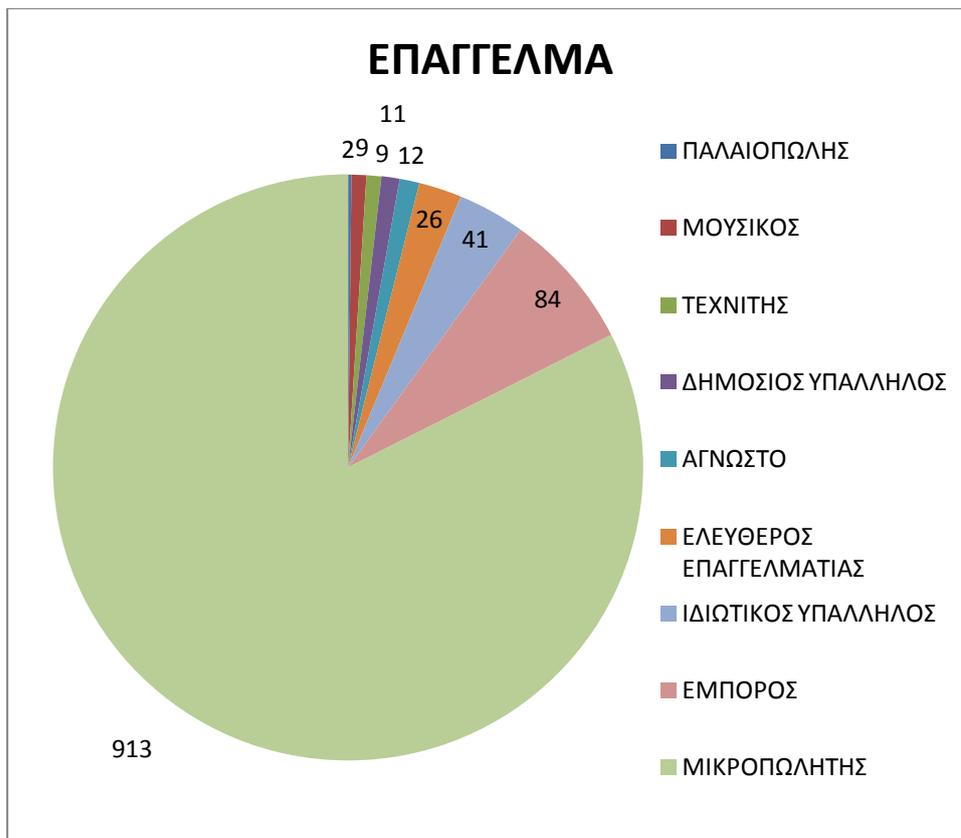
Στο ερώτημα εάν εργάζονται τα μέλη του νοικοκυριού απάντησαν 2.199 άτομα (ποσοστό 68,38% του συνόλου των μελών που καταγράφηκαν). Το 50,34 % (1107 άτομα) δήλωσαν ότι εργάζονται και το 49,66% (1092 άτομα) ότι δεν εργάζονται όπως παρουσιάζεται και στο παραπάνω γράφημα.

6.2 ΕΙΔΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΤΩΝ ΡΟΜΑ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ

Ως προς το είδος απασχόλησης , όπως φαίνεται και στον πίνακα που ακολουθεί , η ομάδα των μικροπωλητών αντιπροσωπεύεται με τα υψηλότερα ποσοστά (85,50%) :

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	11	1,00
ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑΣ	26	2,35
ΕΜΠΟΡΟΣ	84	7,59
ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	41	3,70
ΜΙΚΡΟΠΩΛΗΤΗΣ	913	82,50
ΜΟΥΣΙΚΟΣ	9	0,80
ΠΑΛΑΙΟΠΩΛΗΣ	2	0,18
ΤΕΧΝΙΤΗΣ	9	0,80
ΑΓΝΩΣΤΟ	12	1,08
ΣΥΝΟΛΟ	1107	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 6.4 :ΕΙΔΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΡΟΜΑ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ
ΠΗΓΗ : ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΘΙΓΓΑΝΩΝ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ

ΓΡΑΦΗΜΑ 6.5 : ΕΙΔΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΡΟΜΑ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ
ΠΗΓΗ : ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΘΙΓΓΑΝΩΝ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ

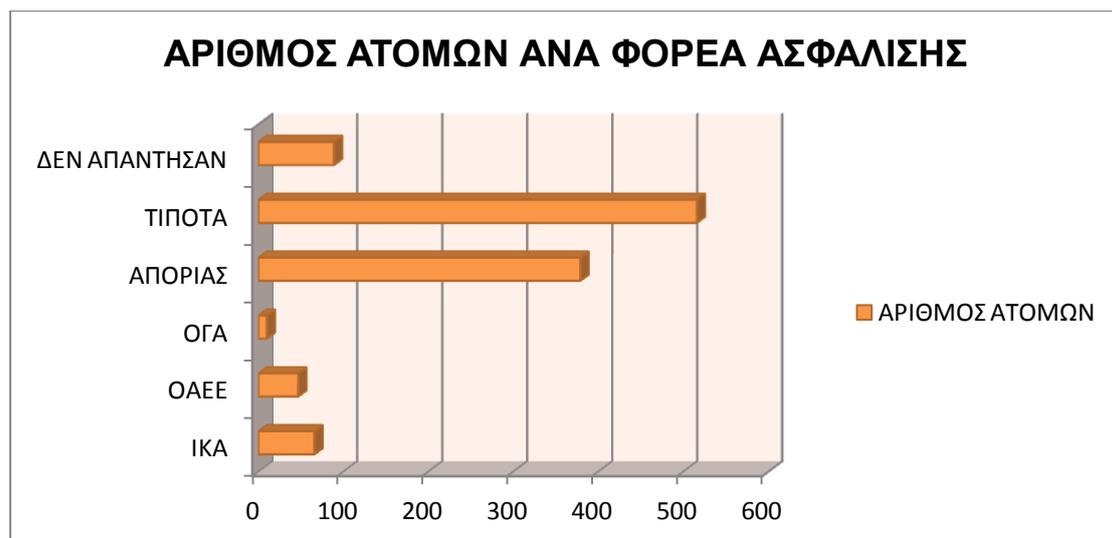
Επίσης από την ανάγνωση του πίνακα παρατηρείται ότι στην πλειοψηφία τους τα μέλη των νοικοκυριών , με εξαίρεση τη μικρή ομάδα των δημοσίων υπάλληλων και ιδιωτικών , είναι αυτοαπασχολούμενοι.

6.2.1 Η ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΩΝ ΡΟΜΑ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ

Θα πρέπει να αναφέρουμε ότι στην συγκεκριμένη απογραφή , σχετικά με το ερώτημα της ασφάλισης μονό για 113 άτομα αναφέρθηκε ότι εντάσσονται σε κάποιο ασφαλιστικό ταμείο (ΙΚΑ,ΟΑΕΕ). Για περισσότερα άτομα αναφέρθηκε ότι δεν έχουν ασφαλιστική κάλυψη η ότι καλύπτονται από κάποιο φορέα κοινωνικής προστασίας (Απορίας). Για τα μέλη που αναφέρθηκε ασφάλιση ΟΓΑ είναι αρκετά πιθανό να πρόκειται και για ταμείο κοινωνικής ασφάλισης και για κοινωνικής προστασίας σε κάποιες περιπτώσεις.

Επιπρόσθετα κανένα μέλος δεν εμφανίζεται με ασφάλιση δημόσιου , γεγονός που μπορεί να αποδοθεί στο ότι δεν υπήρχε σχετική πρόβλεψη στο δελτίο καταγραφής.

Στον πίνακα που ακολουθεί φαίνεται η κατανομή ανά ασφαλιστικό φορέα η φορέα κοινωνικής προστασίας για το σύνολο των μελών που αναφέρθηκαν ως εργαζόμενοι :

ΓΡΑΦΗΜΑ 6.6 :ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ ΑΝΑ ΦΟΡΕΑ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΡΟΜΑ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ

ΠΗΓΗ : ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΘΙΓΓΑΝΩΝ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ

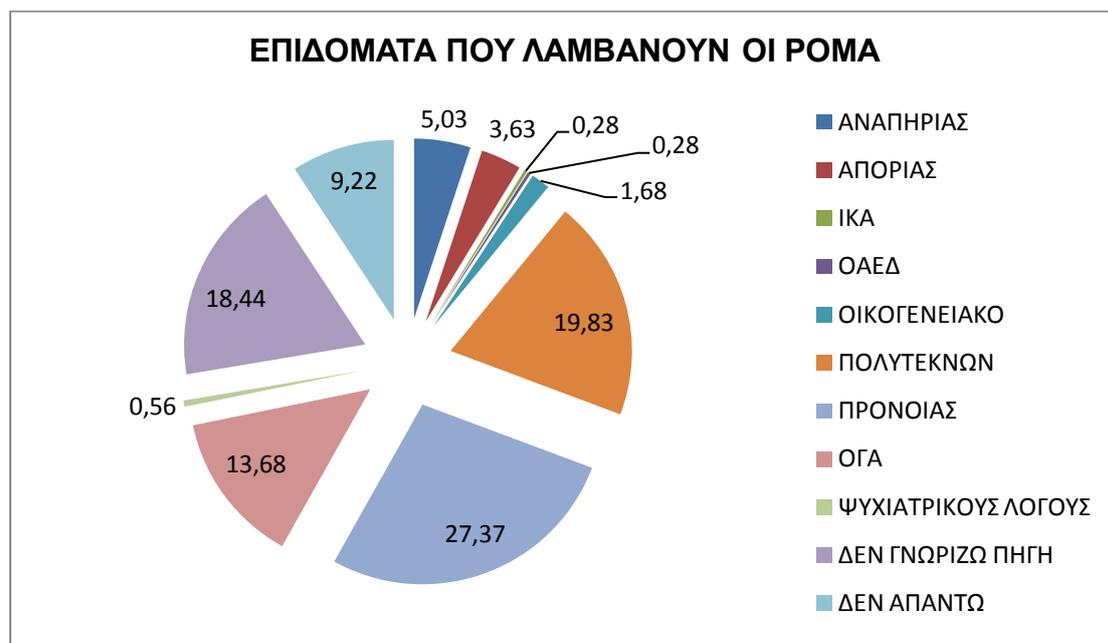
6.2.2 ΛΗΨΗ ΕΠΙΔΟΜΑΤΩΝ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΑΠΟ ΡΟΜΑ

Στην συγκεκριμένη μελέτη του Πανελληνίου Συλλόγου Αθιγγάνων φαίνεται ότι αριθμός 358 ατόμων λαμβάνουν επιδόματα. Περισσότερα από ένα άτομα είναι δυνατό να προέρχονται και από το ίδιο νοικοκυριό.

Στον πίνακα που ακολουθεί φαίνεται η κατανομή των επιδομάτων ανά είδος όπως δηλώθηκε από τους ερωτώμενους, όπου φαίνεται να υπερτερούν τα επιδόματα της Διεύθυνσης Κοινωνικής Πρόνοιας και των Πολυτέκνων :

ΕΙΔΟΣ ΕΠΙΔΟΜΑΤΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ	18	5,03
ΑΠΟΡΙΑΣ	13	3,63
ΙΚΑ	1	0,28
ΟΑΕΔ	1	0,28
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ	6	1,68
ΠΟΛΥΤΕΚΝΩΝ	71	19,83
ΠΡΟΝΟΙΑΣ	98	27,37
ΟΓΑ	49	13,68
ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ	2	0,56
ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ ΠΗΓΗ	66	18,44
ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΩ	33	9,22
ΣΥΝΟΛΟ	358	100

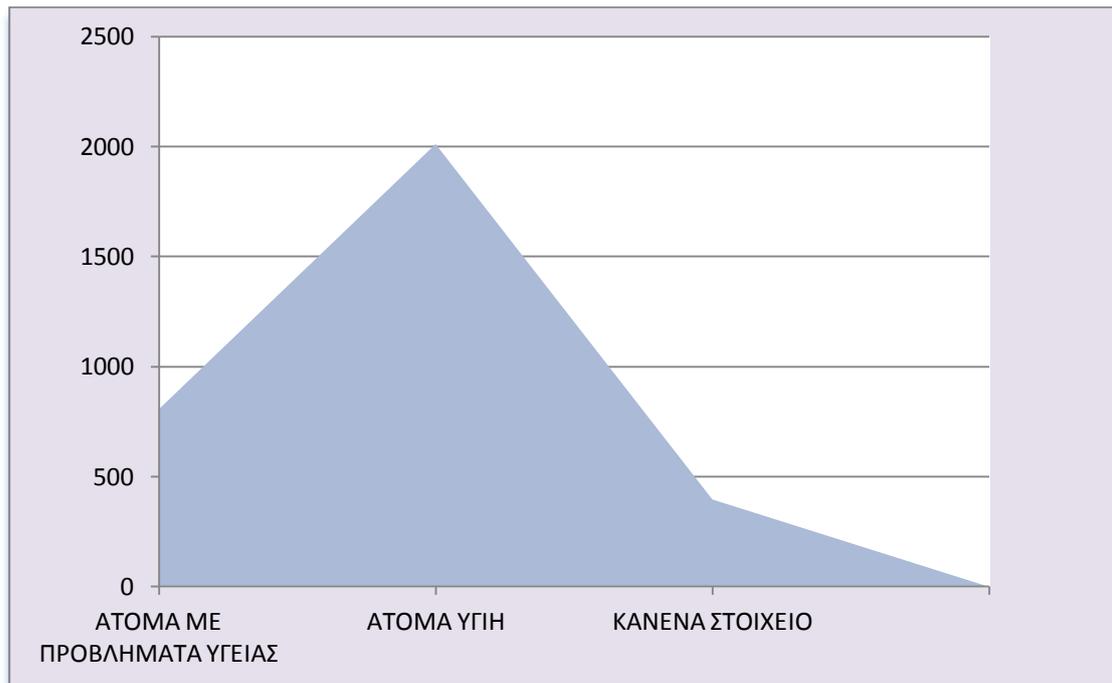
ΠΙΝΑΚΑΣ 6.5 : ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ ΠΟΥ ΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΟΙ ΡΟΜΑ
ΠΗΓΗ : ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΘΙΓΓΑΝΩΝ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ

ΓΡΑΦΗΜΑ 6.7 : ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ ΠΟΥ ΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΟΙ ΡΟΜΑ
ΠΗΓΗ : ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΘΙΓΓΑΝΩΝ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ

6.3 Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΥΓΕΙΑΣ ΤΩΝ ΡΟΜΑ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ

Στο ερώτημα σχετικά με τα προβλήματα υγείας οι ερωτώμενοι απάντησαν θετικά για 807 μέλη (25,10%), αρνητικά για 2012 μέλη (62,56%) ενώ για 397 μέλη (12,34%) δεν δοθήκαν σχετικά στοιχεία , όπως φαίνεται και στο διάγραμμα που ακολουθεί :

ΓΡΑΦΗΜΑ 6.8: ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΡΟΜΑ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ
ΠΗΓΗ : ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΘΙΓΓΑΝΩΝ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ

6.4 ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΡΟΜΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ

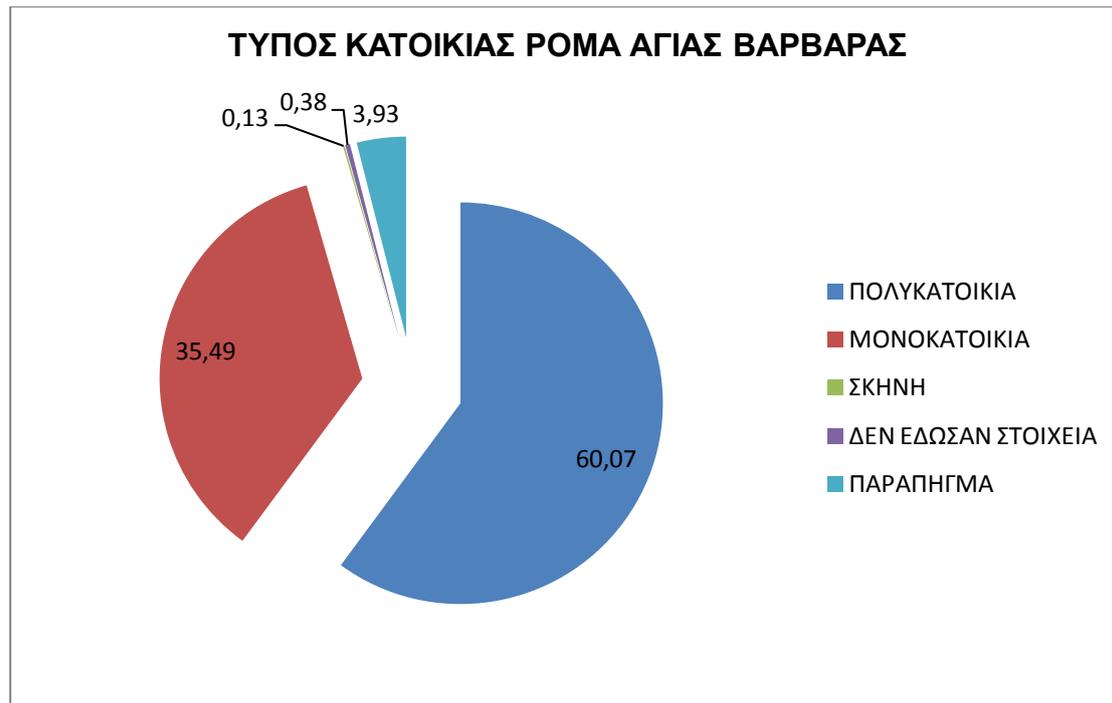
Το Ελληνικό Κράτος παρά τη συνταγματική του υποχρέωση και παρά το γεγονός ότι η Ελλάδα έχει υπογράψει την Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών ρατσισμού, άργησε εξαιρετικά να ασχοληθεί με το πρόβλημα των Ρομά. Η κοινή γνώμη της ελληνικής κοινωνίας δε λόγω της παντελούς έλλειψης ευαισθητοποίησης δεν πίεσε ποτέ προς την κατεύθυνση της συνολικής επίλυσης του προβλήματος. Έτσι, μόλις το 1996 η κυβέρνηση ανακοίνωσε πρόγραμμα βελτίωσης των συνθηκών ζωής τους και προώθησης της ένταξής τους στην κοινωνία. Με αυτό το αντικείμενο ασχολείται πλέον και η διυπουργική επιτροπή που διαμορφώνει την εθνική πολιτική υπέρ των Τσιγγάνων.

Μέχρι και τις αρχές της δεκαετίας του 2000, η κρατική παρέμβαση επεδίωξε τον στόχο της στεγαστικής αποκατάστασης μόνον ευκαιριακά και αποσπασματικά, μέσω κυρίως της χρηματοδότησης μεμονωμένων «πιλοτικών» δράσεων που ανελάμβαναν με πρωτοβουλία τους επιμέρους δήμοι της χώρας. Ωστόσο, μετά από μακρόχρονη κυοφορία των σχετικών κανονιστικών πράξεων, τη συστηματική επιδίωξη της στεγαστικής αποκατάστασης των τσιγγάνων εγκαινίασε η ελληνική διοίκηση με την ενεργοποίηση ενός προγράμματος χρηματοδότησης στέγης μέσω τραπεζικών δανείων με εγγύηση του ελληνικού δημοσίου. Το πρόγραμμα αυτό προβάλλεται από τις αρμόδιες αρχές ως η βασική «καλή πρακτική» του ελληνικού κράτους σε επίπεδο θετικών δράσεων υπέρ των ελλήνων Τσιγγάνων.

6.4.1 ΤΥΠΟΣ ΚΑΙ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΡΟΜΑ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ

Σχετικά με τον τύπο της κατοικίας, η πλειοψηφία των νοικοκυριών (60,07%), δηλαδή 474 νοικοκυριά) αναφέρει ότι διαμένει σε πολυκατοικία, το 35,49% των νοικοκυριών (δηλαδή 280) διαμένει σε μονοκατοικία. Επίσης το 3,93% (31 νοικοκυριά) δηλώνει ότι μένει σε παράπηγμα (πρόχειρη – ευτελή κατασκευή) και το 0,13% (1 νοικοκυριό) αναφέρει ότι διαμένει σε σκηνή. Τρία

νοικοκυριά (0,38%) δεν έδωσαν στοιχεία για τον τύπο της κατοικίας.

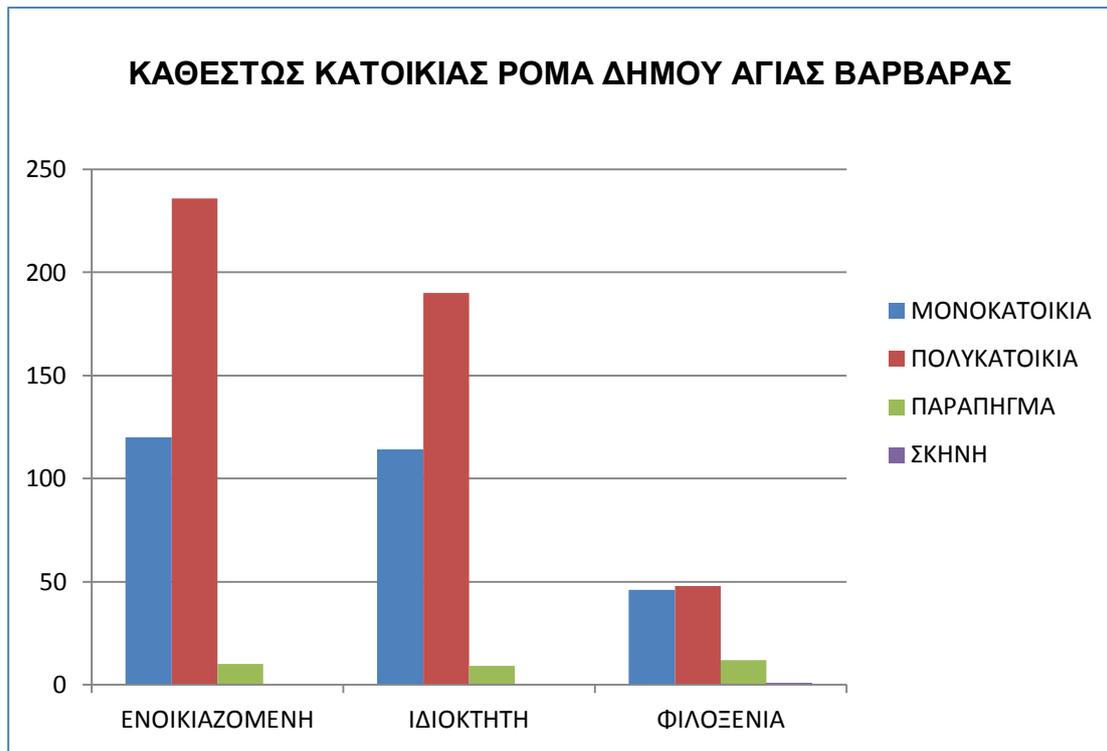
ΓΡΑΦΗΜΑ 6.9 : ΤΥΠΟΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΡΟΜΑ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ
ΠΗΓΗ : ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΘΙΓΓΑΝΩΝ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ

Σχετικά με το καθεστώς κατοικίας το 46,39% των νοικοκυριών (366) διαμένει σε ενοικιαζόμενες κατοικίες και το 39,67% (313) διαμένει σε ιδιόκτητες κατοικίες. Το 13,61% (107) των νοικοκυριών δηλώνει ότι φιλοξενείται ενώ το 0,33% (3) των νοικοκυριών δεν έδωσε στοιχεία σχετικά με το ερώτημα.

Στον πίνακα που παρατίθεται παρακάτω απεικονίζεται το καθεστώς κατοχής της κατοικίας σε σχέση με τον τύπο.

ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ	ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΗ	ΙΔΙΟΚΤΗΤΗ	ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
ΜΟΝΟΚΑΤΟΙΚΙΑ	120	114	46	280
ΠΟΛΥΚΑΤΟΙΚΙΑ	236	190	48	474
ΠΑΡΑΠΗΓΜΑ	10	9	12	31
ΣΚΗΝΗ	0	0	1	1
ΣΥΝΟΛΟ	366	313	107	786

ΠΙΝΑΚΑΣ 6.6 : ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΡΟΜΑ ΔΗΜΟΥ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ
ΠΗΓΗ : ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΘΙΓΓΑΝΩΝ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ

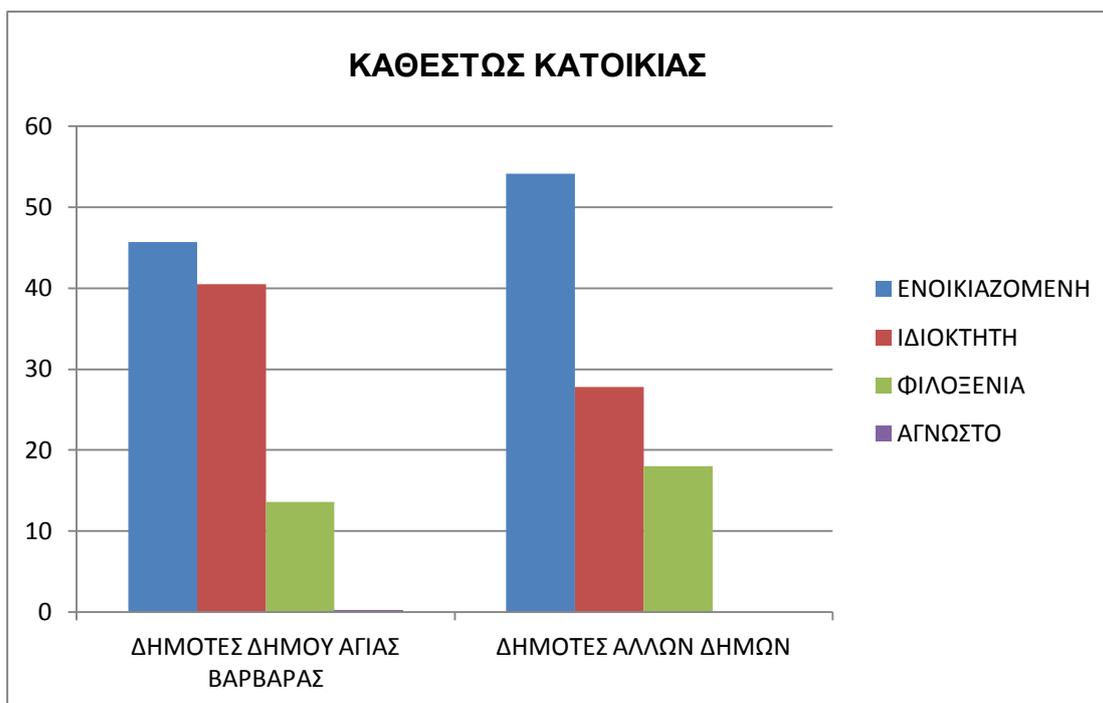

ΓΡΑΦΗΜΑ 6.10 : ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΡΟΜΑ ΔΗΜΟΥ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ
ΠΗΓΗ : ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΘΙΓΓΑΝΩΝ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ

Παρατηρείται ότι σε όλες τις κατηγορίες τύπου και καθεστώτος κατοχής, κυρίως υπερτερεί το ποσοστό των ατόμων που ζουν σε συνθήκες κάθετης δόμησης. Από τα στοιχεία της μελέτης που προμηθευθήκαμε από τον Πανελλήνιο Μορφωτικό Σύλλογο Αθιγγάνων Άγιας Βαρβάρας, επιχειρήθηκε να εξεταστεί η σχέση του καθεστώτος κατοχής της κατοικίας σε σχέση με το εάν τα μέλη του νοικοκυριού είναι δημότες του Δήμου της Άγιας Βαρβάρας ή είναι δημότες κάποιου άλλου δήμου. Βρεθήκαν στοιχεία για 831 νοικοκυριά όπου όπως φαίνεται και από τον πίνακα που ακολουθεί η ομάδα ιδιόκτητων είναι σε υψηλότερα ποσοστά δημότες του Δήμου Άγιας Βαρβάρας σε σχέση με αυτούς που δεν είναι δημότες.

ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ	ΔΗΜΟΤΕΣ ΔΗΜΟΥ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ		ΔΗΜΟΤΕΣ ΑΛΛΩΝ ΔΗΜΩΝ	
	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΗ	347	45,72	39	54,17
ΙΔΙΟΚΤΗΤΗ	307	40,45	20	27,78
ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ	103	13,57	13	18,05
ΑΓΝΩΣΤΟ	2	0,26	0	0,00
ΣΥΝΟΛΟ	759	100	72	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 6.7 : ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΓΙΑ ΔΗΜΟΤΕΣ
ΠΗΓΗ : ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΘΙΓΓΑΝΩΝ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ

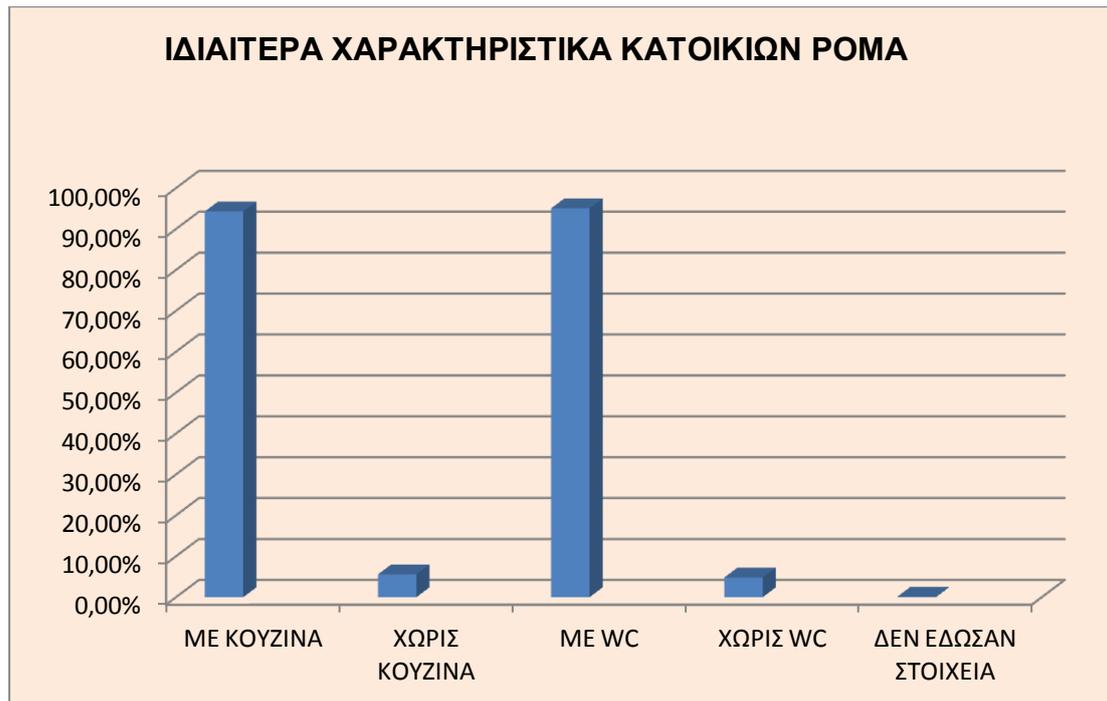
ΓΡΑΦΗΜΑ 6.11 : ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΓΙΑ ΔΗΜΟΤΕΣ
ΠΗΓΗ : ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΘΙΓΓΑΝΩΝ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ

Το 91% (718) των νοικοκυριών έχει στη διάθεση του από ένα έως τρία δωμάτια, ενώ μόλις το 8,495 (67) έχει στη διάθεση του περισσότερα των 3 δωματίων. Τέσσερα νοικοκυριά (0,51%) δεν έδωσαν στοιχεία για τον αριθμό των δωματίων.

Επιπρόσθετα το 97,84% (772) νοικοκυριών δηλώνει ότι η κατοικία στην οποία διαμένει βρίσκεται εντός σχεδίου και το 0,51% (4 νοικοκυριά) αναφέρουν ότι η κατοικία τους βρίσκεται εκτός σχεδίου πόλης ενώ το 1,65% (13 νοικοκυριά) δεν έδωσε στοιχεία σχετικά με το ερώτημα.

Από τα 4 νοικοκυριά που δήλωσαν ότι η κατοικία τους είναι εκτός σχεδίου πόλεως, μονό σε μια περίπτωση πρόκειται για άρτια κατασκευή (μονοκατοικία) ενώ οι άλλες 3 περιπτώσεις αφορούν σε παράπηγμα (2) και σκηνή (1).

Η πλειοψηφία των νοικοκυριών δηλώνει ότι η κατοικία του διαθέτει WC και κουζίνα, 95,05% (750) και 94,29% (744) αντίστοιχα. Η κατοικία του 4,81% (38) των νοικοκυριών δεν διαθέτει WC και του 5,57% (44) δεν διαθέτει κουζίνα, ενώ το νοικοκυριό (0,14%) δεν έδωσε στοιχεία.

ΓΡΑΦΗΜΑ 6.12: ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ ΡΟΜΑ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ

ΠΗΓΗ : ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΘΙΓΓΑΝΩΝ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ

Σχετικά με την σύνδεση των κατοικιών με τα βασικά δίκτυα ύδρευσης, ηλεκτροδότησης, αποχέτευσης και τηλεφώνου το 99,11% (782) των νοικοκυριών δηλώνει ότι η κατοικία του έχει σύνδεση ύδρευσης ΕΥΔΑΠ ,το 98,98% (781) έχει σύνδεση ηλεκτροδότησης ΔΕΗ , το 96,95% (765) έχει σύνδεση αποχέτευσης και το 46,89% (370) έχει σύνδεση τηλεφώνου ΟΤΕ.

6.4.2 ΑΝΑΛΥΣΗ ΟΙΚΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΡΟΜΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ

Στην παρακάτω αεροφωτογραφία απεικονίζονται και οριοθετούνται τα όρια της περιοχής κατοικίας των Ρομά της Αγίας Βαρβάρας . Στο συγκεκριμένο πλαίσιο ζουν κατά κύριο λόγο οι Αθίγγανοι αλλά και ταυτόχρονα εξασκούν επαγγελματικές δραστηριότητες . Αξίζει να τονισθεί ότι υπάρχουν διώροφες κατοικίες και πολλά μαγαζιά με αντικείμενο πώλησης ειδή ένδυσης και υπόδησης. Το κέντρο της συγκεκριμένης περιοχής είναι η εκκλησία της Αγίας Ελεούσας, η οποία αποτελεί σύμβολο της πίστης των τσιγγάνων.

ΕΙΚΟΝΑ 6.1: ΑΕΡΟΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΡΟΜΑ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ
ΠΗΓΗ : GOOGLE EARTH

Συγκεκριμένα παράπλευρα της οδού Ελευθέριου Βενιζέλου υπάρχουν κατά 90% Τσιγγάνικα μαγαζιά τα οποία φθάνουν μέχρι τα όρια του Δήμου Άγιας Βαρβάρας με το Δήμο Χαϊδαρίου. Οι πωλήσεις τους αφορούν κατά κύριο λόγο όπως προαναφέραμε ρούχα, παπούτσια, ρολόγια καθώς και χρυσαφικά. Αξίζει να προσθέσουμε ότι υπάρχουν αρκετά μαγαζιά με λευκά είδη και χαλιά.

ΕΙΚΟΝΑ 6.2: ΔΗΜΑΡΧΕΙΟ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ
ΠΗΓΗ : ΜΕΛΕΤΗΤΗΣ

ΕΙΚΟΝΑ 6.2: ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΓΙΑΣ ΕΛΕΟΥΣΑΣ
ΠΗΓΗ : ΜΕΛΕΤΗΤΗΣ

Επιπρόσθετα θα πρέπει να τονιστεί ότι τα τσιγγάνικα μαγαζιά συνυπάρχουν και λειτουργούν με τα ελάχιστα καταστήματα των άλλων ανθρώπων. Ωστόσο η νομιμότητα τους όσο και ο σεβασμός των φορολογικών τους υποχρεώσεων χρήσει εξέτασης από την Πολιτεία διότι παρατηρείται έλλειψη παραστατικών των προϊόντων καθώς και τήρησης βιβλίων εφορίας.

ΕΙΚΟΝΑ 6.3: ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΡΟΜΑ
ΠΗΓΗ : ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΘΙΓΓΑΝΩΝ

Στους δρόμους που βρίσκονται εκατέρωθεν της κεντρικής αρτηρίας της Αγίας Βαρβάρας βρίσκονται κατά 87% κατοικίες Ρομά, οι οποίες κατά κύριο λόγο είναι ιδιόκτητες οικίες και υπάρχει μονό ένα παράπηγμα, εδώ παρατηρείται και το φαινόμενο του υψηλού βιοτικού επιπέδου των Ρομά της Αγίας Βαρβάρας.

Η οικιστική ανάπτυξη της Αγίας Βαρβάρας ξεκίνησε τη δεκαετία του '20. Το 1985 εκπονήθηκε το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο του δήμου το οποίο θεσμοθετήθηκε το 1989 και ισχύει μέχρι σήμερα. Εκτός πολεοδομικού σχεδίου είναι μόνο 333 στρέμματα στους πρόποδες του όρους Αιγάλεω.

ΕΙΚΟΝΑ 6.3: ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΡΟΜΑ
ΠΗΓΗ : ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΘΙΓΓΑΝΩΝ

ΕΙΚΟΝΑ 6.3: ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΡΟΜΑ
ΠΗΓΗ : ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΘΙΓΓΑΝΩΝ

ΕΙΚΟΝΑ 6.3: ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΡΟΜΑ
ΠΗΓΗ : ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΘΙΓΓΑΝΩΝ

ΕΙΚΟΝΑ 6.3: ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΡΟΜΑ
ΠΗΓΗ : ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΘΙΓΓΑΝΩΝ

ΕΙΚΟΝΑ 6.3: ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΡΟΜΑ
ΠΗΓΗ : ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΘΙΓΓΑΝΩΝ

ΕΙΚΟΝΑ 6.3: ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΡΟΜΑ
ΠΗΓΗ : ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΘΙΓΓΑΝΩΝ

ΕΙΚΟΝΑ 6.3: ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΡΟΜΑ
ΠΗΓΗ : ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΘΙΓΓΑΝΩΝ

ΕΙΚΟΝΑ 6.4: ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΡΟΜΑ
ΠΗΓΗ : ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΘΙΓΓΑΝΩΝ

Είναι μια σύγχρονη, όμορφη κι ανθρώπινη πόλη. Έχει καλές τεχνικές υποδομές και δίκτυα. Τα κτίρια είναι κυρίως μονώροφα έως τετραώροφα. Στην κάτω Αγία Βαρβάρα, στα τέλη της δεκαετίας του '60, κτίστηκαν 31 προσφυγικές πολυκατοικίες. Γενικά πολυκατοικίες άρχιζαν να κτίζονται μετά το '90 και αριθμητικά δεν είναι πολλές.

Όποτε συμπεραίνουμε ότι ο Δήμος Αγίας Βαρβάρας χωρίζεται σε 2 οικιστικά τμήματα, από την μια μεριά στα κλασσικά σπίτια του '60 και από την άλλη στις πολυκατοικίες της εποχής μετά το '90. Βεβαία οι πολυκατοικίες αριθμούν το πολύ 3 ορόφους λόγω του μικρού συντελεστή δόμησης άλλα και των πυλώνων της ΔΕΗ.

ΕΙΚΟΝΑ 6.5: ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΡΟΜΑ
ΠΗΓΗ : ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΘΙΓΓΑΝΩΝ

Μεγάλα σε μέγεθος και όγκο σπίτια με έντονα χαρακτηριστικά , χωρίς ιδιαίτερη καλαισθησία συνθέτουν τον σύγχρονο τρόπο κατοίκησης των πλούσιων αθιγγάνων Αγίας Βαρβάρας. Ένα τέτοιο παράδειγμα αποτελούν οι φωτογραφίες που ακολουθούν.

Ωστόσο ενδιαφέρον παρουσιάζει το ελάχιστο ποσοστό παραπηγμάτων που υπάρχουν στην Αγία Βαρβάρα ,τα οποία πρέπει να τονιστεί ότι δεν έχουν την μορφή τσαντιριών όπως σε όλες τις άλλες περιοχές όπου κατοικούν ομάδες Ρομά αλλά παρουσιάζουν την εικόνα παλαιών ευτελών κτισμάτων.

ΕΙΚΟΝΑ 6.6: ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΡΟΜΑ
ΠΗΓΗ : ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΘΙΓΓΑΝΩΝ

ΕΙΚΟΝΑ 21 : ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΡΟΜΑ
ΠΗΓΗ : ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΘΙΓΓΑΝΩΝ

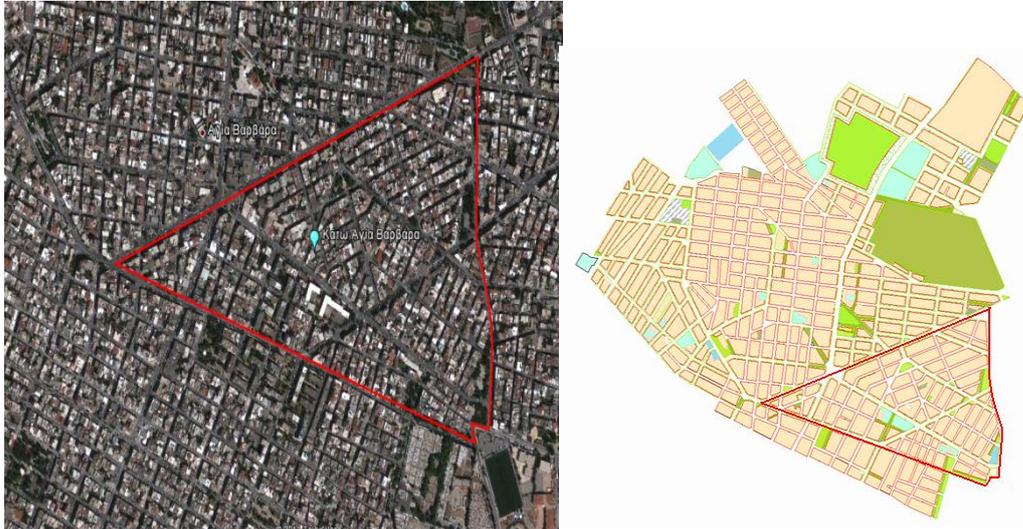

ΕΙΚΟΝΑ 21 : ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΡΟΜΑ
ΠΗΓΗ : ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΘΙΓΓΑΝΩΝ

ΕΙΚΟΝΑ 22 : ΠΑΡΑΠΗΓΜΑΤΑ ΡΟΜΑ
ΠΗΓΗ : ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΘΙΓΓΑΝΩΝ

Στην “κάτω Αγία Βαρβάρα” διαμένουν Πόντιοι Παλινοστούντες, Βορειοηπειρώτες και μικρό ποσοστό Ρομά σε σχέση με το υπόλοιπο τμήμα της Αγίας Βαρβάρας. Σε αυτό το σημείο πρέπει να τονιστεί ότι η Αγία Βάρβαρα αποτελεί ένα μικρό μωσαϊκό εθνοτήτων που συνυπάρχουν όλοι μαζί φιλικά και ειρηνικά.

ΑΕΡΟΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΚΑΤΩ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ

Σε αυτό το σημείο είναι αναγκαία η επισήμανση ότι στην συγκεκριμένη περιοχή βρίσκονται οι κατοικίες των προσφύγων. Στην κάτω Αγία Βαρβάρα, στα τέλη της δεκαετίας του '60, κτίστηκαν 31 προσφυγικές πολυκατοικίες ωστόσο οι πολυκατοικίες άρχιζαν να κτίζονται ευρύτερα στον Δήμο Αγίας Βαρβάρας μετά το 1990 και αριθμητικά δεν είναι πολλές.

Στα προσφυγικά ζουν πλέον Ρομά και Πόντιοι Παλινοστούντες καθώς και κάποιες οικογένειες Μικρασιάτικου γένους.

- ***Πιλοτικό πρόγραμμα θα μεταμορφώσει προσφυγικές κατοικίες στην Αγία Βαρβάρα***

Η ένταξη του οικοδομικού τετραγώνου στο πιλοτικό πρόγραμμα Πράσινη Γειτονιά φιλοδοξεί ν' αλλάξει τα δεδομένα για όλους τους κατοίκους των προσφυγικών κατοικιών που βρίσκονται στο τετράγωνο το οποίο περικλείεται από τις οδούς Σίφνου, Σμύρνης, Βουτένης και Κολοκυθά, στην Αγία Βαρβάρα.

Πενταμελείς και εξαμελείς οικογένειες ζουν σε διαμερίσματα των 60-70

τ.μ. χωρίς μόνωση, με υποτυπώδεις συνθήκες θέρμανσης και μόνη συντροφιά μια σόμπα. Την εικόνα αυτή αντίκρισαν οι άνθρωποι του Κέντρου Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΚΑΠΕ) όταν επισκέφτηκαν πριν από μερικούς μήνες τις προσφυγικές κατοικίες, κατόπιν υπόδειξης του δήμου ότι προσφέρονται για να αρχίσει πειραματικά από αυτές το πιλοτικό πρόγραμμα. Τα κτίρια που χτίστηκαν πριν από περίπου μισό αιώνα και παραχωρήθηκαν το 1965 από το τότε υπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας σε πρόσφυγες, δεν διαθέτουν θερμομόνωση. Μπορεί να αλλάξει η ζωή των περίπου 250 ενοίκων του οικοδομικού τετραγώνου 513, όπως αναφέρεται και επίσημα, από το ΚΑΠΕ.

Σ' αυτό αποσκοπεί η παρέμβαση Πράσινη Γειτονιά, σύμφωνα με το πρόεδρο του ΚΑΠΕ καθηγητή Μάνθο Σανταμούρη, που έχει αναλάβει να δημιουργήσει την πρώτη πράσινη γειτονιά, έργο - πιλότο προκειμένου να ακολουθήσουν κι άλλες, στην Αθήνα. Τα 65 διαμερίσματα των τετραώροφων κτιρίων, θα χρηματοδοτηθούν με 5 εκατ. ευρώ από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιβάλλοντος (ΕΠΕΡΑ) που διαχειρίζεται το υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, με στόχο έως το 2013 να έχουν μετατραπεί σε πρότυπο πράσινο οικισμό. «Είναι καλή ευκαιρία ώστε να ανέβει το επίπεδο διαβίωσης των κατοίκων και η πράσινη γειτονιά να αποτελέσει πρότυπο», επισημαίνει ο αντιδήμαρχος του Δήμου Αγίας Βαρβάρας Βασίλης Βόσσος.

Οι παρεμβάσεις που προβλέπονται είναι: θερμομόνωση των τοίχων, αντικατάσταση των υφιστάμενων κουφωμάτων με θερμοδιακοπτόμενα και τοποθέτηση ενεργειακών τζαμιών, πράσινες ταράτσες, αντικατάσταση των υφιστάμενων συστημάτων θέρμανσης με σύστημα γεωθερμικών αντλιών και χρήση συστημάτων ανανεώσιμων πηγών.

ΕΙΚΟΝΑ 23: ΠΟΛΥΚΑΤΟΙΚΙΕΣ ΡΟΜΑ
ΠΗΓΗ : ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΘΙΓΓΑΝΩΝ

ΕΙΚΟΝΑ 24 : ΠΟΛΥΚΑΤΟΙΚΙΕΣ ΡΟΜΑ
ΠΗΓΗ : ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΘΙΓΓΑΝΩΝ

6.4.3 Πρόγραμμα στεγαστικής δανειοδότησης

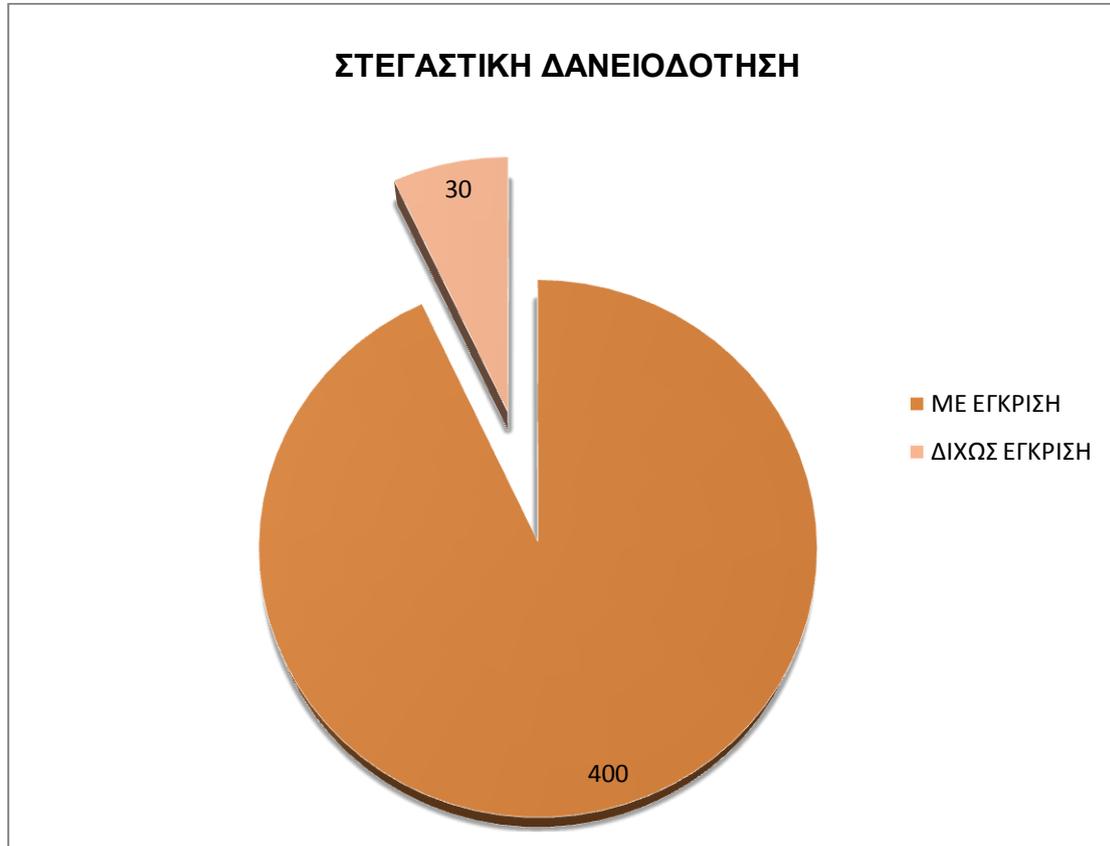
Το Ελληνικό Κράτος παρά τη συνταγματική του υποχρέωση και παρά το γεγονός ότι η Ελλάδα έχει υπογράψει την Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών ρατσισμού, άργησε εξαιρετικά να ασχοληθεί με το πρόβλημα των Ρομά. Η κοινή γνώμη της ελληνικής κοινωνίας δε λόγω της παντελούς έλλειψης ευαισθητοποίησης δεν πίεσε ποτέ προς την κατεύθυνση της συνολικής επίλυσης του προβλήματος. Έτσι, μόλις το 1996 η κυβέρνηση ανακοίνωσε πρόγραμμα βελτίωσης των συνθηκών ζωής τους και προώθησης της ένταξής τους στην κοινωνία.

Με αυτό το αντικείμενο ασχολείται πλέον και η διυπουργική επιτροπή που διαμορφώνει την εθνική πολιτική υπέρ των Τσιγγάνων. Με απόφασή της διαμορφώθηκε επιχειρησιακό πρόγραμμα δετούς διάρκειας. Τον Νοέμβριο του 1999 το πρόγραμμα ROMEUROPE υιοθέτησε πλήρως την πρόταση νόμου για τους αυτοδιαχειριζόμενους οικισμούς Τσιγγάνων σε όλη την ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο μέχρι και το 2001 είχαν υλοποιηθεί ελάχιστα πράγματα. Από το 2002 και σύμφωνα με το 'Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Βελτίωσης Ζωής Ελλήνων Τσιγγάνων' ή αλλιώς Δάνεια Ελλήνων Τσιγγάνων' αρχίζουν οι πρώτες ουσιαστικές διαδικασίες για την στεγαστική αποκατάσταση των Ελλήνων Ρομά.

Ειδικότερα στον Δήμο Αγίας Βαρβάρας δημιουργείται ξεχωριστό δημοτικό γραφείο για την διευθέτηση των στεγαστικών δανείων των Τσιγγάνων. Στο συγκεκριμένο Πρόγραμμα συνεργάζονται η Εθνική Τράπεζα, η Αγροτική Τράπεζα και η Εμπορική Τράπεζα και έτσι υπό την εποπτεία της Διεύθυνσης Αναπτυξιακών Προγραμμάτων του Υπουργείου Εσωτερικών ξεκίνησε η διαδικασία υποβολής αιτήσεων από τους Ρομά Αγίας Βαρβάρας. Τα απαραίτητα έγγραφα που πρέπει να καταθέσουν οι Ρομά είναι το εκκαθαριστικό της εφορίας καθώς και το Ε9. Μέσα από όλη αυτή την διαδικασία δημιουργείται μια σωστή, οργανωμένη αστικοδημοτική κατάσταση αλλά και συνείδηση των ιδίων των Αθιγγάνων

Στην Αγία Βάρβαρα το συγκεκριμένο πρόγραμμα βρίσκει πρόσφορο έδαφος τόσο από την πλευρά των Ρομά όσο και από την πολύτιμη βοήθεια

του Δήμου Αγίας Βαρβάρας .Μετά τον έλεγχο των αιτήσεων ,κατά την διάρκεια των ετών 2006-2008 εγκρίθηκαν 430 δάνεια ,συγκεκριμένα 400 δάνεια μέσω τραπεζής και 30 απορρίφθηκαν λόγω παραβίασης χρονικών ορίων. Ακολουθεί σχετικό διάγραμμα :

ΓΡΑΦΗΜΑ 6.13: ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΗΣ ΔΑΝΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΡΟΜΑ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ
ΠΗΓΗ : ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΘΙΓΓΑΝΩΝ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ

Τα συγκεκριμένα δάνεια αγγίζουν το ποσό των 60.000 ευρώ, επιδοτούνται κατά 80% από το Ελληνικό Δημόσιο και 20% από τον δικαιούχο με διάρκεια αποπληρωμής τα 22 έτη ,με 6μηνες καταβολές. Οπότε οι Ρομά της Αγίας Βαρβάρας αποκτούν στεγαστική συνείδηση και η μεγαλύτερη πλειοψηφία τους αποκτούν ιδιότητα σπίτια και ακίνητη περιουσία.

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΜΕΤΡΑ

7.1 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΡΟΜΑ

Μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του '90, η μοναδική διάταξη που αφορά τους χώρους διαμονής Ρομά ήταν η «Υγειονομική διάταξη για την οργανωμένη εγκατάσταση πλανόδιων νομάδων» (ΚΥΑ του 1983), η οποία απαγορεύει την ανεξέλεγκτη εγκατάσταση πλανόδιων νομάδων σε οποιαδήποτε περιοχή, χωρίς σχετική άδεια και προβλέπει ότι «οι χώροι οργανωμένης εγκατάστασης πλανόδιων νομάδων που θα καθοριστούν... πρέπει να βρίσκονται έξω από κατοικημένες περιοχές και σε ικανή απόσταση από το εγκεκριμένο σχέδιο ή από τις τελευταίες συνεχόμενες κατοικίες».

Αν και η απόφαση αυτή σαφώς αναφέρεται σε νομάδες, δεν γίνεται κανένας διαχωρισμός των πλανόδιων από τους μόνιμους κατοίκους των καταυλισμών. Έτσι η ρατσιστική αυτή η διάταξη, αν και παραμένει ανενεργή, δεν έχει τυπικά ακυρωθεί.

Ειδικότερα ,η ανοιχτή συζήτηση που ξεκίνησε, μετά το 1996, ήταν καίρια και συνέβαλε στο να αναγνωριστεί ο μόνιμος χαρακτήρας της εγκατάστασης των τσιγγάνικων καταυλισμών. Αρκετοί Δήμοι έθεσαν το πρόβλημα και ανέλαβαν πρωτοβουλίες μικρών βελτιώσεων των συνθηκών υγιεινής, ωστόσο πρέπει να τονιστεί ότι πολύ λιγότεροι ήταν οι Δήμοι που ανέλαβαν πρωτοβουλίες για την επίλυση του στεγαστικού προβλήματος.

Οι πρωτοβουλίες αυτές, όμως, ήταν κατακερματισμένες, αποσπασματικές, αναποτελεσματικές και πολλές φορές έμειναν χωρίς συνέχεια. Το έτος 2000 υιοθετήθηκε από την Πολιτεία το «Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ελλήνων Τσιγγάνων», το οποίο, όσον αφορά τη στέγαση, στόχευε στην «εφαρμογή στεγαστικής πολιτικής για τους Τσιγγάνους στην Ελλάδα, σε συνδυασμό με ενέργειες που υποστηρίζουν και προωθούν την κοινωνική τους ένταξη».

Επιπλέον, με απόφαση του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών του ίδιου έτους, προβλεπόταν η χορήγηση δανείων στους Έλληνες Τσιγγάνους με καθορισμό όρων, προϋποθέσεων και κριτηρίων, προκειμένου να αντιμετωπιστεί κάθε στεγαστικό πρόβλημα.

Η φιλοσοφία του Ολοκληρωμένου Προγράμματος αποτελεί σημαντικό βήμα από την άποψη ότι αναγνωρίζει την ύπαρξη στεγαστικού προβλήματος των Τσιγγάνων, αναγνωρίζει τις διαφορές που καταγράφονται στη στεγαστική κατάσταση και στους τρόπους εγκατάστασης και προτείνει διαφορετικές λύσεις

Το πρόγραμμα δεν έχει τυπικά ακυρωθεί, παραμένει όμως ανενεργό, ενώ οι παρεμβάσεις που πραγματοποιήθηκαν από τους Δήμους ή τις Νομαρχίες, αν και χρηματοδοτήθηκαν από δημόσιους πόρους, σπάνια εντάσσονται στη φιλοσοφία του Ολοκληρωμένου Προγράμματος και εξακολουθούν να χαρακτηρίζονται από την ίδια αποσπασματικότητα όπως και πριν.

Η μόνη πολιτική που εξακολουθεί να παραμένει ενεργή είναι αυτή της χορήγησης στεγαστικών δανείων με ευνοϊκούς όρους σε Τσιγγάνους που δεν είναι ιδιοκτήτες κατοικίας, «που να καλύπτει τις στεγαστικές τους ανάγκες», χωρίς όμως αυτές να ορίζονται.

Στην πραγματικότητα, όπως προαναφέρθηκε, η ελληνική πολιτεία και οι αρμόδιοι φορείς παραμέλησαν για πάρα πολλά χρόνια αυτή την ομάδα πολιτών και δεν προχώρησαν σε σοβαρές έρευνες-μελέτες με στόχο την κατανόηση της ιδιαιτερότητας των κοινοτήτων των Ρομά και τη στοιχειώδη έστω επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν. Μόνο τα τελευταία χρόνια και κυρίως χάρη στα ευρωπαϊκά προγράμματα άρχισε μια τέτοια προσπάθεια ψηλάφησης του χώρου των Τσιγγάνων και στην Ελλάδα. Πιο συγκεκριμένα, η πρώτη φορά από της ιδρύσεως του ελληνικού κράτους που διαμορφώθηκε, δημοσιοποιήθηκε και άρχισε να εφαρμόζεται κρατικό πρόγραμμα αντιμετώπισης του προβλήματος ήταν μόλις το 1996.

7.2 ΣΥΝΘΕΤΗ ΔΡΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΡΟΜΑ

Από τα στοιχεία της πανελλαδικής απογραφής του 2008 που αναλύονται στο 4^ο κεφάλαιο, της ετήσιας έκθεσης του Συνηγόρου του Πολίτη ως φορέα προώθησης της ίσης μεταχείρισης για το έτος 2005 καθώς και από την περαιτέρω ανάλυση των συνθηκών του χώρου διαμονής των Ρομά στο Δήμο Αγίας Βαρβάρας όπως αυτές παρουσιάζονται στο 5^ο και 6^ο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας παρατίθενται εκτενή παρουσίαση της σύνθετης στρατηγικής δράσης για την προστασία των Ρομά στη χώρα μας με επίκεντρο τα ζητήματα της βιοτικής τους εγκατάστασης και στέγασης. Ο Συνήγορος του Πολίτη εξακολούθησε βέβαια να λαμβάνει και να εξετάζει σχετικές αναφορές επιδιώκοντας κατ' αρχήν την επιτόπια διερεύνηση των σχετικών ζητημάτων. Ωστόσο, η σύνθετη δράση του Συνηγόρου του Πολίτη για το στεγαστικό ζήτημα των Ρομά αναπτύσσεται κατ' εξοχήν με την αυτεπάγγελτη παρακολούθηση εκ του σύνεγγυς εγκαταστάσεων σε ολόκληρη την επικράτεια. Στο πλαίσιο αυτό, κλιμάκια της Αρχής επισκέφθηκαν, τον Δήμο Άνω Λιοσίων, την περιοχή Βοτανικού στην Αθήνα, τους εναπομείναντες καταυλισμούς στην περιοχή του Δήμου Πατρέων, δύο κύριους καταυλισμούς (Αγ. Τριάδας και Βιομηχανικής Περιοχής) στην περιφέρεια του Δήμου Καλαμάτας, την περιοχή Ν. Σμύρνης Λάρισας, την περιοχή Δενδροπόταμος στην περιφέρεια της Θεσσαλονίκης, την περιοχή Αγίας Σοφίας του Δήμου Εχεδώρου και τους μεμονωμένους οικισμούς της περιφέρειας του Δήμου Ευόσμου.

Στόχο των επισκέψεων αυτών αποτελεί, κατ' αρχήν, η διαπίστωση και καταγραφή των χαρακτηριστικών της κάθε εγκατάστασης και ιδιαίτερων προβλημάτων που αντιμετωπίζει ο οικείος πληθυσμός, μετά από επαφές τόσο με τους ίδιους του Ρομά και τυχόν υφιστάμενους κοινωνικούς φορείς της περιοχής, όσο και με τις κατά τόπο αρμόδιες αρχές, ιδίως Δημοτικές αρχές, αστυνομία, τοπικές διευθύνσεις υγείας, πολεοδομίες κ.α., και, εν συνεχεία, η έναρξη διαμεσολαβητικών προσπαθειών για την συνεργατική αντιμετώπιση των διαπιστωθέντων προβλημάτων. Ωστόσο, η επιτόπια χαρτογράφηση αυτή των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών και προβλημάτων των εγκαταστάσεων Ρομά

αποβλέπει περαιτέρω στην επεξεργασία του συλλεγέντος υλικού και την αναγωγή των επιμέρους περιπτώσεων σε τύπους οικιστικών και συναφών κοινωνικών πρακτικών καθώς και προβλημάτων, ώστε με άξονα το ζήτημα της στέγης

- να αναδειχθεί η σύνθετη εικόνα και τα θεσμικά συμφραζόμενα του φαινομένου του κοινωνικού αποκλεισμού των Ρομά και
- να προσδιορισθεί με σαφήνεια η εστία ενός –ελλείποντος μέχρι σήμερα στη χώρα μας- κανονιστικού προσανατολισμού για την ολοκληρωμένη και σύμφωνη με τις προδιαγραφές που απορρέουν από τον σεβασμό και τη μέριμνα που μια δημοκρατική πολιτεία οφείλει να επιδεικνύει προς τους πολίτες της.

Συνοπτικά, η σύνθετη δράση του Συνηγόρου του Πολίτη για το στεγαστικό ζήτημα των Ρομά επιτρέπει τις εξής προκαταρκτικές διαπιστώσεις, όσον αφορά τις εγκαταστάσεις που έχει μέχρι σήμερα συμπεριλάβει:

Πρόκειται για πληθυσμούς εγκατεστημένους λίγο πολύ μόνιμα σε ορισμένη περιοχή εν όψει των εκεί υφισταμένων ευκαιριών απασχόλησης (όπως λ.χ. αγροτικές εργασίες, ανακύκλωση-εκμετάλλευση απορριφθέντων υλικών) ή/και της σχετικής ασφάλειας της εγκατάστασης που φαίνεται να υφίσταται εκεί. Οι εγκαταστάσεις αυτές αποτελούν πόλο έλξης άλλων ομάδων Ρομά, είτε εποχικώς διαμενόντων αναλόγως των διαθεσίμων ευκαιριών απασχόλησης, οι οποίοι διαθέτουν ήδη μόνιμη εγκατάσταση αλλού, είτε και προτιθέμενων να παραμείνουν εκεί μόνιμα. Η κινητικότητα αυτή φαίνεται να προσδιορίζεται σε σημαντικό βαθμό από τυχόν υφιστάμενες σχέσεις συγγένειας εντός ενός ευρύτατου οικογενειακού σχηματισμού (τύπου «φατριάς»). Σημαντικό τμήμα των νεοεγκαθισταμένων πληθυσμών φαίνεται να αποτελούν ομάδες αλλοδαπών Ρομά, προερχομένων από την Αλβανία και την πρώην Γιουγκοσλαβία, ιδίως το Κόσσοβο και την ΠΓΔΜ, που υποχρεώθηκαν να εγκαταλείψουν τις αρχικές τους εγκαταστάσεις υπό την πίεση των γεγονότων της τελευταίας δεκαετίας και βέβαια, λόγω οικονομικής ανέχειας. Αυτές οι ομάδες μολονότι δεν φαίνονται να συμβιώνουν ομαλά με τους ιθαγενείς Ρομά, εκμεταλλεύονται τη σχετική ασφάλεια της παραμονής που τους παρέχει η γενικότερη αδιαφορία των επίσημων αρχών για τους

Ρομά. Οι κρίσιμες αυτές διαφοροποιήσεις στο εσωτερικό του πληθυσμού των Ρομά παραμένουν ανύποπτες καθώς μεγάλο τμήμα του συνολικού πληθυσμού δεν είναι ούτε ως ή άλλως δημοτολογικά τακτοποιημένο, ενώ οι υψηλοί δημογραφικοί ρυθμοί και η σχετική γεωγραφική κινητικότητα του αχρηστεύουν σύντομα τις σκόρπιες και άτυπες απογραφικές προσπάθειες που έχουν γίνει.

Οι εγκαταστάσεις αυτές υφίστανται συνήθως επί ελευθέρων εκτάσεων ιδιοκτησίας του κράτους, δήμων και άλλων ν.π.δ.δ., ενίοτε δε και επί ιδιωτικών γαιών, που κατελήφθησαν αυτογνωμόνως και διατηρήθηκαν στην κατοχή της εγκατασταθείσας ομάδας Ρομά, χάρις στην ανοχή ή την αδιαφορία των ιδιοκτητών τους. Σε ορισμένες δε περιπτώσεις καταπάτησης ιδιωτικών εκτάσεων, η διατήρηση της εγκατάστασης οφείλεται στην αδυναμία των επισπευσάντων ιδιοκτητών να εκτελέσουν δικαστικά μέτρα αποβολής εν όψει της αδράνειας των αρμοδίων αρχών.

Στις περισσότερες περιπτώσεις, η αρχική εγκατάσταση ανατρέχει περισσότερες δεκαετίες στο παρελθόν, παρ' όλα αυτά παραμένει παράνομη και επισφαλής. Η προοπτική ανάπλασης ή αξιοποίησης των κατειλημμένων εκτάσεων είτε για συγκεκριμένο δημόσιο σκοπό είτε και, σε ορισμένες περιπτώσεις, κατόπιν και πιέσεων του λοιπού τοπικού πληθυσμού που συχνά δυσανασχετεί στην κοινωνική του επαφή με τους Ρομά, για τον «ευπρεπισμό» της περιοχής (ιδίως εν όψει επικείμενης γενικότερης ή και διεθνούς προβολής της πόλης), συνεπάγεται συνήθως την κινητοποίηση μηχανισμών υποχρεωτικής απομάκρυνσης, είτε δια της βίαιης αποβολής (έκδοσης πρωτοκόλλων διοικητικής αποβολής), είτε δια της καταστροφής των προσωρινώς εγκαταλελειμμένων πρόχειρων οικημάτων (επιχειρήσεις «καθαρισμού»). Το καθεστώς αυτό, πραγματικής και νομικής ασφάλειας σε συνδυασμό με την οικονομική κατάσταση και τις ιδιότυπες κοινωνικές πρακτικές του πληθυσμού συμβάλλει στην διαμόρφωση ως κύριο τύπου κατοικίας τους καταυλισμούς προχείρων παραπηγμάτων, που αναγείρονται με τη χρήση ποικιλίας ευτελών υλικών ή την ανακύκλωση απορριφθέντος οικοδομικού και άλλου υλικού, χωρίς σύνδεση με δίκτυα ύδρευσης, αποχέτευσης λυμάτων και ηλεκτροδότησης και φυσικά εκτός οιασδήποτε

πολεοδομικής κανονικότητας. Παρά την κατά περίπτωση συνδρομή που ενδέχεται να παρέχει η δημοτική αρχή ή άλλος φορέας(λ.χ. παροχή μιας σύνδεσης ύδρευσης, περιοδική αποκομιδή απορριμμάτων), οι σταθερές αυτές περιστάσεις της εγκατάστασης των συγκεκριμένων πληθυσμών, σε συνδυασμό με την οικονομική ανέχεια, την κοινωνική περιθωριοποίηση, τη γενικότερη αδιαφορία των κρατικών αρχών και την προσκόλληση σε κοινωνικές παραδοσιακές κοινωνικές πρακτικές κλπ. δημιουργούν συνθήκες έντονης εξαθλίωσης, που εγκυμονούν συχνά άμεσους κίνδυνους για την δημόσια υγεία και το περιβάλλον (λ.χ. ανεξέλεγκτα λύματα) και, σε συνδυασμό με τον οχληρό χαρακτήρα ορισμένων επαγγελματικών ή κοινωνικών δραστηριοτήτων των Ρομά (λ.χ. συγκέντρωση ή απορριμμάτων σε δομημένο περιβάλλον), ανατροφοδοτούν απαρέγκλιτα την κοινωνική τους απομόνωση και την οριζόντια κοινωνική ένταση με τον λοιπό πληθυσμό. Στο υπόβαθρο αυτό φαίνεται να οικοδομείται ο διαρθρωτικού χαρακτήρα αποκλεισμός των μελών των ομάδων αυτών Ρομά από ουσιώδεις πτυχές της κοινωνικής ζωής της περιοχής εγκατάστασής τους και της χώρας γενικότερα και η σε μεγάλο βαθμό ματαίωση της δυνατότητας και των ευκαιριών προσωπικής και συλλογικής ανάπτυξης και ευημερίας τους (απασχόληση, δημόσιου ή ιδιωτικού χαρακτήρα, στην εκπαίδευση, στην προληπτική ιατρική μέριμνα κλπ) και εν τέλει αδυναμία σοβαρής συμμετοχής στην πολιτική ζωή, τοπική και εθνική. Η αυξημένη εγκληματικότητα, η εκμετάλλευση της παιδικής ηλικίας, η ευρεία διάδοση ναρκωτικών ουσιών στις νεαρές ηλικίες και εμπλοκή σε δίκτυα διακίνησης και τα αυξανόμενα φαινόμενα ρατσισμού σε βάρος των Ρομά αποτελούν χαρακτηριστικά παραπροϊόντα των διαδικασιών αυτών, που τροφοδοτούν με τη σειρά τους τον φαύλο κύκλο του αποκλεισμού.

Σε έναν αυξανόμενο αριθμό όμως άλλων περιπτώσεων, που οφείλεται σε σημαντικό βαθμό στην ευρεία διάθεση (και, κατά τα φαινόμενα, εν πολλοίς ανέλεγκτη) των στεγαστικών δανείων με εγγύηση του ελληνικού δημοσίου, η εγκατάσταση αφορά ιδιόκτητα οικόπεδα. Πολύ συχνά ωστόσο η άγνοια της πολεοδομικής νομοθεσίας, της κτηματαγοράς και της αγοράς οικοδομής, η παρέμβαση επιτηδείων μεσαζόντων, η δυσκολία επαφής με τις αρμόδιες πολεοδομικές και άλλες υπηρεσίες, αλλά και η αποθαρρυντική στάση αυτών

των τελευταίων έχουν ως συνηθέστατη συνέπεια τα οικόπεδα που αποκτώνται από Ρομά να αντιμετωπίζουν ανυπέρβλητα νομικά εμπόδια οικοδομησιμότητας (εκτός σχεδίου πόλης, έλλειψη αρτιότητας, ένταξη σε ζώνες ιδιαίτερης προστασίας λόγω γειτνίασης με αρχαιολογικούς χώρους ή ευαίσθητα οικοσυστήματα, σε ζώνες εντατικών καλλιεργειών κ.ο.κ.). Έτσι, παρεμποδιζόμενοι και από τις πολεοδομικές αρχές που σπεύδουν (πιθανότατα κατόπιν πίεσης τοπικών παραγόντων) με ασυνήθιστη ταχύτητα να επιβάλλουν πρόστιμα για αυθαίρετες κατασκευές, οι περισσότεροι ίσως Ρομά εγκατεστημένοι σε ίδιες γαίες διατηρούν τον τύπο κατοικίας του προχείρου παραπήγματος που αναφέρθηκε προηγουμένως εμπλεκόμενοι και πάλι στον ίδιο φαύλο κύκλο καθήλωσης και κοινωνικής απομόνωσης. Επιπλέον μάλιστα το γεγονός ότι τουλάχιστον αυτές οι εγκαταστάσεις παρέχουν ασφάλεια έναντι του ενδεχομένου υποχρεωτικής απομάκρυνσης, αποτελούν τον κατ' εξοχήν πόλο έλξης των διερχομένων Ρομά, συγγενών ή μη, με αποτέλεσμα να μετατρέπονται σε εστίες αναπαραγωγής και διόγκωσης των προβλημάτων παράνομης εγκατάστασης στα γύρω οικόπεδα και της ανάπτυξης οχληρών δραστηριοτήτων. Όταν δε τυχαίνει η εγκατάσταση αυτή βρίσκεται εντός δομημένης περιοχής κορυφώνεται ο βαθμός της οριζόντιας κοινωνικής έντασης με τους περιοίκους, ενώ η εξάντληση της αυστηρότητας των πολεοδομικών, υγειονομικών κ.α. αρχών σε πρόστιμα και μηνύσεις σε βάρος των εγκατεστημένων εκεί Ρομά όχι μόνον δεν συμβάλλει στην επαναφορά τους σε μια ακατανόητη για αυτούς νομιμότητα και στην κοινωνική εξειρήνευση, αλλά ενδέχεται απλώς να επιτείνει το πρόβλημα σε ακραίο μερικές φορές βαθμό.

Οι διαπιστώσεις αυτές καθιστούν σαφές ότι, όσον αφορά τις εγκαταστάσεις που είχε την ευκαιρία ο Συνήγορος του Πολίτη να παρακολουθήσει στο πλαίσιο της σύνθετης στρατηγικής του δράσης, η υφιστάμενη κατάσταση τείνει να υπονομεύει τις επιμέρους θετικές δράσεις που έχουν αναληφθεί εκ μέρους του ελληνικού δημοσίου για την βελτίωση της θέσης των Ρομά στη χώρα μας και, ιδίως, την αποτελεσματικότητα της βασικότερης, του προγράμματος δανειοδότησης. Οσοδήποτε χρήσιμες και αναγκαίες, δράσεις όπως η χορήγηση ευνοϊκών δανείων και το λεγόμενο Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα προϋποθέτουν ένα βασικό πλαίσιο κανόνων,

θεσμών και υποδομών για την αποτελεσματική αναχαίτιση των πολλαπλών παραγόντων που τα υπονομεύουν. Η έρευνα του Συνηγόρου του Πολίτη κατέδειξε ότι τέτοιο πλαίσιο στη χώρα μας ουσιαστικά δεν υφίσταται, με εξαίρεση διάσπαρτες και απηρχαιωμένες στην αρχική τους σύλληψη ρυθμίσεις, όπως μεταξύ άλλων η περίφημη Υγειονομική Διάταξη για την αντιμετώπιση της ανέλεγκτης εγκατάστασης πλανοδίων (Υ.Α. υπ. αριθμ. Αριθ. Γ.Π/23641, ΦΕΚ Β' 973/15.07.2003). Αυτό σημαίνει πρακτικά, όχι μόνο ότι οι ίδιοι οι Ρομά ως πολίτες και πρόσωπα στερούνται ειδικών δικαιωμάτων που θα τους επέτρεπαν να διεκδικήσουν αποτελεσματικά τη συμμετοχή τους στη κοινωνική ζωή, ήδη από την θέση στην οποία βρίσκονται, αλλά και ότι η ίδια η διοίκηση στερείται των αποτελεσματικών εκείνων ειδικών νομικών εργαλείων που θα της επιτρέψει να αναπτύξει σοβαρά τις θετικές της δράσεις για τον κοινωνικό απεγκλωβισμό του ιδιαίτερου και ευαίσθητου πληθυσμού των Ρομά. Μέχρι τη συστηματική νομοθέτηση στη κατεύθυνση αυτή, την έλλειψη αυτή είναι δυνατόν προσωρινά να θεραπεύσει η αναγωγή στο Σύνταγμα και την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, όπως ερμηνεύεται από το οικείο Δικαστήριο, ώστε σε συνδυασμό και με το πλαίσιο προώθησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης που καθιέρωσε ο Ν. 3304/2005, να καταστεί σαφέστερος και να εξειδικευθεί ο αναγκαίος κανονιστικός προσανατολισμός.

Οι πρωτοβουλίες και τα προγράμματα της ελληνικής διοίκησης υπέρ της στεγαστικής αποκατάστασης των Ρομά της χώρας μας βρίσκουν κατ' αρχήν το νομικό τους έρεισμα στο άρθρο 21 παρ. 4 του Συντάγματος σύμφωνα με το οποίο «η απόκτηση κατοικίας από αυτούς που την στερούνται ή που στεγάζονται ανεπαρκώς αποτελεί αντικείμενο ειδικής φροντίδας του κράτους». Από αυτό όμως δεν συνάγεται ούτε ότι καθένας μπορεί να απαιτήσει από το κράτος να του διασφαλίσει προσωπικά κατοικία ούτε βέβαια ότι, εφόσον κάποιος δεν διαθέτει κατοικία μπορεί να καταλάβει αυτογνωμόνως κάποιο αλλότριο ακίνητο, ιδιωτικό ή δημόσιο. Τέτοια δικαιώματα δεν μπορεί κανείς νομίμως να έχει, ακόμη και αν διαθέτει ορισμένη φυλετική καταγωγή ή κάποιο άλλο χαρακτηριστικό. Το να δικαιούται κανείς στέγης ή επιδότησης ή να μπορεί να καταπατά ξένη ιδιοκτησία απλώς και μόνον επειδή είναι λ.χ. Ρομ θα συνιστούσε ευθεία παραβίαση της αρχής

της ίσης μεταχείρισης σε βάρος όλων των υπολοίπων. Από την άλλη πλευρά ωστόσο το κράτος οφείλει κατά την εφαρμογή των νόμων και την εκδήλωση της μέριμνάς του να λαμβάνει υπ' όψιν την κρίσιμη ιδιαιτερότητα των χαρακτηριστικών και της θέσης όσων τελούν στη δικαιοδοσία του. Η παράλειψή του να το πράξει συνιστά και αυτή με τη σειρά της παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης επειδή μεταχειρίζεται με τον ίδιο τρόπο ανόμοιες καταστάσεις και πρόσωπα με κρίσιμες μεταξύ τους διαφορές. Η κατοικία, αναγνωριζόμενη πανηγυρικά από το Σύνταγμα και την ΕΣΔΑ, ως βιοτικό πεδίο της ιδιωτικής ζωής και της ανάπτυξης της προσωπικότητας, συνιστά προϋπόθεση της άσκησης των περισσότερων ελευθεριών που απολαμβάνει κανείς ως πρόσωπο. Το κατοικείν των Ρομά στη χώρα μας, λιγότερο ως προς τις πολιτισμικές του ιδιομορφίες, και πολύ περισσότερο εν όψει της θλιβερής ποιότητας των πραγματικών περιστάσεων του, αποτελεί ένα ιδιαίτερο κοινωνικό μέγεθος που δεν μπορεί να αφήνει νομίμως αδιάφορο το κράτος. Όπως έχει γίνει δεκτό και από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο ΔΤΑ, η υποχρέωση διασφάλισης της ανθρώπινης αξιοπρέπειας δεν εξαντλείται αρνητικά στην υποχρέωση αποτροπής των προσβολών της αλλά εκτείνεται στην υποχρέωση να λαμβάνει το κράτος με ενεργό τρόπο θετικά μέτρα για την άρση καταστάσεων η ανοχή και διατήρηση των οποίων συνιστά εξευτελιστική μεταχείριση όσων τις υφίστανται. Και τέτοια ευλόγως μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστά η επί σειρά πολλών ετών ανοχή ή και συντήρηση των αθλίων συνθηκών υπό τις οποίες διαβιούν οι Ρομά σε αρκετούς καταυλισμούς της χώρας. Η άρση τέτοιων εξευτελιστικών καταστάσεων δεν μπορεί να αποτελεί ζήτημα διακριτικής ευχέρειας της διοίκησης, όπως διατείνεται η στενή ερμηνεία της ισχύουσας «Υγειονομικής διάταξης». Θα πρέπει αντίθετα να ερμηνεύεται εν όψει των συγκεκριμένων (αλλά συνηθέστατων) περιστάσεων υπό τις οποίες τελεί ο εκάστοτε καταυλισμός Ρομά, ως αντικείμενο δέσμιας αρμοδιότητας. Γι' αυτό και η γνώση των αρμοδίων διοικητικών αρχών, που απέκτησαν είτε αυτεπαγγέλτως είτε μετά από σχετική επισήμανση ή αίτημα κοινωνικών φορέων, των ίδιων των Ρομά, ή άλλων πολιτών σχετικά με την απλή ύπαρξη, εντός της διοικητικής τους περιφέρειας εξαθλιωμένου καταυλισμού οφείλει να ενεργοποιεί υποχρεωτικά τη θετική τους δράση κατά τον λόγο αρμοδιότητάς τους, είτε πρόκειται για τις υπηρεσίες κοινωνικών υποθέσεων του Δήμου, είτε για τις υπηρεσίες υγείας

και εκπαίδευσης, είτε για τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, που υπέχει την επιτακτική υποχρέωση προσδιορισμού χώρου ασφαλούς, νόμιμης και υπό αξιοπρεπείς όρους εγκατάστασης όσων Ρομά δεν διαθέτουν τέτοια και μέχρι να την αποκτήσουν. Η παράλειψη ιδίως του Γ.Γ. να το πράξει εντός του ευλόγου χρόνου για την εκδήλωση της νομίμως οφειλομένης ενέργειάς του τεκμαίρει ως υποδειχθέντα χώρο τον χώρο παρούσας εγκατάστασης. Αν δε τυχαίνει αυτός να ανήκει στην κυριότητα ιδιώτη, ο τελευταίος ευλόγως αποκτά αξιώσεις αποζημίωσης από το κράτος για τη δέσμευση της περιουσίας του. Σε κάθε περίπτωση όμως οι ιδιαίτερες, ποιοτικές και πολιτισμικές, περιστάσεις του κατοικείν των Ρομά αποτελούν κριτήριο αναλογικότητας του επαχθούς και προσφορότητας και, άρα, ως περιορισμός των μέτρων που μπορούν να λαμβάνονται σε βάρος τους. Έτσι, από τη σκοπιά αυτή πρέπει να αξιολογούνται νομικώς όχι μόνον τυχόν κυρώσεις που τους επιβάλλονται από σπεύδουσες πολεοδομικές, υγειονομικές ή αστυνομικές αρχές, αλλά κατ'εξοχήν τα μέτρα βίαιης αποβολής και αναγκαστικής απομάκρυνσης σε βάρος καταυλισμών Ρομά. Η δράση του κράτους δεν επιτρέπεται να περιάγει σε κατάσταση ακόμη μεγαλύτερης εξαθλίωσης, επιδεινώνοντας την ικανότητά τους να απολαμβάνουν τα δικαιώματά τους, τα πρόσωπα που λόγω της ιδιαίτερης κοινωνικής θέσης και των χαρακτηριστικών τους δικαιούνται πιεστικά την ενεργό μέριμνά του. Γι' αυτό ακριβώς και θα πρέπει να θεωρείται ότι η ήδη σήμερα η ελληνική έννομη τάξη αποκλείει, επί ποινή παράβασης θετικού καθήκοντος, την υποχρεωτική απομάκρυνση Ρομά από την αυθαίρετη εγκατάστασή τους, χωρίς την προηγούμενη υπόδειξη σε αυτούς κατάλληλου χώρου ασφαλούς και νόμιμης εγκατάστασης, ποιοτικά τουλάχιστον μη υπολειπόμενου από αυτόν από τον οποίο πρόκειται να απομακρυνθούν. Η προϋπόθεση αυτή καθιστά ευλόγως ακόμη επιτακτικότερη την προαναφερθείσα ανάγκη θετικών δράσεων για τη διασφάλιση ειδικών κατάλληλων χώρων, εξοπλισμένων με την αναγκαία υποδομή και με εύκολη πρόσβαση στα δημόσια αγαθά (λ.χ. ιατρική και προνοιακή μέριμνα, εκπαίδευση κ.α.), για την εγκατάσταση του σημαντικού αριθμού των πρόχειρα καταυλιζομένων σήμερα σε αλλότριες εκτάσεις ομάδων Ρομά. Μόνη η ενεργός προώθηση της αποτελεσματικής εφαρμογής των προαναφερθεισών αρχών φαίνεται ικανή να διασφαλίσει ένα πλαίσιο σχετικής σταθερότητας εντός του οποίου μπορούν να διεκδικήσουν την

επιτυχία τους τοπικά ή εθνικά προγράμματα και θετικές δράσεις για την αποκατάσταση του ευαίσθητου αυτού πληθυσμού. Ο στόχος αυτός όμως δεν φαίνεται να μπορεί να επιτευχθεί χωρίς την παροχή σοβαρών κινήτρων για την ενεργοποίηση των φορέων της τοπικής κοινωνίας των πολιτών αλλά και των ίδιων των θεσμών αυτοδιοίκησης.

7.1.1 ΤΙ ΜΠΟΡΕΙ ΚΑΙ ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΙΝΕΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΗ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΡΟΜΑ

Παρά τα βήματα που έχουν γίνει τα οποία ήταν αποτελεσματικά στον σχεδιασμό αλλά ανεπαρκή στην υλοποίηση τους, φαίνεται ότι η ανάγκη των Τσιγγάνων για μόνιμο και ασφαλές κατάλυμα που καλύπτει τις ελάχιστες στεγαστικές απαιτήσεις εξακολουθεί να τίθεται υπό αμφισβήτηση και να έχει ελλείψεις, από τους φορείς που έχουν την ευθύνη της αντιμετώπισης των προβλημάτων, δηλαδή τους Δήμους, τις Νομαρχίες, την Δημόσια Διοίκηση.

Οι προοπτικές και οι λύσεις που προκρίνονται χαρακτηρίζονται, στην πλειοψηφία τους, ως προσωρινές, όχι μόνο λόγω έλλειψης πόρων, αλλά και λόγω του ότι οι Τσιγγάνοι εξακολουθούν να αντιμετωπίζονται ως ομάδα που έχει επιλέξει να ζει στο περιθώριο. Από αυτήν την άποψη, η δραστηριότητα που σχετίζεται με την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση για τα στεγαστικά προβλήματα είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την υιοθέτηση αποτελεσματικών λύσεων που θα έχουν ευρύτερη κοινωνική αποδοχή.

Οι προτάσεις που έχουν ήδη διατυπωθεί στο Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Δράσης εξακολουθούν να είναι επίκαιρες και βασίζονται στη δυνατότητα επιλογής διαφορετικών τρόπων στεγαστικής αρωγής, ανάλογα με το είδος του προβλήματος που αντιμετωπίζει η κάθε οικογένεια.

Οι προτάσεις αυτές είναι συνοπτικά οι εξής :

- Η δημιουργία νέων οικισμών με πλήρη υποδομή για τις περιπτώσεις οργανωμένων μόνιμων καταυλισμών ικανού μεγέθους, των οποίων η συνοχή αποτελεί μεσοπρόθεσμα προϋπόθεση για την οικονομική και κοινωνική επιβίωση των κατοίκων τους.
- Οι πολεοδομικές βελτιώσεις και αναπλάσεις στις οργανωμένες γειτονιές των οποίων η θέση είναι οικιστικά κατάλληλη. Οι παρεμβάσεις αυτές μπορούν να ενταχθούν στα προγράμματα των αρμόδιων Δήμων.
- Η αναζήτηση στεγαστικών λύσεων στο υπάρχον στεγαστικό απόθεμα σε περιπτώσεις πολύ μικρών ομάδων άστεγων Τσιγγάνων, για τους οποίους δεν έχει νόημα η δημιουργία νέου οικισμού.
- Τα επιδοτούμενα δάνεια επισκευής και βελτίωσης υπάρχουσας

κατοικίας, μορφή αρωγής η οποία καλύπτεται από τους υπάρχοντες μηχανισμούς και ενδείκνυται για περιπτώσεις ιδιόκτητων κατοικιών που δεν καλύπτουν τις στεγαστικές ανάγκες των νοικοκυριών.

- Τα επιδοτούμενα δάνεια αγοράς ή κατασκευής νέας κατοικίας που εντάσσεται στον υφιστάμενο αστικό ιστό. Καλύπτεται από τους υπάρχοντες μηχανισμούς και ενδείκνυται για νοικοκυριά που μπορούν να συμβάλουν οικονομικά κατά ένα σημαντικό ποσοστό.
- Η δημιουργία χώρων υποδοχής που εξασφαλίζουν υγιεινές συνθήκες διαβίωσης για τις ανάγκες των μετακινούμενων και εποχικά απασχολούμενων τσιγγάνικων νοικοκυριών στις περιοχές όπου εκδηλώνεται αντίστοιχη ζήτηση.

8. ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Όπως προαναφέρθηκε οι τοπικές κοινωνίες είναι συνήθως εχθρικές, παρουσιάζουν δηλαδή εξαιρετικά μεγάλη απροθυμία να εντάξουν στους κόλπους τους Τσιγγάνους εφόσον η παρουσία τους σε οποιαδήποτε περιοχή θεωρείται ένδειξη υποβάθμισης. Μερικές φορές όμως η κατάσταση ξεπερνάει τα συνήθη όρια. Τα γεγονότα στη Νέα Κίο το 2000 είναι πολύ ενδεικτικά της εκρηκτικής κατάστασης που διαμορφώνεται: Τον Μάιο του 2000 το Δημοτικό Συμβούλιο αποφάσισε λήψη μέτρων και κινητοποίηση «για την αντιμετώπιση του οξυμένου προβλήματος που έχει δημιουργηθεί από την ανεξέλεγκτη δραστηριότητα των Τσιγγάνων της περιοχής», δηλώνουν «ότι δεν επιθυμούν παρουσία ή διέλευση και παραμονή Τσιγγάνων στο Δήμο», καταγγέλλουν «όσους πούλησαν χωράφια σε Τσιγγάνους» και καλούν τους καταστηματαρχές να μη συναλλάσσονται μαζί τους.

Έτσι οι Τσιγγάνοι καταδικάζονται να ζουν σε συνθήκες απαρτχάιντ. Δεν είναι καθόλου σπάνιο επίσης στο πλαίσιο της προσπάθειας των τοπικών κοινωνιών να απαλλαγούν από αυτούς, το φαινόμενο να γίνονται οι Τσιγγάνοι και τα παιδιά τους στόχοι βίαιων διώξεων και παρανόμων ενεργειών που θέτουν σε κίνδυνο τη σωματική τους ακεραιότητα. Η συνήθης πρακτική που προσφέρει ένα εύκολο κοινωνικό άλλοθι είναι να κατηγορείται το σύνολο των Τσιγγάνων για παραβατικές πράξεις που έχει Οι προσπάθειες των Ρομά αλλά και της Πολιτείας να ενταχθούν «υπονομεύονται» από τις αντιδράσεις και τις ρατσιστικές εξάρσεις μιας κοινωνίας που είναι πεπεισμένη ότι δεν είναι ρατσιστική.

Το κράτος οφείλει, σύμφωνα με τις αρχές που υιοθέτησε η Ευρωπαϊκή Ένωση στο Τάμπερε το 1999, να αναλάβει τις ευθύνες του, λύνοντας τα τεράστια προβλήματα των Ρομά πολιτών και ευαισθητοποιώντας την κοινωνία ώστε:

- να εξασφαλιστεί ταχέως αξιοπρεπής και κατάλληλη στέγη για τους σκηνίτες Ρομά.
- να ληφθούν μέτρα για τη βελτίωση της κατάστασης της υγείας

- του πληθυσμού αυτού που χειροτερεύει δραματικά.
- να εξασφαλιστεί με νομοθετικά και άλλα κατάλληλα μέτρα η εξάλειψη κάθε διάκρισης εναντίον όλων των Ρομά.
 - να εξασφαλιστεί με κάθε τρόπο η πρόσβαση των Τσιγγάνων στην εκπαίδευση και να γεφυρωθεί άμεσα η απόσταση που χωρίζει τα τσιγγανόπαιδα με τους υπόλοιπους μαθητές.
 - να λυθούν με απλό τρόπο οι αστικοδημοτικές εκκρεμότητες των Τσιγγάνων. Οι τοπικές κοινωνίες και η τοπική αυτοδιοίκηση πρέπει να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα για να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής των Τσιγγάνων.
 - να εξασφαλιστεί με θετικές δράσεις η είσοδός τους στα κέντρα λήψης αποφάσεων σε εθνικό και σε τοπικό επίπεδο.
 - να ληφθούν όλα τα κατάλληλα μέτρα για την εκπαίδευση και την ευαισθητοποίηση ολόκληρης της κοινωνίας και δη των δημοσίων λειτουργών (δικαστών, αστυνομικών, δασκάλων, γιατρών κλπ) ώστε να μην καταπατούν τα δικαιώματα των Τσιγγάνων.
 - να εξασφαλιστεί έλεγχος των ΜΜΕ που διαιωνίζουν τον κοινωνικό ρατσισμό κατά των Ρομά και την περιθωριοποίησή τους.
 - να δημιουργηθούν διάυλοι επικοινωνίας μεταξύ Τσιγγάνων και διοίκησης.
 - να εξασφαλιστεί ένα σύστημα νομικής υποστήριξης.
 - να προχωρήσει η Ελλάδα σε διακρατικές συνεργασίες για τη βελτίωση της θέσης των Ρομά σε πανευρωπαϊκό επίπεδο.
 - να συμφωνήσει η Ελλάδα στη δημιουργία μόνιμου φόρουμ για τους Ρομά στον ΟΗΕ με στόχο την παρακολούθηση του προβλήματος.

9. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Θα ήθελα τελειώνοντας να προσθέσω μια γενική αναφορά σχετικά με την ζωή των Ελλήνων Τσιγγάνων στον Δήμο Αγίας Βαρβάρας.

Οι Τσιγγάνοι προσεγγίζουν το 10-12% του συνολικού πληθυσμού της πόλης. Συμπεριλαμβάνονται μεταξύ των πρώτων κατοίκων του δήμου και ζουν αρμονικά με τον υπόλοιπο πληθυσμό, σε κανονικές κατοικίες, σε όλη την πόλη.

Κάθε χρόνο αυξάνονται οι Τσιγγάνοι που συμμετέχουν στην προσχολική αγωγή ενώ όλο και περισσότεροι ολοκληρώνουν τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και συνεχίζουν στην τριτοβάθμια. Οι νέοι Τσιγγάνοι συμμετέχουν στις δομές καλλιτεχνικής και αθλητικής εκπαίδευσης του Δήμου και στα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης και επιμόρφωσης που υλοποιούνται. Πολλοί αναπτύσσουν επιχειρηματική δραστηριότητα και αρκετοί παρέχουν υπηρεσίες ως επιστήμονες ή υπάλληλοι γραφείων και καταστημάτων. Είναι οργανωμένοι σε επαγγελματικούς κοινωνικούς και πολιτιστικούς συλλόγους ομοσπονδίες και συνομοσπονδία. Βέβαιο είναι και το ενδιαφέρον τους για την ανάπτυξη της πόλης στην οποία συμβάλλουν είτε ως απλοί πολίτες είτε ως δημοτικοί σύμβουλοι και μέλη διοικήσεων των φορέων της πόλης.

Ο Δήμος στηρίζει τους Τσιγγάνους με πολλούς τρόπους. Σταθερή επιδίωξή του είναι η κοινωνική ενσωμάτωση με σεβασμό στη διαφορετικότητα και η βελτίωση της ποιότητας ζωής του συνόλου των πολιτών. Το 1995 μαζί με άλλους δήμους πρωτοστάτησε στη δημιουργία του Δικτύου ROM ενός δικτύου φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με σκοπό την κοινωνική ένταξη και πλήρη στήριξη των Ελλήνων Τσιγγάνων.

Με τη συμβολή του Δικτύου το Δεκέμβριο του 2002 η Πολιτεία ψήφισε το **Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ελλήνων Τσιγγάνων** το οποίο περιλάμβανε έργα στους τομείς στέγασης, εκπαίδευσης, απασχόλησης υγείας, κοινωνικής πρόνοιας και πολιτισμού με

συνολικό προϋπολογισμό 308.144.000€.

Οι υπηρεσίες του Δήμου είναι ανοιχτές στους Τσιγγάνους πολίτες της Αγίας Βαρβάρας και διαθέτουν προσωπικό που γνωρίζει καλά τα αστικοδημοτικά και κοινωνικά προβλήματά τους.

Με πρωτοβουλία του Δήμου έχουν υλοποιηθεί προγράμματα αλφαριθμητισμού και ανάπτυξης επαγγελματικών δεξιοτήτων ώστε να είναι ανταγωνιστικοί στην αγορά εργασίας καθώς επίσης προγράμματα για τους νέους επιχειρηματίες.

Για τη βελτίωση των στεγαστικών συνθηκών έχουν γίνει σημαντικές παρεμβάσεις περιβαλλοντικής αναβάθμισης στις περιοχές του Δήμου που μένουν πολλοί Τσιγγάνοι. Έγινε ολοκληρωτική ανάπλαση της πλατείας Δημοκρατίας ενώ διαμορφώθηκε και ο πεζόδρομος στην πάροδο της Σωκράτους στον οποίο δόθηκε τιμητικά το όνομα «Μανώλης Αγγελόπουλος». Επίσης, έχει αξιοποιηθεί το πρόγραμμα στεγαστικών δανείων με ευνοϊκούς όρους που υλοποιεί η Πολιτεία.

Το 1996 ο Δήμος πρότεινε τη δημιουργία στην Αγία Βαρβάρα ενός **Δημοτικού Κέντρου για τον Πολιτισμό και τους Τσιγγάνους** το οποίο θα λειτουργεί με τη συμμετοχή των ίδιων. Σκοπός του είναι να συμβάλλει στην πνευματική και καλλιτεχνική ανάπτυξη, στην προβολή του πολιτιστικού πλούτου του πληθυσμού της χώρας μας και την καταπολέμηση των προκαταλήψεων και στερεοτύπων. Το Κέντρο είχε ενταχθεί στο επιχειρησιακό πρόγραμμα του Δήμου 2008-2010.

10. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ΔΕΠΟΣ , 1999 Μελέτη Σχεδίου Προγράμματος για την Αντιμετώπιση των Αμέσων Οικιστικών Προβλημάτων των Ελλήνων Τσιγγάνων' ,Αθήνα
- Δήμος Αγίας Βαρβάρας , Τμήμα κοινωνικής μέριμνας
- Δήμος Αγίας Βαρβάρας , Τεχνικό Τμήμα
- Δίκτυο Ρομά , 2001, 'Προτάσεις Πολιτικής για την κοινωνική Ένταξη των Ελλήνων Τσιγγάνων', Αθήνα
- Διπλωματική Εργασία 2010 , Μελέτη του Στεγαστικού Θέματος της Μειονότητας Ρομά στην Ελλάδα – Εφαρμογή στο Δήμο Μεγαρέων
- Ευρωδιάσταση - Οικοκοινωνία 2008, Εκπόνηση Μελέτης Καταγραφής της υφιστάμενης κατάστασης των Ρομά στην Ελλάδα, απολογισμός Δράσεων και εκπόνηση σχεδίου Δράσης για την 4η Προγραμματική Περίοδο, Αθήνα.
- Ιατροί του Κόσμου , 'ROMEUROPE', Γαλλία
- Ινστιτούτο Τσιγγάνικων Μελετών Ελληνικού Χώρου, 2001, 'Οι Τσιγγάνοι στο χώρο , στο χρόνο και στον πολιτισμό', Πετρούπολη
- Ιωάννης Ακτύπης, Διπλωματική εργασία 2010 , 'Μελέτη του Στεγαστικού Θέματος της Μειονότητας Ρομά στην Ελλάδα – Εφαρμογή στο Δήμο Μεγαρέων
- Οικοκοινωνία, 'Οι διαστάσεις του κοινωνικού αποκλεισμού των τσιγγάνων στην Ελλάδα, μια ολιστική θεώρηση της κοινωνικής'
- Πανελλήνιος Σύλλογος Ελλήνων Αθίγγανων ,Αθήνα
- Υπουργείο Εσωτερικών , Διεύθυνση Αναπτυξιακών Προγραμμάτων, δάνεια 'Ελλήνων Τσιγγάνων'
- Access to Land and Legal Rights on Land and Housing Aspects of

Greek Roma , Chryssy POTSIOU, Efi DIMOPOULOU , Greece

- Greek Helsinki Monitor, 2006 , 'Greece : Continuing Widespread Violation of Roma Housing Rights', Athens
- Greek RAXEN National Focal Point , 'Housing Conditions of Roma in Greece' ,2009, Greece
- World Organization Against Torture , 2002 ,'Greece, Evictions of Roma as part of the Preparation for the 2004 Olympic Games', Bruxelles